

Aan: De gemeenteraadsleden van
Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en
Leidschendam-Voorburg

Datum: 2 april 2026

Betreft: Onderzoek naar
Sportaccommodaties

Bijlagen:

- Bestuurlijke nota
- Nota van bevindingen

Geachte leden van de raad,

De Rekenkamer Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg (WVOLV) heeft een onderzoek laten uitvoeren naar het beheer, onderhoud en vervanging van de sportaccommodaties die in eigendom zijn van de vier gemeenten. Hierbij bieden wij u de bestuurlijke nota en de nota van bevindingen aan naar aanleiding van dit onderzoek.

De bestuurlijke nota bevat de belangrijkste bevindingen en de conclusies en aanbevelingen die uit dit onderzoek volgen.

De colleges van de vier gemeenten zijn in de gelegenheid gesteld om een bestuurlijke reactie te geven op de conclusies en de aanbevelingen in het kader van het bestuurlijk wederhoor. Deze reacties zijn opgenomen in de bestuurlijke nota.

De nota van bevindingen, opgesteld door de onderzoekers van TwynstraGudde, bevat de bevindingen van het onderzoek.

Wij lichten de onderzoeksresultaten graag toe.

Met vriendelijke groet,
Rekenkamer Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

Annette Corzilius, voorzitter

Rekenkameronderzoek sportaccommodaties

Bestuurlijke nota

Maart 2026

Colofon

Leden

Annette Corzilius, voorzitter

Enno Gerdes, plaatsvervangend voorzitter

Anita Pronk

Ann-Marie Kühler

Michiel Teeuwen

Timon de Groot

Secretaris

Bart Simon

Uitgave

Rekenkamer Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest,
Leidschendam-Voorburg

Postbus 393

2250 AJ Voorschoten

www.rekenkamerwvov.nl

31 maart 2026

Voorwoord

In Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg zijn veel sportverenigingen actief en dragen de binnen- en buitensportaccommodaties bij aan de mogelijkheid om diverse sporten uit te oefenen. Sporthallen, zwembaden en sportvelden moeten onderhouden worden en op den duur wellicht vervangen. Daarnaast vragen ontwikkelingen in de samenleving om nieuwe sportfaciliteiten. Daar waar de gemeente als eigenaar het beheer en onderhoud van sportaccommodaties onder zich heeft, leidt dit tot jaarlijkse kosten en soms grote investeringen.

De Rekenkamer heeft een onderzoek uit laten voeren naar de manier waarop de vier gemeenten omgaan met hun sportaccommodaties. Het onderzoek past binnen het overkoepelende thema kapitaalgoederen, dat onderdeel is van het onderzoeksplan 2025–2026. Binnen dit thema zijn eerder onder andere riolering, onderwijsvastgoed en wegen, bruggen en onderdoorgangen onderzocht.

De rapportage over dit onderzoek bestaat uit twee delen: de bestuurlijke nota en het rapport van bevindingen. De bestuurlijke nota bevat de conclusies en aanbevelingen en de reacties van de colleges van de vier gemeenten. Het rapport van bevindingen bevat de onderzoeksresultaten. Het onderzoek is in opdracht van de Rekenkamer uitgevoerd door TwynstraGudde.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
1. Inleiding en doel van het onderzoek	5
2. Lokale verschillen bij de vier gemeenten	6
3. Conclusies.....	8
4. Aanbevelingen	10
Algemeen voor de vier gemeenten.....	10
Mogelijke uitwisseling van ervaringen.....	11
5. Bestuurlijke reacties.....	12
Wassenaar	12
Voorschoten	15
Oegstgeest.....	20
Leidschendam-Voorburg.....	22

1. Inleiding en doel van het onderzoek

De Rekenkamer van Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg (WVOLLV) heeft een onderzoek uit laten voeren naar de manier waarop de vier gemeenten omgaan met sportaccommodaties die in eigendom zijn van de gemeente.

De Rekenkamer wil met dit onderzoek inzicht bieden in de besluitvorming en financiering van investeringen, vervanging, beheer en onderhoud van deze sportaccommodaties.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Hoe geven de gemeenten vorm aan investeringen in nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties (en -velden) en welke kosten zijn hiermee gemoeid?

In het onderzoek is een normenkader toegepast dat beschrijft wat in theorie een goed ingerichte organisatie en aangenomen beleid op dit terrein zou moeten kenmerken. Aan de hand van tien normen is onderzocht of bij de gemeenten sprake is van:

- actuele informatie over hun accommodaties;
- duidelijke beleidskaders en onderhoudsstrategieën;
- heldere taakverdelingen binnen de organisatie;
- betrokkenheid van belanghebbenden;
- een goed geïnformeerde gemeenteraad die zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen.

Het onderzoek is uitgevoerd op basis van documentanalyse, interviews met ambtenaren, wethouders, raadsleden en vertegenwoordigers van sportverenigingen.

Hoofdconclusie:

De investeringen nieuwbouw, vervanging en het beheer en onderhoud van sportaccommodaties in eigendom van de gemeente zijn bij alle vier gemeenten op een beheersmatige manier vormgegeven. De kosten hiervoor zijn bij de vier gemeenten in beeld en worden gedekt door hiervoor ingestelde bestemmingsreserves en voorzieningen.

Hierna volgt eerst een korte beschrijving van de feitelijke situatie in de vier gemeenten. Daarna volgen de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek. Deze gelden voor een deel voor alle vier gemeenten, sommigen hebben -waar aangegeven- betrekking op één of enkele gemeenten.

2. Lokale verschillen bij de vier gemeenten

Wat betreft de sportaccommodaties bestaan lokale verschillen. Dit zijn feitelijke verschillen, zoals de omvang van het areaal en het moment waarop vervanging heeft plaatsgevonden of nog wordt voorzien. Voor de manier waarop sportaccommodaties worden onderhouden, zijn weinig landelijke voorschriften. Gemeenten hebben hierin beleidsvrijheid en kunnen ook de financiering op verschillende manieren invullen. Hierna volgt een toelichting op de belangrijkste feitelijke verschillen tussen de gemeenten. Deze vormen de achtergrond voor de bevindingen uit het onderzoek. De verschillen op zichzelf leiden niet tot een oordeel van de Rekenkamer, omdat het daarbij om feitelijke lokale invullingen gaat.

Verschillen in areaal en eigendom

Binnen elke gemeente zijn accommodaties voor de binnensport, zoals sportzalen en gymzalen, en voor de buitensport, zoals voetbal- en hockeyvelden. Per gemeente verschilt de situatie qua omvang van het areaal en de eigendomspositie. Deze verschillen ontstaan onder meer vanuit de ontstaansgeschiedenis van deze accommodaties, zoals vraag en aanbod naar dergelijke accommodaties en daarnaast vanwege de omvang van de gemeente en het door de gemeente gevoerde beleid. Het volgende overzicht bevat het aantal sportaccommodaties in eigendom bij de vier gemeenten, per categorie. Voor de goede orde: dit is geen totaaloverzicht van de sportaccommodaties binnen de gemeentes, sportaccommodaties in eigendom van derden zijn niet in het overzicht vermeld.

Overzicht 1 Sportaccommodaties in eigendom van de gemeenten

	Sporthal/Turnhal/ gymzaal	Sportpark/Tennispark	Zwembad
Wassenaar	6	6	1
Voorschoten	4	7	1
Oegstgeest	6	0	1
Leidschendam-Voorburg	10	10	1

De sportaccommodaties in Wassenaar zijn deels eigendom van de gemeente, deels pacht de gemeente de gronden. De gemeente Voorschoten heeft alle sportaccommodaties binnen hun gemeente in eigendom. In Leidschendam-Voorburg is er naast de 21 gemeentelijke sportaccommodaties ook een particuliere gecombineerde zwembad/binnensportaccommodatie. In Oegstgeest zijn in totaal 18 sportaccommodaties, 12 daarvan zijn eigendom van derden (i.c. 5 binnensport- en 7 buitensportaccommodaties).

Verschillen verantwoordelijkheid voor buitensportaccommodaties

Vanuit de eigendomsposities bij de vier gemeenten en hun beleidsuitgangspunten zijn er verschillen in het beheer en onderhoud van de buitensport-accommodaties:

- In Wassenaar waren de buitensportverenigingen tot voor kort zelf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de velden en de accommodaties. Op dit punt is sprake van een koerswijziging in het beleid. De gemeente wil, vanuit de eigendomspositie, zelf regie gaan voeren op het beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties. Het planmatig vormgeven daarvan is nog in ontwikkeling.
- In Voorschoten waren verenigingen ook tot voor kort zelf verantwoordelijk voor beheer en onderhoud, vervanging en renovatie van de buitensportaccommodaties. Daarbij waren er grote verschillen in afspraken met de gemeente en het incidenteel krijgen van financiële ondersteuning door de gemeente. In het sportaccommodatiebeleid heeft de gemeente zich als eigenaar van buitensportvelden verantwoordelijk gesteld voor vervanging. Voor instandhouding worden afspraken gemaakt tussen gemeente en verenigingen over beheer en onderhoud. Er zijn buitensportverenigingen die zelf verantwoordelijk willen blijven voor vervanging en instandhouding van de velden. Daarvoor is maatwerk vanuit de gemeente mogelijk.
- In Oegstgeest is het eigendom van de buitensportaccommodaties belegd bij de buitensportverenigingen en daarmee ligt de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud bij deze verenigingen.
- In Leidschendam-Voorburg is het beleidsuitgangspunt dat de gemeente verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties. De gemeente voert dit zelf uit op basis van beheerplannen.

Verschillen in fase vervangingsopgave

Vervanging en nieuwbouw leidt tot relatief grote investeringen. De noodzaak en wenselijkheid ervan worden behandeld op de betrokken raadstafel. Het zijn vaak lange trajecten, met haalbaarheidsstudies en businesscases. Het geheel legt een behoorlijk financieel, ambtelijk en bestuurlijk beslag op een gemeente. De vier gemeenten verkeren wat dit betreft in verschillende fases: in Wassenaar zijn recent twee nieuwbouwtrajecten afgesloten, Voorschoten heeft plannen voor een nieuwe sportaccommodatie ter oplevering in 2029. In Oegstgeest vindt een haalbaarheidsonderzoek plaats voor een nieuw zwembad. In Leidschendam-Voorburg staat de vervanging van een sporthal op de planning.

3. Conclusies

1. Het onderhoud van de binnensportaccommodaties vindt in alle vier gemeenten planmatig plaats door middel van de systematiek van Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's). In de gemeenten Wassenaar en Voorschoten biedt een actueel vastgoedbeleid hiervoor de kaders. In Oegstgeest is de Nota Vastgoed 15 jaar oud. In Leidschendam-Voorburg ontbrak tot 2024 een strategisch vastgoedbeleid.
2. De kosten en dotaties voor beheer en onderhoud voor binnensportaccommodaties zijn bij alle gemeenten in beeld, onderbouwd in de MJOP's. Wat betreft de buitensportaccommodaties, hebben de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Voorschoten deze kosten de afgelopen periode duidelijk in beeld. Bij de gemeente Wassenaar ontbreekt een overzicht van deze kosten. De gemeente wil deze kosten koppelen aan de nieuwe beleidskoers in de Sportvisie. In Oegstgeest valt onderhoud aan de sportvelden onder het Beheerplan Groen, er worden echter geen kosten begroot, noch verantwoord ten laste van het budget (openbaar) Groen.
3. Het expliciet aanbrengen van een koppeling tussen het inhoudelijke sportbeleid en het beleid voor onderhoud/vervanging van sportaccommodaties is bij alle vier gemeenten nog weinig uitgewerkt. In de Sportvisies/-akkoorden wordt veel aandacht besteed aan de noodzaak tot meer bewegen en het opkomen van nieuwe sport- en beweegtrends, wat vooral vraagt om het creëren van specifieke locaties. Er wordt daarbij weinig tot geen expliciete relatie gelegd met het bestaande areaal aan sportaccommodaties.
4. De koerswijziging in het beleid voor de buitensportaccommodaties in Wassenaar en Voorschoten houdt in dat de gemeenten de verantwoordelijkheid voor hun eigendom meer invulling willen geven. In Wassenaar moet de concrete aanpak hiervoor nog worden ontwikkeld. In Voorschoten wordt de mogelijkheid van maatwerk geboden in de afspraken met verenigingen. Dit kan een risico vormen vanuit het uitgangspunt van de gemeente om alle verenigingen gelijk te behandelen bij de tegemoetkoming in kosten.
5. In alle vier gemeenten spelen vergelijkbare uitdagingen: de druk op/het gebrek aan vrijwilligers, de landelijke plicht en wens tot verduurzaming, beperkte financiële ruimte en de noodzaak tot regionale samenwerking. Sportbeoefening houdt niet op bij de gemeentegrens. Vooral in de Leidse regio (Voorschoten en Oegstgeest) wordt gewerkt aan gezamenlijke verkenningen voor het realiseren van nieuwe accommodaties, terwijl in de

Haagse regio (Wassenaar en Leidschendam-Voorburg) dit gesprek nog moet worden versterkt.

6. In alle vier gemeenten is binnen de organisatie voorzien in een aanspreekpunt voor de verenigingen en betreft de gemeente overkoepelende sportorganisaties bij de beleidsvorming.
7. De kaderstelling door de raden wordt ingevuld bij de vaststelling van de programmabegroting, waarin de reserves en voorzieningen voor onderhoud en vervanging/vernieuwing zijn opgenomen. In de gemeenten waar nieuwbouw aan de orde is geweest of nog wordt voorzien, tonen de raden actieve betrokkenheid. Door middel van moties oefenen zij invloed uit.
8. De raadsleden bij alle vier gemeenten ervaren breder een gevoel van beperktere controle op het onderwerp. De informatievoorziening hierover loopt vooral via de Planning & Control-cyclusdocumenten, in de toelichting op het verplichte taakveld 'Sportaccommodaties' en in de paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen'. In Wassenaar en Voorschoten wordt beperkt inzicht gegeven in het kwaliteitsniveau van beheer en onderhoud. In Oegstgeest wordt in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen ingegaan op al dan niet achterstallig onderhoud van de binnensportaccommodaties en de acties die hierop plaatsvinden. In Leidschendam-Voorburg bevatten de P&C-cyclusdocumenten gedetailleerde informatie over investeringen en onderhoudsniveaus.

4. Aanbevelingen

Algemeen voor de vier gemeenten

1. Geef meer inhoud aan de beleidsmatige integrale benadering van sportinhoudelijk beleid, accommodatiebeleid, beheer en onderhoud en verduurzaming. Een instrument hiervoor, dat in andere gemeenten wordt gebruikt is een Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport. Hiermee wordt vanuit de maatschappelijke behoefte aan bewegen en sport de toekomstige behoefte aan sportaccommodaties in beeld gebracht, met daaruit voortvloeiend de planning en de financiering van onderhoud en vernieuwing van deze accommodaties. De sportvisies en de andere beleidsdocumenten van de gemeenten bevatten wel elementen hiervoor, maar bieden nog geen integraal plan waarin planning en financiering van beheer en onderhoud van sportaccommodaties expliciet gerelateerd zijn aan op beleid gebaseerde toekomstige benodigde locaties en accommodaties.
2. Intensiveer het bovenlokale overleg over sportaccommodaties, investeer in de kennis en inzichten in regionale sportbeoefening en de ontwikkeling van de vraag naar sport. Dit draagt bij aan een betere onderlinge afstemming van de ontwikkelingen en de behoefte aan sportaccommodaties. Een IHP Sport of in elk geval vergelijkbare wijze van planning, terminologie en type accommodaties, werkt bevorderend voor deze regionale afstemming. Structurele afstemming met de grote regionale partners (Leiden voor Oegstgeest en Voorschoten en Den Haag voor Wassenaar en Leidschendam-Voorburg) is hierbij noodzakelijk.
3. Bepaal in samenspraak tussen college en raad uitgangspunten voor de informatievoorziening over sportaccommodaties en actualiseer in de P&C-cyclus de informatievoorziening naar deze uitgangspunten. Versterk in de P&C-cyclus de koppeling tussen beleid (visie op rolneming bij sportaccommodaties), middelen (voor nieuwbouw, renovatie, beheer en onderhoud) en kwaliteitsniveau.

Mogelijke uitwisseling van ervaringen

Wassenaar

Bij het ontwikkelen van een aanpak voor een planmatig beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties kan Wassenaar profiteren van de ervaringen van Leidschendam-Voorburg, waar al langer wordt gewerkt met een bruikbare systematiek.

Voorschoten

De geplande nieuwbouw van een sportaccommodatie in 2029 vraagt om een zorgvuldig vervolgproces van besluitvorming en uitvoering, waarbij het benutten van de recente ervaringen van Wassenaar van toegevoegde waarde kan zijn.

Oegstgeest

De gemeente Oegstgeest heeft nog niet alle contracten en afspraken met verenigingen in lijn gebracht met het beleidsuitgangspunt dat verenigingen zelf verantwoordelijk zijn voor beheer en onderhoud. Er is een actualisatie nodig. Contracten en afspraken met verenigingen dienen hiervoor te worden geactualiseerd. Ondanks dat de gemeente een andere visie heeft op de verantwoordelijkheidsverdeling bij beheer en onderhoud, kan de gemeente wel leren van de wijze waarop de gemeente Voorschoten recent, in samenspraak met verenigingen, gewerkt heeft aan het actualiseren van de contracten.

Rekenkamer WVOLV

mevr. A. Corzilius
Postbus 393
2250 AJ Voorschoten

Datum	10 februari 2026	Datum verzending	
Uw kenmerk		Behandelaar	Arjan Ruiter, de
Ons zaaknummer	Z/25/096951	Bijlage	
Onderwerp	bestuurlijke reactie op conclusies en aanbevelingen onderzoek naar sportaccommodaties		

Geachte leden van de Rekenkamer WVOLV,

Namens het college danken wij u hartelijk voor de concept-aanbiedingsbrief en de onderzoeksrapportage over de sportaccommodaties. Wij waarderen de inzet van de Rekenkamer bij het uitvoeren van dit onderzoek en de waardevolle aanbevelingen die u daarbij heeft geformuleerd.

Het onderzoek van de Rekenkamer had tot doel een beter inzicht te verkrijgen in de besluitvorming en financiering rondom investeringen, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties. Daarmee draagt het onderzoek bij aan het vergroten van de effectiviteit en doelmatigheid van het gemeentelijk beleid op dit terrein. Waar het beheer en onderhoud van de binnensportaccommodaties al goed is geborgd binnen de organisatie, worden met het vaststellen van de Sportvisie Wassenaar bovendien belangrijke stappen gezet richting een verbeterd beheer van de buitensportaccommodaties. De sportvisie is september 2025 vastgesteld toen het rekenkamer onderzoek al (grotendeels) was uitgevoerd.

U heeft het college verzocht een bestuurlijke reactie te geven op de conclusies en aanbevelingen zoals opgenomen in uw concept-bestuurlijke nota en de daarbij behorende bijlagen. Met deze brief bieden wij u de gevraagde bestuurlijke reactie, toegespitst op de aanbevelingen die voortvloeien uit de conclusies.

Aanbevelingen

1. *Aanbeveling: Geef meer inhoud aan de beleidsmatige integrale benadering van sportinhoudelijk beleid, accommodatiebeleid, beheer en onderhoud en verduurzaming. Een instrument hiervoor is een Integraal Huisvestingsplan (IHP);*

Het college onderschrijft het belang van een beleidsmatige integrale benadering van het sportinhoudelijk (accommodatie)beleid. We hebben alvast kennis genomen van de Handreiking Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport en Bewegen die het Kenniscentrum Sport en Bewegen in september 2025 voor gemeenten heeft opgesteld. Deze handreiking biedt ons goede handvatten voor het verder optimaliseren van een integrale benadering.

Aan de hand van onze Sportvisie Wassenaar zetten we dit jaar in op een belangrijk onderdeel van een huisvestingsplan: het goed organiseren van het beheer en onderhoud van gemeentelijke buitensportvelden. In de op te stellen Omgevingsvisie nemen we het sportinhoudelijke beleid mee. Hiermee dragen we bij aan toekomstbestendige en duurzame buitensportaccommodaties.

Voor de binnensportaccommodaties heeft de gemeente Wassenaar de afgelopen jaren gerichte investeringen gedaan met het opleveren van een nieuwe duurzame gymzaal Gymadora (2022) en de nieuwe duurzame sporthal De Duinpan (2024). Dit jaar staat de transformatie van de oude sporthal Schulpwei naar een indoor sportcentrum met padelbanen in de planning. Het college faciliteert hiermee de grote behoefte om voldoende ruimte te creëren voor de padelsport.

2. Aanbeveling: Intensiveer het bovenlokale overleg over sportaccommodaties, investeer in de kennis en inzichten in regionale sportbeoefening en de ontwikkeling van de vraag naar sport;

In de regio Haaglanden is de gemeente Wassenaar deelnemer aan het bovenlokaal ambtelijk en bestuurlijk gemeentelijk sportoverleg. We zullen vanuit Wassenaar de vraag inbrengen of andere deelnemende gemeenten ook het onderwerp: regionale afstemming ontwikkeling en opgaven sportaccommodaties als vast agendapunt willen opnemen.

3. Aanbeveling: Bepaal in samenspraak tussen college en raad uitgangspunten voor de informatievoorziening over sportaccommodaties en actualiseer in de P&C-cyclus de informatievoorziening naar deze uitgangspunten. Versterk in de P&C-cyclus de koppeling tussen beleid (visie op rolneming bij sportaccommodaties), middelen (voor nieuwbouw, renovatie, beheer en onderhoud) en kwaliteitsniveau;

Het college vindt een goede en inzichtelijke informatievoorziening over sportaccommodaties tussen raad en college belangrijk. Het college heeft een onderhoudsvoorziening in de begroting om onze sportaccommodaties op het goede kwaliteitsniveau te houden. Voor het beheer en onderhoud van gemeentelijke buitensportvelden gaan wij dit jaar aan de slag om dit adequaat op te nemen in de P&C-cyclus. Het college staat open voor andere gewenste uitgangspunten van de raad.

Nogmaals wil het college u hartelijk danken voor uw waardevolle bijdrage. Wij hebben er alle vertrouwen in dat uw aanbevelingen zullen bijdragen aan goede sportaccommodaties binnen de gemeente Wassenaar.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. A.P.A. Oostermeijer,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Rekenkamer Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg

A. Corzilius
Postbus 393
2250 AJ Voorschoten

Datum	3 maart 2026	Datum verzending	5 maart 2026
Uw kenmerk	n.v.t.	Behandelaar	Matthijs Schaller
Ons zaaknummer	Z/25/096853/481471	Bijlage	n.v.t.

Onderwerp Bestuurlijke reactie Voorschoten: Rekenkameronderzoek Sportaccommodaties

Geachte mevrouw Corzilius,

Op 15 januari heeft de gemeente Voorschoten het 'Rekenkameronderzoek Sportaccommodaties' ontvangen met het verzoek om een bestuurlijke reactie.

Allereerst wil het college van B&W van de gemeente Voorschoten u bedanken voor het rekenkameronderzoek naar sportaccommodaties. Het college ziet het rapport als ondersteuning bij het verder ontwikkelen van sportgerelateerde beleidsstukken. Wij onderschrijven de conclusies en aanbevelingen grotendeels en verwerken de uitkomsten in de beleidsontwikkeling voor de periode 2027–2030 en in het daaropvolgende meerjarenbeleid.

In deze brief treft u de bestuurlijke reactie. Onderstaand worden de conclusies en aanbevelingen voor Voorschoten toegelicht.

Conclusie 1: vastgoedbeleid

De eerste conclusie van het rekenkameronderzoek stelt dat in alle vier de gemeenten het onderhoud van binnensportaccommodaties planmatig plaatsvindt door de systematiek van Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's). In Voorschoten biedt een actueel vastgoedbeleid hiervoor de kaders. In de gemeente Voorschoten is echter geen vastgoedbeleid met betrekking tot sportaccommodaties. Wel beschikt de gemeente over het 'Sportaccommodatiebeleid 2024–2030'. Daarnaast zijn er een beheer- en exploitatieovereenkomst en een MJOP opgesteld. De gemeente Voorschoten heeft hiervoor onlangs met Sportfondsen Voorschoten de samenwerking verlengd tot en met 31 december 2030. Periodiek vindt er op ambtelijk en bestuurlijk niveau een overleg plaats om onder andere de financiën (jaarrekening, cijfers met betrekking tot winst

en verlies), onderhoud en beheer (MJOP), stand van zaken sportcomplex en bezoekersaantallen te behandelen.

Daarnaast heeft de gemeente Voorschoten reeds (september 2025) de nieuwe huur- en opstalovereenkomst met alle buitensportverenigingen vastgesteld. Met deze overeenkomst neemt de gemeente het beheer en onderhoud van de buitensportvelden en -banen over. Door deze wijziging vervult de gemeente een eenduidige en uniforme rol als eigenaar en verhuurder van de sportvelden en -banen. Voor alle sport- en beweegaanbieders gelden voortaan dezelfde uitgangspunten voor ondersteuning en huur. De huurtarieven zijn geharmoniseerd voor gelijke behandeling. In het onderzoeksrapport wordt gesteld dat de gemeente Voorschoten de mogelijkheid biedt om individuele afspraken met verenigingen aan te gaan en derhalve maatwerk te bieden. Vanuit eerdergenoemd uitgangspunt streeft de gemeente echter naar een gelijk speelveld. Dit voorkomt ongelijkheid en zorgt juist voor gelijke behandeling bij de tegemoetkoming in kosten.

Aanbeveling 1: beleidsmatige integrale benadering van sport en accommodatiebeleid

De eerste aanbeveling van de Rekenkamer gaat over een meer beleidsmatige integrale benadering van sport en accommodatiebeleid. Een Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport kan dienen als instrument om dit te realiseren.

Momenteel zijn er twee beleidsperiodes in Voorschoten: het 'Sportaccommodatiebeleid 2024-2030' en de 'Sportvisie 2023-2026'. Het Sportaccommodatiebeleid richt zich (voornamelijk) op de sportinfrastructuur en voorzieningen (hardware), terwijl de Sportvisie zich richt op de organisatie, uitvoering en ontwikkeling (org- en software) van sport.

Voor de periode van 2027-2030 wordt er vanuit de Sportvisie gekeken of deze herijkt of vernieuwd dient te worden. Na afronding van deze beleidsperiode is het college voornemens te verkennen of een Integraal Huisvestingsplan Sport (combinatie van hard-, soft en orgware) vanaf 2030 wenselijk is.

Aanbeveling 2: zet in op regionale samenwerking

De tweede aanbeveling van de Rekenkamer heeft betrekking op de samenwerking met de Leidse regio. Het rekenkameronderzoek stelt dat geïnvesteerd moet worden in kennisuitwisseling en samenwerking rond sportaccommodaties, sportbeoefening en de ontwikkeling van de vraag naar sport.

De raad heeft in de vergadering van 3 april 2025 een motie (348) aangenomen om met buurgemeenten (Leiden, Oegstgeest, Zoeterwoude en Leiderdorp), hierna 'Leidse regio', te onderzoeken of het mogelijk is toe te werken naar een intensieve regionale samenwerking met betrekking tot sportaccommodaties. Daarbij is verzocht te onderzoeken welke financiële samenwerking mogelijk is voor realisatie en beheer van huidige en toekomstige sportaccommodaties.

De gemeente Voorschoten heeft nauw contact met de Leidse regio over uiteenlopende vraagstukken. Periodiek vindt er een ambtelijk en bestuurlijk overleg plaats. Het college ondersteunt de aanbeveling en heeft als voornemen om de samenwerking in de Leidse regio te versterken.

Aanbeveling 3: verbeter de informatievoorziening richting de raad met betrekking tot sportaccommodaties

De derde aanbeveling betreft de informatievoorziening richting de raad met betrekking tot sportaccommodaties. Het rekenkameronderzoek doet hierin een aanbeveling dat het college en de raad gezamenlijk moeten bepalen welke informatie wenselijk is, alvorens dit structureel in de P&C-cyclus terug te laten komen. Het doel hiervan is om beleid, budget en het gewenste kwaliteitsniveau met elkaar te laten samenhangen.

De wethouder heeft bij de behandeling van de Sportvisie in de gemeenteraad op 7 december 2023 toegezegd (toezegging nummer 378) jaarlijks de raad te informeren over de ontwikkelingen op het gebied van sport en bewegen. Dit geldt ook voor het Sportaccommodatiebeleid en toekomstige sportgerelateerde beleidsdocumenten. Daarnaast komt dit structureel terug in de P&C-cyclus van de gemeente Voorschoten.

Vanuit dit uitgangspunt zet het college in op jaarlijkse rapportage aan de raad en erkent dit belang.

Aanbeveling 4: uitwisseling van ervaringen bij geplande nieuwbouw

De vierde aanbeveling van de Rekenkamer heeft betrekking op de uitwisseling van ervaringen. Voor de gemeente Voorschoten gaat dit over de geplande nieuwbouw van het sportcomplex (sporthal en zwembad).

De raad heeft eind 2025 unaniem besloten de plannen voor een sportcomplex verder uit te werken door het laten opstellen/uitwerken van een Programma van Eisen (PvE) en het

doorontwikkelen van ontwerpvarianten (schets-/voorlopig ontwerp). De verschillende fasen tot realisatie vragen om zorgvuldigheid in besluitvorming en uitvoering. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van brede participatie en expertise. Het benutten van recente ervaringen van andere gemeenten kan van toegevoegde waarde zijn. Het college erkent de aanbeveling van de Rekenkamer.

Actieve rol in sportstimulering

De gemeente Voorschoten heeft een actief verenigingsleven, waar inwoners van alle leeftijden volop aan deelnemen. De sportdeelname is de afgelopen jaren zichtbaar toegenomen, wat laat zien dat steeds meer inwoners kiezen voor een actieve leefstijl en hun weg naar de (nieuwe) sportvoorzieningen weten te vinden. Dat is een ontwikkeling waar we als gemeente trots op zijn.

Met het vastgestelde Sportaccommodatiebeleid en de Sportvisie wordt er vanuit de gemeente Voorschoten actief richting gegeven aan sport. De gemeente erkent het belang en de maatschappelijke waarde van sport en geeft daar uitvoering aan.

De gemeente heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in (nieuwe) sportaccommodaties en -voorzieningen. De gemeente zal dit de komende jaren blijven doen. Bij bovengemiddeld sport- en beweeggedrag horen namelijk toekomstbestendige voorzieningen. Zo is in september 2025 de nieuwe atletiekbaan feestelijk geopend en heeft reeds een positieve, unanieme besluitvorming over een te realiseren sportcomplex plaatsgevonden. Daarnaast is er een subsidieregeling vastgesteld voor sportverenigingen die hun sport- en beweegaanbod willen versterken/uitbreiden. Hiervoor heeft de gemeente al een subsidieaanvraag mogen ontvangen voor een te realiseren skeeler- en ijsbaan. Tot slot heeft de gemeente het onderhoud en beheer van alle buitensportvelden en -banen overgenomen. Het doel: sportverenigingen ontzorgen en een gelijk speelveld creëren.

Kortom: investeren in sport loont. Zo benutten we de maatschappelijke waarde van sport voor alle inwoners van Voorschoten. Aan de hand van het rekenkameronderzoek kan de gemeente Voorschoten gericht inzetten op toekomstige voorzieningen.

**Gemeente
Voorschoten**

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

E.A. van Wattingen,
gemeentesecretaris

mw. drs. N. Stemerding,
burgemeester

Rekenkamer WVOLV

Per e-mail: info@rekenkamerwvolv.nl

Verzenddatum	27 februari 2026
Ons kenmerk	Z/26/229904/512321
Contactpersoon	
Telefoonnummer	14 071
Onderwerp	Bestuurlijk wederhoor Rekenkameronderzoek naar sportaccommodaties in Oegstgeest

Geachte voorzitter van de Rekenkamercommissie,

Hartelijk dank voor het toezenden van de concept-bestuurlijke nota in het kader van het Rekenkameronderzoek sportaccommodaties. Wij waarderen het onderzoek en de geboden vergelijking tussen de vier WVOLV-gemeenten.

Conform uw verzoek richt deze reactie zich op de conclusies en aanbevelingen uit de concept-bestuurlijke nota van het onderzoek naar sportaccommodaties.

Algemene reactie

Wij onderschrijven de hoofdconclusie dat investeringen in nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van gemeentelijke sportaccommodaties in de praktijk grotendeels beheersmatig zijn ingericht en dat de kosten in beeld zijn en worden gedekt via bestemmingsreserves en voorzieningen.

Wij herkennen ook het belang van een duidelijke en actuele informatiepositie (areaal, staat van onderhoud en financiële prognoses), zodat tijdig en transparant bestuurlijke keuzes gemaakt kunnen worden en de gemeenteraad zijn kaderstellende en controlerende rol op juiste wijze kan vervullen.

Wij constateren dat de ambtelijke reactie op de nota van bevindingen is verwerkt in de voorliggende stukken en beperken wij ons in deze brief tot een bestuurlijke reactie op de conclusies en aanbevelingen.

Specifieke context gemeente Oegstgeest

In gemeente Oegstgeest is sprake van een afwijkende eigendomspositie ten opzichte van de andere onderzochte gemeenten. Een belangrijk deel van de sportaccommodaties (met name buitensport) is in eigendom van derden, waarbij de gronden in eigendom blijven bij de gemeente en er vaak wordt gewerkt met erfpacht- of opstalconstructies. Dit beïnvloedt de rol van de gemeente en de manier waarop sturing op beheer, onderhoud en vervanging wordt georganiseerd.

Voor de binnensportaccommodaties, welke in eigendom zijn van de gemeente, zijn wij van mening dat er een actueel beeld beschikbaar is van de omvang, locatie en toestand van de accommodaties.

Reactie op aanbevelingen en vervolgstappen

Wij kunnen ons in algemene zin vinden in het belang van de aanbevelingen en onderschrijven het belang van een goede informatiepositie en planmatige sturing op sportaccommodaties. Deze uitgangspunten maken reeds onderdeel uit van de huidige werkwijze en beleidsuitvoering binnen de gemeente Oegstgeest. In dat kader constateren wij tevens dat de sportparticipatie in Oegstgeest in alle leeftijdscategorieën hoog is en dat de gemeentelijke sportaccommodaties intensief worden gebruikt. Dit bevestigt dat de aanwezige sportvoorzieningen in belangrijke mate aansluiten bij de behoefte van onze inwoners.

De vergelijking tussen de vier WVOLV-gemeenten biedt aanknopingspunten en draagt bij aan het gezamenlijke inzicht in de wijze waarop gemeenten invulling geven aan hun rol en verantwoordelijkheden op dit terrein.

Tegelijkertijd constateren wij dat de aanbevelingen in hun huidige vorm op een vrij algemeen niveau zijn geformuleerd. Hierdoor bieden zij beperkt concreet handelingsperspectief voor de specifieke situatie in de gemeente Oegstgeest.

De gemeente Oegstgeest kent, met name voor de buitensportaccommodaties, een situatie waarbij het eigendom en het beheer grotendeels bij derden zijn belegd via erfpacht- en opstalconstructies. De rol van de gemeente richt zich in die gevallen primair op het stellen van kaders en het maken van contractuele en subsidie gerelateerde afspraken. Tegen deze achtergrond vragen de aanbevelingen om een nadere concretisering, toegespitst op deze eigendoms- en verantwoordelijkheidsverhoudingen, om deze goed te kunnen vertalen naar de lokale praktijk.

Wij zullen de aanbevelingen betrekken bij de verdere borging van de huidige werkwijze en, waar relevant, bij de doorontwikkeling van beleid en informatievoorziening rondom sportaccommodaties, passend binnen de rol, verantwoordelijkheden en bestaande kaders van de gemeente Oegstgeest.

Vertrouwelijkheid

Wij nemen kennis van uw mededeling dat de concept-bestuurlijke nota, de nota van bevindingen en de bestuurlijke reactie vertrouwelijk zijn tot en met publicatie.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Oegstgeest,

Jeffrey Versluis
secretaris

Emile Jaensch
burgemeester

**Leidschendam-
Voorburg**

Aan de voorzitter van de Rekenkamer van de
gemeenten Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest
en Leidschendam-Voorburg

Postbus 1005
2260 BA Leidschendam
Telefoon 14 070
@Gemeente_LV
www.lv.nl/contact
www.lv.nl

Datum 10 februari 2026

Portefeuillehouder Wethouder van Eekelen

Kenmerk 4638

Telefoon 14 070

Onderwerp Bestuurlijke reactie op het Rekenkameronderzoek Sportaccommodaties

Geachte leden van de Rekenkamer,

Wij danken u voor het uitgevoerde onderzoek naar de sportaccommodaties binnen de gemeente en voor de gelegenheid om hierop bestuurlijk te reageren. Het college van burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg heeft met belangstelling kennisgenomen van zowel de concept-bestuurlijke nota als het onderliggende onderzoeksrapport.

Het college is tevreden over de uitkomsten van het onderzoek en herkent zich in grote lijnen in de geschetste conclusies. Het rapport geeft een zorgvuldig en evenwichtig beeld van de huidige stand van zaken en de uitdagingen waar gemeenten, waaronder Leidschendam-Voorburg, voor staan op het gebied van sportaccommodaties, beheer en onderhoud.

Wij constateren dat in het onderzoek wordt bevestigd dat Leidschendam-Voorburg de afgelopen jaren stappen heeft gezet in het planmatig beheer en onderhoud van de sportaccommodaties. De toepassing van een beheerplan, meerjarenonderhoudsprognose voor gebouwen en de inzichtelijkheid van kosten voor zowel binnen- als buitensportaccommodaties bieden een goede basis voor sturing en verantwoording. Ook herkennen wij ons in de constatering dat de informatievoorziening via de P&C-cyclus relatief uitgebreid is en inzicht biedt in investeringen en onderhoudsniveaus.

Het college deelt de conclusie dat tot 2024 een strategisch vastgoedbeleid ontbrak. De gemeente werkt momenteel aan de verdere uitwerking en invoering hiervan. Het Meerjarenperspectief Vastgoed maakt onderdeel uit van het Uitvoeringskader

Graag in uw antwoord datum en ons kenmerk vermelden.

Vastgoed en zal in 2026 verder worden uitgewerkt. Daarnaast wordt gewerkt aan de ontwikkeling van nieuw sportbeleid.

Hiermee wordt een belangrijke stap gezet om richting en samenhang aan te brengen in toekomstige keuzes en om sportaccommodaties nadrukkelijker in samenhang met andere maatschappelijke voorzieningen te bezien. In dat licht sluiten de aanbevelingen van de Rekenkamer goed aan bij de ambities en ontwikkelrichtingen van het college. Met name de oproep tot een meer integrale benadering, waarin sportinhoudelijk beleid, accommodatiebeleid, beheer en onderhoud en verduurzaming met elkaar worden verbonden, wordt door het college onderschreven. Het college ziet hierin aanknopingspunten om de samenhang tussen maatschappelijke doelen, het bestaande areaal aan sportaccommodaties en toekomstige investeringskeuzes verder te versterken.

Ook de aanbeveling om het bovenlokale overleg te intensiveren wordt herkend. Sportbeoefening en het gebruik van accommodaties overstijgen gemeentegrenzen. In de Haagse regio ziet het college kansen om het gesprek over regionale afstemming verder te versterken, mede in het licht van beperkte ruimte, financiële druk en verduurzamingsopgaven.

Samenvattend beschouwt het college het rapport als waardevol en als een bruikbaar vertrekpunt voor verdere beleidsontwikkeling. De conclusies bevestigen ingezette lijnen, terwijl de aanbevelingen richting geven aan vervolgstappen, zowel lokaal als regionaal.

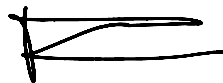
Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Leidschendam-Voorburg

Met vriendelijke groet,

R.J. den Haan
gemeentesecretaris

M.W. Vroom
burgemeester

A large, solid red abstract shape that flows from the left edge of the page and tapers towards the right, positioned above the title.

Nota van bevindingen Rekenkameronderzoek sportaccommodaties

Rekenkamer Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-
Voorburg (WVOLLV)

DEFINITIEF

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1. Aanleiding en doelstelling	4
1.2. Onderzoeksvragen en normenkader	4
1.3. Aanpak	6
1.4. Leeswijzer	6
2. Overzicht sportaccommodaties: feitelijk inzicht	8
2.1. Bevolkingsprognose	8
2.2. Overzicht sportaccommodaties	9
2.2.1. Algemeen	9
2.2.2. Wassenaar	10
2.2.3. Voorschoten	10
2.2.4. Oegstgeest	10
2.2.5. Leidschendam-Voorburg	11
2.3. Gemeenten – financieel inzicht	11
2.3.1. Wassenaar	11
2.3.2. Voorschoten	11
2.3.3. Oegstgeest	11
2.3.4. Leidschendam-Voorburg	12
2.4. Vergelijking WVOLV-gemeenten	12
2.5. Beoordeling van de norm	12
3. Beleid inzake sportaccommodaties	13
3.1. Wassenaar	13
3.1.1. Beschrijving beleidsontwikkeling	13
3.1.2. Analyse beleidsontwikkeling	16
3.2. Voorschoten	17
3.2.1. Beschrijving beleidsontwikkeling	17
3.2.2. Analyse beleidsontwikkeling	20
3.3. Oegstgeest	21
3.3.1. Beschrijving beleidsontwikkeling	21
3.3.2. Analyse beleidsontwikkeling	24
3.4. Leidschendam-Voorburg	25
3.4.1. Beschrijving beleidsontwikkeling	25
3.4.2. Analyse beleidsontwikkeling	29
3.5. Vergelijking WVOLV-gemeenten en overstijgende beelden	30
3.6. Beoordeling van de normen	33
4. Organisatie en samenwerking	35
4.1. Gemeente Wassenaar	35
4.1.1. Organisatie rondom nieuwbouw, beheer en onderhoud	35
4.1.2. Samenwerking met belanghebbenden	36
4.2. Gemeente Voorschoten	37

4.2.1. Beschrijving organisatie rondom binnen- en buitensportaccommodaties	37
4.2.2. Samenwerking met belanghebbenden	38
4.3. Gemeente Oegstgeest	39
4.3.1. Organisatie rondom nieuwbouw, beheer en onderhoud	39
4.3.2. Samenwerking met belanghebbenden	39
4.4. Gemeente Leidschendam-Voorburg	41
4.4.1. Organisatie rondom nieuwbouw, beheer en onderhoud	41
4.4.2. Samenwerking met belanghebbenden	41
4.5. Vergelijking WVOLV-gemeenten en overstijgend beeld	42
4.6. Beoordeling van de normen	44

5. Betrokkenheid van de gemeenteraden 45

5.1. Wassenaar	45
5.1.1. Beschrijving betrokkenheid bij (beleids)ontwikkelingen	45
5.1.2. Beschrijving betrokkenheid via P&C-cyclus	46
5.1.3. Analyse betrokkenheid van de raad bij sportaccommodaties	49
5.2. Voorschoten	50
5.2.1. Beschrijving betrokkenheid bij (beleids)ontwikkelingen	50
5.2.2. Beschrijving betrokkenheid via P&C-cyclus	51
5.2.3. Analyse betrokkenheid van de raad bij sportaccommodaties	55
5.3. Oegstgeest	55
5.3.1. Beschrijving betrokkenheid bij (beleids)ontwikkelingen	55
5.3.2. Beschrijving betrokkenheid via P&C-cyclus	56
5.3.3. Analyse betrokkenheid van de raad bij sportaccommodaties	59
5.4. Leidschendam-Voorburg	60
5.4.1. Beschrijving betrokkenheid bij (beleids)ontwikkelingen	60
5.4.2. Beschrijving betrokkenheid via P&C-cyclus	60
5.4.3. Analyse betrokkenheid van de raad bij sportaccommodaties	63
5.5. Vergelijking WVOLV-gemeenten en rode draden	63
5.6. Beoordeling van de normen	65

Bijlagen 67

Bijlage 1: Data- en informatie-uitvraag	68
Bijlage 2: Doelen en actiepunten Sportvisie Wassenaar (september 2025)	69

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en doelstelling

Aanleiding

In het Onderzoeksplan 2025-2026 van de Rekenkamer Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg (WVOLLV) is 'Investing, beheer en onderhoud van kapitaalgoederen' als een van de vier leidende thema's benoemd. Kapitaalgoederen leggen een groot beslag op de gemeentelijke begroting. Een zo volledig mogelijk overzicht en onderbouwing van deze kosten zijn daarom van groot belang voor een goed inzicht in de financiële positie. Kapitaalgoederen zijn nodig om de doelen van de gemeente te realiseren en vormen het gezicht van de gemeente in de openbare ruimte. Hierbij kan worden gedacht aan sportaccommodaties (inclusief velden). In september 2024 heeft de Rekenkamer de vier ambtelijke organisaties geconsulteerd en is ervoor gekozen om te focussen op sportaccommodaties.

Onderzoeksdoel

De Rekenkamer wil een verbeterd inzicht krijgen in de besluitvorming en financiering van investering, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties. Het onderzoek is gericht op het bieden van inzicht om de effectiviteit en de efficiency van het gemeentelijk beleid te helpen bevorderen.

Onder *sportaccommodaties* verstaan wij de fysieke voorzieningen voor sportbeoefening waarbij sprake is van gemeentelijk eigendom óf van eigendom door derden met een financiële relatie met de gemeente, gericht op de accommodatie. Dit laatste kan gaan om bijvoorbeeld subsidies ten behoeve van de accommodaties of garantstellingen.

Figuur 1. Definitie 'sportaccommodaties'

1.2. Onderzoeksvragen en normenkader

Onderzoeksvragen

In dit onderzoek staat de volgende hoofdvraag centraal.

Hoe geven de gemeenten de investering in nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties (en –velden) vorm, en welke kosten zijn hiermee gemoeid?

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden, zijn de volgende deelvragen geformuleerd.

A. Nieuwbouw en vervanging van sportaccommodaties

1. Hoe heeft de gemeente de beleidsmatige besluitvorming over nieuwbouw, vervanging en groot beheer en onderhoud georganiseerd?
2. Wat is de formele en/of informele rol hierbij van belanghebbenden zoals sportverenigingen?
3. Welke kosten heeft de gemeente in de afgelopen vijf jaar gemaakt voor investering in nieuwbouw en vervanging?

4. Welke kosten verwacht de gemeente in de komende vijf jaar te maken voor investering in nieuwbouw en vervanging?
5. In hoeverre zijn de ramingen voor nieuwbouw en vervanging realistisch?

B. Beheer en onderhoud van sportaccommodaties

6. Welke kosten heeft de gemeente in de afgelopen vijf jaar gemaakt voor beheer en onderhoud?
7. Welke kosten verwacht de gemeente in de komende vijf jaar te maken voor investering in beheer en onderhoud?
8. Hoe worden middelen gedoteerd vanuit de begroting?
9. Op welke wijze worden groot onderhoudskosten doorbelast aan de huurder?

C. Verdiepend inzicht in opzet en uitwerking en (intergemeentelijk) leren

10. Welke vormen van beheer en onderhoud onderscheiden de gemeenten? En hoe is dit in beleid opgenomen?
11. Zijn de gemeenten in staat om met de beschikbare middelen de gemeentelijke sportaccommodaties op niveau te houden? (Dit niveau moet dan wel gedefinieerd zijn.)
12. Welke (meerjarige) financiële verplichtingen zijn de gemeenten met derden aangegaan, zoals bedrijven, stichtingen en verenigingen, ten aanzien van beheer en onderhoud?
13. Welke lessen zijn er te trekken op het vlak van nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties?
14. Wat kunnen de gemeenten van elkaar leren op het vlak van nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties?

Normenkader

Zoals te doen gebruikelijk werken we in dit onderzoek met een normenkader. Het normenkader (figuur 2) is in dit onderzoek geen een op een-vertaling van de deelvragen. We schetsen een 'ideale situatie' ofwel stip op de horizon voor de wijze waarop gemeenten (kunnen) omgaan met beheer en onderhoud van sportaccommodaties.

In §1.4 is aangegeven waar welke deelvragen en normen een plek krijgen.

1. De gemeenteraden hebben duidelijke kaders vastgesteld waarbinnen de gemeenten de investeringen in nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties kunnen vormgeven.
2. Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van investeringen in nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties zijn op eenduidige wijze belegd in de organisatie.
3. De gemeenten hebben een actueel beeld van de omvang, locatie en toestand van de sportaccommodaties die in haar eigendom zijn of onder haar financiële verantwoordelijkheid vallen.
4. De gemeenten hebben een duidelijke asset managementstrategie (vastgoedbeleid en onderhouds-programma) en leven deze na.
5. De gemeenten hebben zicht op (aanstaande) wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van bouwregelgeving en duurzaamheid, en schatten in wat de implicaties voor op hun investeringsprognoses zijn.
6. De gemeenten hebben meerjarenplannen voor investeringen in nieuwbouw en vervanging. Deze meerjarenplannen zijn financieel gedekt.
7. De vastgestelde behoefte aan sportaccommodaties wordt gedekt door het Integraal Huisvestingsplan Sport (IHP Sport).
8. De gemeenten hebben inzicht in de verschillende belanghebbenden en betrekken deze bij het IHP Sport.
9. De geraamde kosten volgen uit de vastgestelde behoefte aan sportaccommodaties enerzijds en het asset management anderzijds.
10. De gemeenteraden worden tijdig betrokken en beschikken over voldoende informatie om hun kaderstellende en controlerende rol te kunnen vervullen.

Figuur 2. Normenkader

1.3. Aanpak

Dit onderzoek is uitgevoerd via de volgende onderzoeksstappen:

1. *Startgesprekken*

Er hebben startgesprekken plaatsgevonden met enerzijds een vertegenwoordiging vanuit de Rekenkamer (subcommissie) en anderzijds vertegenwoordiging van de ambtelijke organisaties. Met de subcommissie zijn de scope, aanpak en planning afgestemd. Met de ambtelijke organisaties zijn werkafspraken gemaakt over de uitvoering en hun betrokkenheid bij het onderzoek.

2. *Informatie-uitvraag en documentenstudie*

Het onderzoek is inhoudelijk gestart met een uitgebreide data- en documentenuitvraag aan de organisaties. Deze uitvraag is opgenomen in bijlage 1.

De informatie is verwerkt in een dashboard en, voorafgaand aan het opleveren van dit rapport, geverifieerd bij de organisaties. De informatie-uitvraag en het bestuderen van documenten hebben geleid tot gespreksleidraden voor de gespreksronde in stap 3.

3. *Gespreksronde*

In stap 3 vond een uitgebreide gespreksronde plaats met betrokkenen bij sportaccommodaties in de vier gemeenten. Er is eerst gesproken met ambtelijk betrokkenen (vanuit sport, beheer/onderhoud sportaccommodaties en vastgoed) en de verantwoordelijk wethouders. Daarnaast zijn de vier raden uitgenodigd om in een gezamenlijk groepsgesprek inzichten en beelden uit te wisselen.¹ Ten slotte is er gesproken met een vertegenwoordiging van binnen- en buitensportverenigingen. Met behulp van de organisaties zijn deze gesprekken gepland.

4. *Analyse en rapportage*

Het totaal aan inzichten heeft geleid tot voorliggend rapport.

1.4. Leeswijzer

Dit rapport bestaat hierna uit de volgende vier inhoudelijke hoofdstukken:

- Hoofdstuk 2. Overzicht sportaccommodaties: feitelijk inzicht.
- Hoofdstuk 3. Beleid inzake sportaccommodaties.
- Hoofdstuk 4. Organisatie en samenwerking.
- Hoofdstuk 5. Betrokkenheid van de raden.

Een belangrijke toegevoegde waarde van dit onderzoek is het dashboard dat is opgesteld op basis van de feitelijke informatie. Er vinden in dit rapport op plekken verwijzingen plaats naar dit dashboard.

Zoals aangegeven, is er in dit onderzoek gewerkt met deelvragen en normen (§1.2). De deelvragen zijn verweven in de hoofdstukken, en de normen worden afzonderlijk beantwoord. In de volgende tabel wordt per hoofdstuk toegelicht waar welke deelvragen en normen aan bod komen.

¹ Hierbij waren raadsleden vanuit Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg vertegenwoordigd.

Deelvragen	Komt aan bod in ...
1. Hoe heeft de gemeente de beleidsmatige besluitvorming over nieuwbouw, vervanging en groot beheer en onderhoud georganiseerd?	HS 4. Organisatie en samenwerking
2. Wat is de formele en/of informele rol hierbij van belanghebbenden zoals sportverenigingen?	HS 4. Organisatie en samenwerking
3. Welke kosten heeft de gemeente in de afgelopen vijf jaar gemaakt voor investering in nieuwbouw en vervanging?	Dashboard
4. Welke kosten verwacht de gemeente in de komende vijf jaar te maken voor investering in nieuwbouw en vervanging?	Dashboard
5. In hoeverre zijn de ramingen voor nieuwbouw en vervanging realistisch?	Dashboard
6. Welke kosten heeft de gemeente in de afgelopen vijf jaar gemaakt voor beheer en onderhoud?	Dashboard
7. Welke kosten verwacht de gemeente in de komende vijf jaar te maken voor investering in beheer en onderhoud?	Dashboard
8. Hoe worden middelen gedoteerd vanuit de begroting?	Dashboard
9. Op welke wijze wordt groot onderhoudskosten doorbelast aan de huurder?	Dashboard
10. Welke vormen van beheer en onderhoud onderscheiden de gemeenten? En hoe is dit in beleid opgenomen?	HS 3. Beleidsontwikkeling
11. Zijn de gemeenten in staat om met de beschikbare middelen de gemeentelijke sportaccommodaties op niveau te houden? (Dit niveau moet dan wel gedefinieerd zijn.)	HS 5. Rol van de raad
12. Welke (meerjarige) financiële verplichtingen zijn de gemeenten met derden aangegaan, zoals bedrijven, stichtingen en verenigingen, ten aanzien van beheer en onderhoud?	Dashboard
13. Welke lessen zijn er te trekken op het vlak van nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties?	<i>Conclusies en aanbevelingen (volgt na deze nota van bevindingen)</i>
14. Wat kunnen de gemeenten van elkaar leren op het vlak van nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties?	<i>Conclusies en aanbevelingen (volgt na deze nota van bevindingen)</i>
Normen	Wordt beantwoord in ...
1. De gemeenteraden hebben duidelijke kaders vastgesteld waarbinnen de gemeenten de investeringen in nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties kunnen vormgeven.	HS 5. Betrokkenheid van de raden
2. Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van investeringen in nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties zijn op eenduidige wijze belegd in de organisatie.	HS 4. Organisatie en samenwerking
3. De gemeenten hebben een actueel beeld over de omvang, locatie en toestand van de sportaccommodaties die in haar eigendom zijn of onder haar financiële verantwoordelijkheid vallen.	HS 2. Feitelijk inzicht
4. De gemeenten hebben een duidelijke asset managementstrategie (vastgoedbeleid en onderhoudsprogramma) en leven deze na.	HS 3. Beleidsontwikkeling
5. De gemeenten hebben zicht op (aanstaande) wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van bouwregelgeving en duurzaamheid, en schatten in wat de implicaties voor op hun investeringsprognoses zijn.	HS 3. Beleidsontwikkeling
6. De gemeenten hebben meerjarenplannen voor investeringen in nieuwbouw en vervanging. Deze meerjarenplannen zijn financieel gedekt.	HS 5. Rol van de raad
7. De vastgestelde behoefte aan sportaccommodaties wordt gedekt door het Integraal Huisvestingsplan Sport (IHP Sport).	HS 3. Beleidsontwikkeling
8. De gemeenten hebben inzicht in de verschillende belanghebbenden en betrekken deze bij het IHP Sport.	HS 4. Organisatie en samenwerking
9. De geraamde kosten volgen uit de vastgestelde behoefte aan sportaccommodaties enerzijds en het asset management anderzijds.	HS 3. Beleidsontwikkeling
10. De gemeenteraden worden tijdig betrokken en beschikken over voldoende informatie om hun kaderstellende en controlerende rol te kunnen vervullen.	HS 5. Betrokkenheid van de raden

Figuur 3. Leeswijzer: deelvragen en normenkader

2. Overzicht sportaccommodaties: feitelijk inzicht

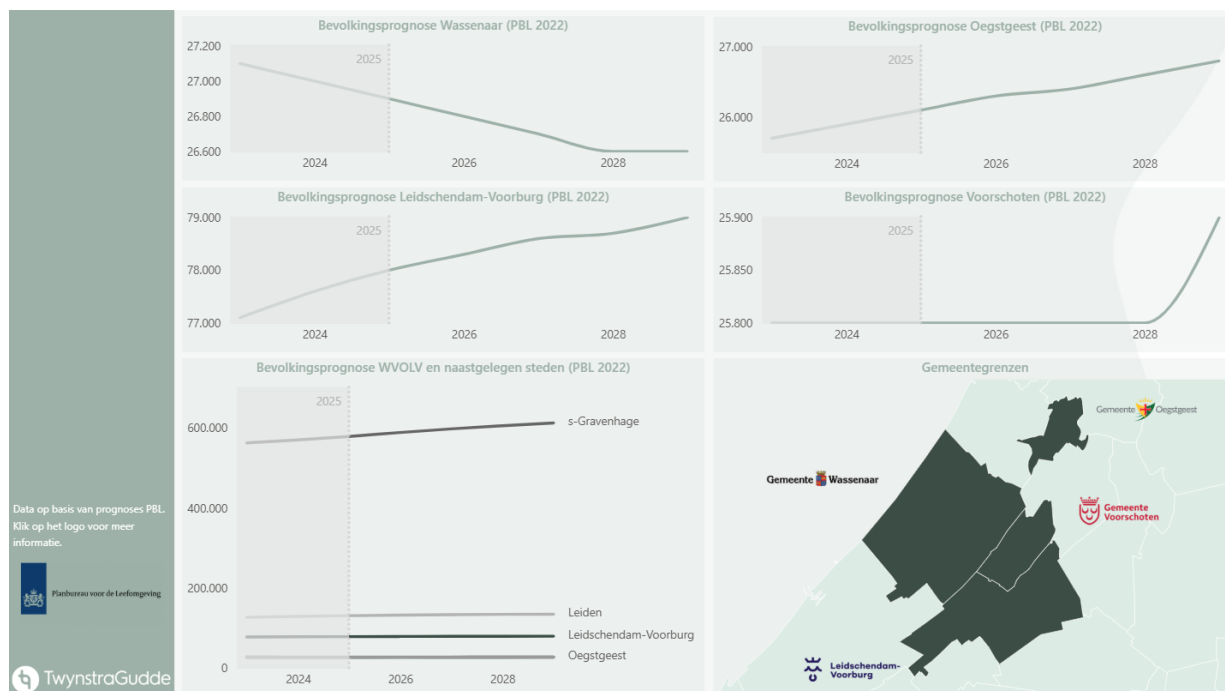
Voor dit Rekenkameronderzoek zijn data gevisualiseerd in een Power BI-dashboard. De informatie in het dashboard is opgehaald door middel van een eenmalige uitvraag bij de gemeenten (zie bijlage 1). Dit zijn de meest actuele data die voorhanden zijn bij onze contactpersonen; ze hebben primair als doel een beeld te schetsen van de geldstromen van en naar de sportaccommodaties. Zoals gezegd verstaan wij onder *sportaccommodaties* de fysieke voorzieningen voor sportbeoefening waarbij sprake is van gemeentelijk eigendom óf van eigendom door derden met een financiële relatie met de gemeente, gericht op de accommodatie.

In een aantal situaties zijn de ontvangen data aangepast ten behoeve van toedeling of verdeling van bedragen of vierkante meters naar het juiste abstractieniveau. Data zijn weergegeven op locatieniveau. De contactpersonen binnen de gemeenten hebben deze weergaven vervolgens gevalideerd.

Dit hoofdstuk duidt de belangrijkste inzichten uit het Power BI-dashboard. We starten met een analyse van de bevolkingsprognose van de WVOLV en omliggende grote gemeenten (§2.1). Vervolgens beschrijven we de samenstelling van de totale portefeuille sportaccommodaties in de WVOLV-gemeenten (§2.2). We geven daarna de feitelijke financiële inzichten uit het onderzoek weer op basis van de gemeentespecifieke data (§2.3). In §2.4 sluiten we af met een beoordeling op de 'norm' die aan dit hoofdstuk verbonden is.

2.1. Bevolkingsprognose

De bevolkingsontwikkeling in de WVOLV-gemeenten bepaalt in grote mate de toekomstige behoefte aan sportaccommodaties en daarmee de opgave die er ligt voor de gemeenten en verenigingen. Figuur 4 toont een overzicht van de bevolkingsprognoses uit het Power BI-dashboard.² De vier gemeenten kennen onderling een duidelijke spreiding in omvang. Wassenaar, Oegstgeest en Voorschoten zijn qua inwoneraantal vergelijkbaar, met elk circa 26.000 inwoners. Leidschendam-Voorburg is met circa 80.000 inwoners aanzienlijk groter.

Figuur 4. Bevolkingsprognose WVOLV-gemeenten en buurgemeenten (PBL, 2022)

² Het betreft de, voor dit Rekenkameronderzoek, meest recente prognosecijfers van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) uit 2022.

De bevolkingsprognoses voor de periode 2025-2029 laten een gematigd beeld zien. In Wassenaar wordt een lichte daling verwacht van 26.900 naar 26.600 inwoners. Oegstgeest laat juist een lichte groei zien: van 26.100 naar 26.800 inwoners. Voor Voorschoten blijft het inwoneraantal in eerste instantie stabiel, met een beperkte groei in 2028 (van 25.800 naar 25.900). Leidschendam-Voorburg groeit in dezelfde periode van 78.000 naar 79.000 inwoners. Deze ontwikkelingen zijn relatief bescheiden en wijzen op een stabiele demografische basis, zonder grote fluctuaties die direct van invloed zijn op het beleid dat de gemeenten voeren.

Het regionale perspectief is eveneens relevant. De omliggende steden Den Haag en Leiden zijn qua omvang en dynamiek van een andere orde. Den Haag groeit in de komende jaren van 580.000 naar 613.000 inwoners en Leiden van 130.000 naar 134.100. Deze stedelijke groei kan indirect invloed hebben op de WVOLV-gemeenten, bijvoorbeeld door migratie, woningbouwontwikkelingen en veranderend reisgedrag van inwoners. In de praktijk zien we dat sportdeelname en de behoefte aan sportvoorzieningen niet strikt aan gemeentegrenzen gebonden zijn; inwoners maken regelmatig gebruik van voorzieningen in buurgemeenten.

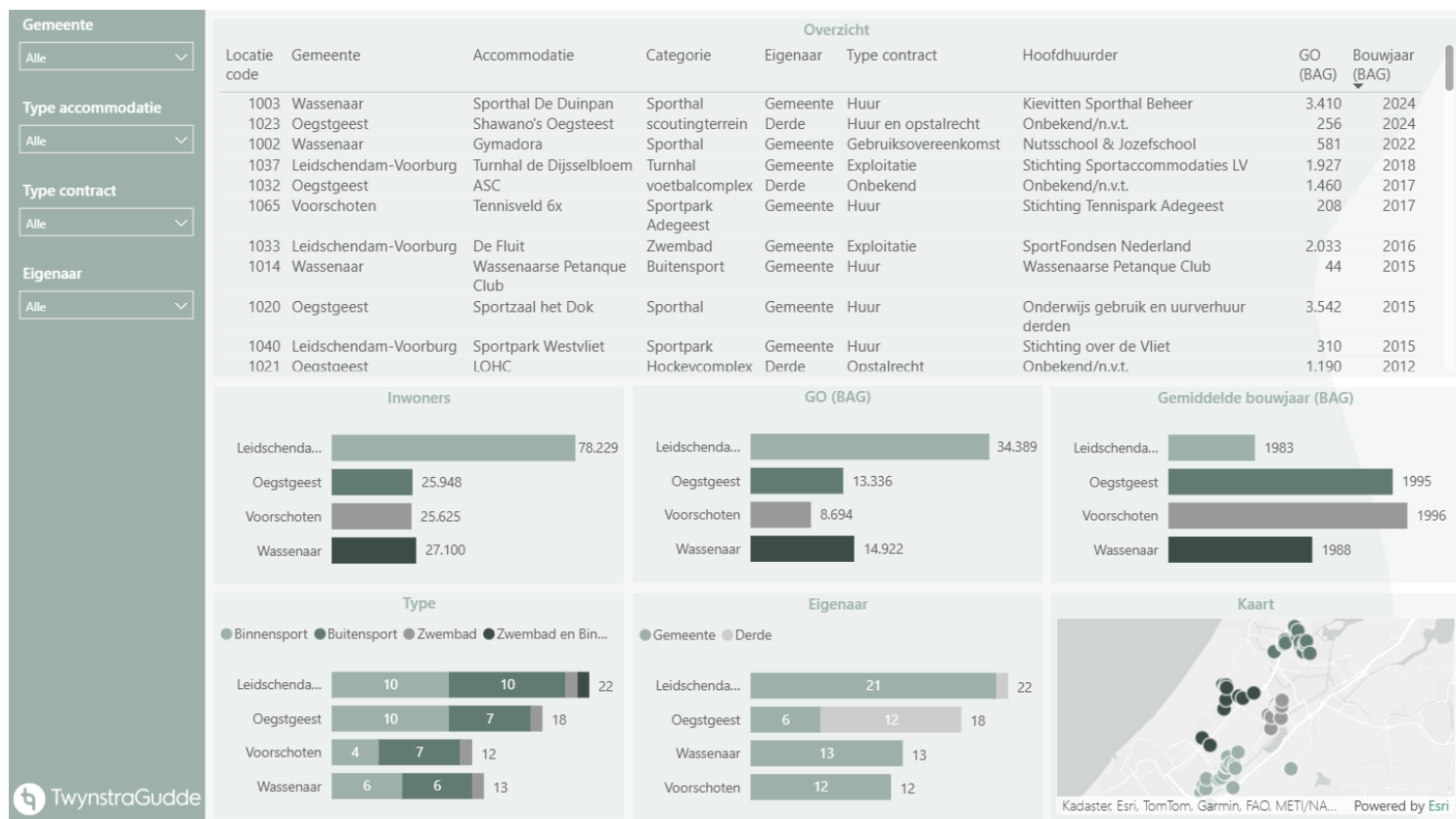
Voor het beleid rondom sportaccommodaties betekent dit dat de WVOLV-gemeenten zich kunnen richten op een beheerste en planmatige ontwikkeling van hun sportvoorzieningen. De demografische stabiliteit biedt ruimte om bestaande voorzieningen te optimaliseren en gericht te investeren in zaken als kwaliteit, duurzaamheid en multifunctionaliteit. Tegelijkertijd vraagt de regionale dynamiek om aandacht voor intergemeentelijke samenwerking en afstemming, zeker bij grotere investeringen in specialistische voorzieningen, waarvan het aannemelijk is dat inwoners uit de regio hier ook gebruik van zullen maken.

2.2. Overzicht sportaccommodaties

2.2.1. Algemeen

Figuur 5 toont een overzicht van de totale portefeuille met sportaccommodaties van de WVOLV-gemeenten. Het portefeuilleoverzicht biedt inzicht in zowel de omvang als de samenstelling van het aanbod. Allereerst valt op dat het aanbod van sportaccommodaties in de vier gemeenten grotendeels in lijn is met het verschil in inwoneraantal. Leidschendam-Voorburg, als grootste gemeente, beschikt over een aanzienlijk grotere portefeuille dan Wassenaar, Oegstgeest en Voorschoten. Een tweede, relevant inzicht betreft de leeftijd van de sportaccommodaties. Op basis van de BAG-bouwjaar³ blijkt dat Leidschendam-Voorburg gemiddeld het oudste aanbod heeft (gemiddeld bouwjaar 1983), gevolgd door Wassenaar (1990), Oegstgeest (1995) en Voorschoten (1996).

³ Inzicht in BAG-bouwjaar is opgevraagd. Daarmee is er geen inzicht gegeven in grootschalige verbouwingen en/of renovaties (vóór 2020).

Figuur 5. Screenshot uit het dashboard dat een overzicht biedt van de portefeuilles van de WVOLV-gemeenten

Het dashboard bevat een overzicht van de tabbladen die per gemeente de algemene gegevens over sportaccommodaties weergeven. Hierna lichten we de gemeenten afzonderlijk uit.

2.2.2. Wassenaar

De portefeuille van Wassenaar bestaat uit 13 sportaccommodaties: 6 binnensportaccommodaties, 6 buitensportaccommodaties en 1 zwembad. De accommodaties zijn deels eigendom van de gemeente; deels worden de gronden gepacht. Het merendeel van de accommodaties wordt gebruikt op basis van een huurcontract; bij één sporthal is er sprake van een gebruiks-overeenkomst.

2.2.3. Voorschoten

Voorschoten beschikt over 12 sportaccommodaties: 4 binnensportaccommodaties, 7 buitensportaccommodaties en 1 zwembad. De gehele portefeuille is in eigendom van de gemeente. 7 accommodaties worden gebruikt via een huurcontract, bij 5 accommodaties is er sprake van een huur- en exploitatieovereenkomst.

2.2.4. Oegstgeest

Oegstgeest heeft een portefeuille van 18 sportaccommodaties: 10 binnensportaccommodaties, 7 buitensportaccommodaties en 1 zwembad. Over 6 accommodaties is aangegeven dat deze in eigendom zijn van de gemeente; het betreft hier binnensportaccommodaties. Over 12 accommodaties is aangegeven dat deze in eigendom zijn van derden. In deze gevallen is er veelal sprake van erfpacht en opstalrechten. De gebruiksvormen zijn divers: 6 accommodaties worden gebruikt via een huurcontract, 5 via opstalrecht, 2 via een gebruiks-overeenkomst, 1 via een bruikleenovereenkomst, 1 via erfpacht en 1 via een huur- en exploitatieovereenkomst.

2.2.5. Leidschendam-Voorburg

Leidschendam-Voorburg beschikt over 22 sportaccommodaties: 10 binnensportaccommodaties, 10 buitensportaccommodaties, 1 zwembad en 1 gecombineerde zwembad/binnensportaccommodatie. 21 accommodaties zijn in eigendom van de gemeente, 1 accommodatie is in eigendom van een derde partij. 17 accommodaties worden gebruikt via een huurcontract, 5 via een exploitatieovereenkomst.

2.3. Gemeenten – financieel inzicht

Het dashboard bevat een overzicht van de tabbladen die per gemeente de financiële gegevens over sportaccommodaties weergeven. Opnieuw geven we hierbij de volgende disclaimer: dit zijn de meest actuele data die voorhanden zijn bij onze contactpersonen en hebben primair als doel een beeld te schetsen van de geldstromen van en naar sportaccommodaties. In een aantal situaties zijn de ontvangen data aangepast ten behoeve van toedeling of verdeling van bedragen of vierkante meters naar het juiste abstractieniveau.

2.3.1. Wassenaar

In de afgelopen vijf jaar zijn in Wassenaar twee nieuwbouwprojecten gerealiseerd: sporthal Gymadora (2022, € 1.600.000) en sporthal De Duinpan (2021, € 8.600.000). Voor de komende jaren zijn er geen nieuwbouwprojecten gepland. Beheer en onderhoud voert de gemeente uit voor de binnensportaccommodaties Gymadora en de Duinpan. Dotaties aan onderhoud zijn eveneens beperkt tot deze twee locaties, waarbij de onderhoudslasten relatief laag zijn vanwege de recente nieuwbouw. Subsidies worden verstrekt aan zwembad Het Sterrenbad. Er zijn geen garantstellingen of exploitatievergoedingen afgegeven.

2.3.2. Voorschoten

In Voorschoten is de afgelopen vijf jaar geen nieuwbouw gerealiseerd. Op basis van het Sportaccommodatiebeleid zijn bedragen gereserveerd voor vervangingsinvesteringen in de periode 2025-2028, met als grootste de investering in sporthal De Vliethorst in 2027 en 2028 (twee keer € 4.000.000). De gemeente heeft onderhoudslasten aangeleverd voor objecten en (natuurgras)velden. De gemeente heeft voor drie gymzalen en het zwembad aangegeven welke dotaties⁴ aan onderhoud zijn gedaan. Subsidies zijn verstrekt aan zwembad Het Wedde en sporthal De Vliethorst. Er zijn geen garantstellingen of exploitatievergoedingen afgegeven.

2.3.3. Oegstgeest

In Oegstgeest was in de afgelopen vijf jaar een keer sprake van nieuwbouw. Verder zijn in 2025 investeringen gedaan in verduurzaming van accommodaties. De gemeente heeft onderhoudsgegevens aangeleverd voor de afgelopen jaren en op basis van MJOP's voor de komende jaren. Dotaties aan onderhoud zijn eveneens gedeeld, zonder opvallende uitschieters. De gemeente heeft subsidies verstrekt waarbij zij 50% van de investering betaalt (maximaal € 3.000 per aanvraag, vooral voor duurzaamheidsinvesteringen). De gemeente heeft enkele garantstellingen (bankgaranties) afgegeven. Exploitatievergoeding wordt alleen verstrekt aan zwembad Poelmeer.

⁴ Bij een dotatie wordt er geld opzijgezet in een voorziening voor bijvoorbeeld toekomstig groot onderhoud, zonder dat er al sprake is van een directe uitgave.

2.3.4. Leidschendam-Voorburg

In Leidschendam-Voorburg is in de afgelopen vijf jaar geen nieuwbouw gerealiseerd en er zijn ook geen nieuwbouwprojecten gepland voor de komende vijf jaar. De gemeente heeft onderhoudsgegevens aangeleverd voor gebouwen, installaties, sportvelden en terreinen, voor zowel de afgelopen als de komende jaren. Dotaties aan onderhoud worden alleen gedaan voor gebouwen in eigendom van de gemeente; vervanging van velden en terreinen verloopt via een vervangingskrediet. De bedragen hiervoor zijn door de gemeente aangeleverd. Er zijn geen subsidies of garantstellingen afgegeven. Voor 2025 zijn exploitatievergoedingen verstrekt aan Sportfondsen en Stichting Sportaccommodaties LV.

2.4. Vergelijking WVOLV-gemeenten

Op basis van de voorgaande gegevens valt het volgende op tussen de vier gemeenten:

- Drie gemeenten - Wassenaar, Oegstgeest en Voorschoten - hebben een zeer vergelijkbare omvang qua aantallen inwoners met circa 26-27.000 inwoners. Leidschendam-Voorburg wijkt hier significant van af en kent een drie keer zo grote omvang met circa 78.000 inwoners.
- De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft in absolute zin ook de grootste portefeuille sportaccommodaties maar deze omvang wijkt minder sterk af dan de omvang van het aantal inwoners.
- De gemeente Oegstgeest heeft een sterk afwijkende eigendomspositie ten opzichte van de andere drie gemeenten. 6 van de 18 accommodaties zijn in gemeentelijk eigendom (33,3%); het overige tweederde deel van de accommodaties kent erfpacht en -opstalrechten. Bij de andere gemeenten is dit respectievelijk 100% (Wassenaar en Voorschoten) en 95,5% (Leidschendam-Voorburg).
- De gemeente Wassenaar heeft - ten opzichte van de andere drie gemeenten - zichtbaar geïnvesteerd in nieuwbouw in de afgelopen vijf jaar. In Voorschoten staan nieuwbouwinvesteringen in sportaccommodaties voor de komende tijd op de planning.

2.5. Beoordeling van de norm

Aan dit hoofdstuk is één norm verbonden. Hierna lichten we deze toe en geven we per gemeente beknopt aan hoe ze het doen ten aanzien van deze norm.

Norm 3. De gemeenten hebben een actueel beeld over de omvang, locatie en toestand van de sportaccommodaties die in haar eigendom zijn of onder haar financiële verantwoordelijkheid vallen.

Wassenaar	De gemeente heeft in elk geval van de binnensportlocaties een actueel beeld over de omvang, locatie en toestand. Voor de buitensportaccommodaties geldt dat op dit moment het beeld van de toestand van de locaties beperkter is. Hier gaat wel beleidsmatig in geïnvesteerd worden (zie o.a. hoofdstuk 3, Beleidsontwikkeling).
Voorschoten	De gemeente heeft in elk geval van de binnensportlocaties een actueel beeld over de omvang, locatie en toestand. Voor de buitensportaccommodaties geldt dat er op dit moment gewerkt wordt aan een beter beeld van de toestand van deze locaties. Hier is recentelijk beleidsmatig in geïnvesteerd (zie o.a. hoofdstuk 3, Beleidsontwikkeling).
Oegstgeest	De gemeente Oegstgeest heeft een afwijkende eigendomspositie ten opzichte van de andere drie gemeenten. Voor de binnensportaccommodaties, die onder eigendom van de gemeente vallen, is er een actueel beeld over de omvang, locatie en toestand.
Leidschendam-Voorburg	De gemeente heeft een actueel beeld over de omvang, locatie en toestand van de sportaccommodaties die in haar eigendom zijn of onder haar financiële verantwoordelijkheid vallen.

Figuur 6. Beoordeling norm 3

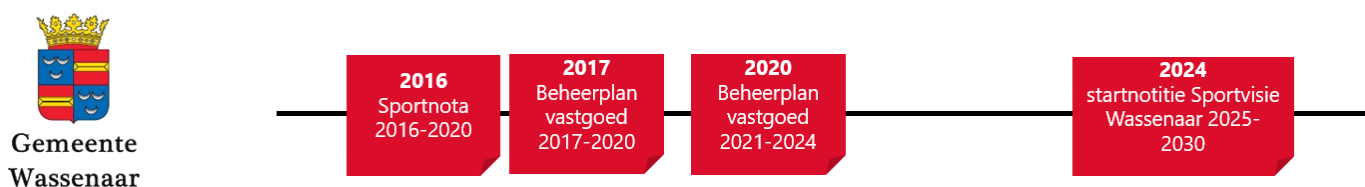
3. Beleid inzake sportaccommodaties

In dit hoofdstuk lichten we de beleidsontwikkeling van de vier gemeenten rondom sportaccommodaties uit. In §3.1 tot en met §3.4 komen de gemeenten afzonderlijk aan bod. In §3.5 vindt een vergelijking plaats tussen de gemeenten en worden overstijgende beelden getuigd. We sluiten in §3.6 af met een beoordeling van de aan dit hoofdstuk verbonden normen.

3.1. Wassenaar

3.1.1. Beschrijving beleidsontwikkeling

Figuur 7 geeft de belangrijkste beleidskaders van de gemeente Wassenaar inzake sportaccommodaties weer. Onder de figuur geven we een korte beschrijving van de inhoud van de afzonderlijke documenten.

Figuur 7. Beleidskaders gemeente Wassenaar inzake sportaccommodaties

2016 | Sportnota 2016-2020 “Sport is voor iedereen”

In 2016 is in Wassenaar de Sportnota voor de periode 2016-2020 vastgesteld door de raad.⁵ Hierin zijn de volgende ambities en doelstellingen opgenomen met betrekking tot vastgoed en voorzieningen:

- Het bevorderen van samenwerking tussen sportverenigingen, bijvoorbeeld als het gaat om het delen van accommodaties.
- Het multifunctioneel gebruik van sportfaciliteiten, onder andere in relatie tot de Brede School.
- De gemeente wil met sportverenigingen het multifunctionele gebruik van de sportvoorzieningen bespreken en zo de buurten meer betrekken, en een grotere rol in het sociaal domein kunnen spelen.
- De mogelijkheid om kunstgras aan te leggen op sportvelden.
- De mogelijke renovatie en het beter gebruik van de sporthallen aan de Dr. Mansveltkade.
- Contractueel overdragen van beheer en onderhoud van de accommodaties na investering door de gemeente.
- Multifunctioneel en intensiever gebruik van zowel gemeentelijke als niet-gemeentelijke sportaccommodaties stimuleren.

19 april 2017 | Beheerplan vastgoed 2017-2020

Het Beheerplan Vastgoed 2017-2020 is op 19 april 2017 door de raad vastgesteld.⁶ Het plan was onderdeel van een professionalisering van het vastgoedbeleid, waarbij de gemeente streefde naar betere kostenbeheersing en het voorkomen van achterstallig onderhoud door planmatig werken. Deze periode, zo wordt later beschreven⁷, stond vooral in het teken van het ‘sober en doelmatig’ uitvoeren van de meerjarenonderhoudsplannen (MJOP’s) en beschikbare en benodigde budgetten. In de jaren 2017 en 2018 is vooral een inhaalslag gemaakt om de onderhoudskwaliteit van een groot aantal objecten in de kernportefeuille te verbeteren. Daar is ook extra geld voor beschikbaar gesteld. De jaren 2019 en begin 2020 stonden meer in het teken van een strategische heroriëntatie op diverse vastgoedobjecten, waarbij de nodige besluiten zijn genomen.

⁵ Gemeente Wassenaar (2016). *Sportnota 2016-2020 “Sport is voor iedereen”*.

⁶ Gemeente Wassenaar (19 april 2017). *Beheerplan vastgoed 2017-2020*.

⁷ Op de periode 2017-2020 wordt gereflecteerd in het Beheerplan vastgoed 2021-2024.

27 mei 2020 | Beheerplan vastgoed 2021-2024

In navolging van het Beheerplan vastgoed 2017-2020 wordt op 27 mei 2020 het Beheerplan vastgoed 2021-2024 vastgesteld.⁸ In dit Beheerplan wordt onderscheid gemaakt tussen een kernportefeuille en een strategische portefeuille.

- *Kernportefeuille (51 objecten)*: objecten die niet aan (strategische) verandering onderhevig zijn en dus structureel op de gemeentelijke begroting drukken. Het doel is sober doelmatig onderhoud.
- *Strategische portefeuille (18 objecten)*: objecten waar strategische besluitvorming op rust of te verwachten is en die dus wel aan verandering onderhevig zijn. Voor 5 objecten is bepaald dat onderhoudskwaliteit 'in beperkte mate' wordt geborgd.

Uitgangspunten

Het Beheerplan bouwt voort op gemeente-eigen uitgangspunten, zoals het Uitvoeringskader Wassenaarse sportaccommodaties uit 2012 en wet- en regelgeving rondom veiligheid, milieu en duurzaamheid. Parallel wordt gewerkt aan een besluitvormingstraject voor het invoeren van een kostprijsdekkende huursystematiek. Hierover wordt toegelicht dat de invoering van een systematiek voor het berekenen van kostprijzen en die volgens standaardovereenkomsten met een (tijdelijke) huurcompensatie doorvoeren, veel voeten in de aarde heeft. Het aanhouden van nieuwe standaard huur- en gebruiksovereenkomsten betekent dat de gemeente als eigenaar de verplichting heeft om zowel het eigenaarsdeel van storingen- correctief en contractenonderhoud en regulier planmatig eigenarenonderhoud - uit te voeren. De omvang van deze verplichting is gebaseerd op een zgn. demarcatielijst onderhoud, die onderdeel is van de nieuwe standaardovereenkomsten. Die demarcatie geeft aan welk deel van het onderhoud door de gemeente (eigenaar) en welk deel door de huurders/gebruikers moet worden uitgevoerd.

(Her)ontwikkeling binnensport

In het Beheerplan staat beschreven dat het college in 2016 een herijking heeft afgerond van beschikbare sportaccommodaties in relatie tot de behoefte aan binnensportaccommodaties. Hieruit volgende onderstaande ontwikkelingen. In de roze kaders is de stand van zaken opgenomen van de voorgenomen ontwikkelingen.

Sloop sporthal De Schulpwei

In het Beheerplan is het voornemen opgenomen om sporthal De Schulpwei te slopen. Beschreven staat dat de sporthal in principe aan het einde was van zijn levensduur. Met het oog op de bouw en de oplevering van een nieuwe sporthal bij De Kieviten, moet een strategische keuze worden gemaakt over wat er met de locatie en dit vastgoedobject gaat gebeuren. Grootschalige investeringen om deze sporthal te behouden, lijken niet voor de hand te liggen, als gevolg van de beslissing tot bouw van de nieuwe sporthal.

Er moet daarbij een oplossing worden bedacht voor de huisvesting van de aangebouwde schietvereniging ingeval van sloop. Voorlopig is het planmatig onderhoud uitgesteld, hangende de besluitvorming over de toekomst van dit object. Tijdens de bouw van de nieuwe sporthal kan De Schulpwei dienstdoen voor de opvang (geheel of gedeeltelijk) van gebruikers van De Kieviten. Daarbij moet wel kritisch worden bepaald wat dat betekent voor de huidige onderhoudstoestand. Meer en intensiever gebruik (tijdelijk) kan een toename veroorzaken van storingen en klachten. Om die op te lossen is vooralsnog voorzien in een tijdelijk hoger calamiteitenbudget voor 2021 en 2022.

⁸ Gemeente Wassenaar (27 mei 2020). *Beheerplan Vastgoed 2021-2024*.

Op 29 november 2024 verstuurde het college een informatiebrief aan de raad over de toekomst van sporthal De Schulpwei.⁹ Hieruit volgt dat:

- De onderzoeksfase is afgerond, en sloop niet nodig is, mits De Schulpwei van het gas wordt afgesloten.
- Er belangstelling vanuit marktpartijen voor sport is.
- Dit tot een aanvulling op activiteiten kan leiden voor De Duinpan en buitensporten.
- Er draagvlak is voor hernieuwde invulling met sport.
- Benodigde investeringen te dekken zijn met nieuw gebruik.
- Er een financieel voordeel is voor de gemeente (sloopkosten versus verhuur).
- Er een erfpachtconstructie voor de gronden is en afstoot niet wenselijk is.

Figuur 8. Informatiebrief toekomst De Schulpwei

Ontwikkeling sporthal De Kieviten

Op 16 juli 2019 heeft de raad besloten tot de ontwikkeling van een nieuwe sporthal in plaats van een hal die niet in eigendom is van de gemeente.¹⁰ Daarbij is gekozen voor een realisatie- en exploitatiemodel, waarbij de gemeente de hal neerzet en bekostigt en de ontwikkeling trekt, maar de uiteindelijke exploitatie (na oplevering) verzorgd wordt door een lokaal particulier initiatief. Onderdeel van de planvorming is de tijdelijke uitplaatsing van de gebruikers van de oude sporthal, waarvoor nader wordt onderzocht of dat kan worden opgevangen in de sporthal De Schulpwei.

Uit latere documentatie blijkt dat deze sporthal De Duinpan is gaan heten en op 18 mei 2024 officieel is geopend.

Nieuwbouw gymzaal Burmanlaan

In juli 2019 heeft de raad ingestemd met de bouw van de nieuwe zaal met de ambitie om een andere vorm van bewegonderwijs te introduceren. Dit was de formele besluitvorming waarbij de gemeenteraad goedkeuring gaf voor de nieuwbouw van de gymzaal.

In het Beheerplan is opgenomen dat de oude gymzaal was gesloopt en dat er een nieuwe gymzaal gebouwd zou worden. In 2020 zou de aanbesteding worden afgerond en de opdracht zou in de 2e helft van 2020 worden gegund. De oplevering van de nieuwe gymzaal stond gepland in de loop van 2021. Daarna zou het vastgoed-object weer in de Kernportefeuille komen en planmatig onderhoud rekening gehouden gaan worden. Er was een inschatting van de kosten voor beheer en onderhoud gemaakt en meegenomen in het Beheerplan voor het beheer van de Kernportefeuille. In mei 2022 is de nieuwe gymzaal Gymadora in gebruik genomen.

Mei 2024 | Startnotitie Sportvisie Wassenaar 2025-2030

Op 23 mei 2024 werd de Startnotitie Sportvisie Wassenaar behandeld in de commissie Mens & Maatschappij. Dit is de eerste stap voor het opstellen van een sportvisie voor de gemeente. Aanleiding voor de nieuwe sportvisie is dat de gemeente voor grote maatschappelijke opgaven staat. De georganiseerde sport (sportverenigingen) staat onder druk en een grote groep inwoners beweegt te weinig en/of haakt af. Daar komt bij dat niet alle sportvoorzieningen toekomstbestendig zijn. De gemeente staat voor de opgave accommodaties te verduurzamen in de komende jaren en sportverenigingen hebben moeite met noodzakelijke investeringen aan hun clubaccommodatie en sportvelden.

De startnotitie gaat uit van vier pijlers:

1. Het versterken en ondersteunen van verenigingen en haar vrijwilligers.
2. Een hogere sportdeelname door de inwoners, deels door het sportaanbod te vergroten.
3. Een "beweegvriendelijke openbare ruimte" (van het strand tot speelplekken, infrastructuur van de Groene Zone, duinen, landgoederen).

⁹ Gemeente Wassenaar (29 november 2024). *Toekomst Dr. Mansveltkade 1 Sporthal Schulpwei*.

¹⁰ Gemeente Wassenaar (16 juli 2019). *Raadsbesluit Realisatie sporthal Dr. Mansveltkade*.

4. Toekomstbestendige en verduurzaamde sportaccommodaties. Het Rijk heeft vanuit de Routekaart Verduurzaming Sport een doelstelling van 49% CO₂-reductie in 2030. In 2050 moeten zelfs alle sportaccommodaties CO₂-arm zijn. De gemeente staat voor de opdracht om gemeentelijke accommodaties te verduurzamen de komende jaren.

3.1.2. Analyse beleidsontwikkeling

Nieuwbouw: investeringen in binnensport

De gemeente Wassenaar heeft de afgelopen jaren beleidsmatig zichtbaar geïnvesteerd in de (her)ontwikkeling van binnensportlocaties. Dit zien we terugkomen in het financiële overzicht dat in het kader van dit onderzoek is gemaakt.¹¹

De nieuwbouwopgave wordt enerzijds aangevlogen vanuit de eigendoms-en beheerkant. In - voor een periode van vier jaar afgesloten - Beheerplannen wordt beschreven wat er nodig is aan sloop/nieuwbouw/herontwikkeling van sportaccommodaties die in eigendom zijn. Anderzijds wordt vanuit de overkoepelende visie op sport de vertaling gemaakt naar behoeften ten aanzien van (nieuwe) accommodaties. Dit heeft concreet geleid tot:

- De ontwikkeling van een nieuwe sporthal (De Duinpan).
- De ontwikkeling van een nieuwe gymzaal (Gymadora).
- Het voornemen om een sporthal (De Schulpwei) niet te slopen maar door een nieuwe gebruiker duurzaam te laten herontwikkelen.

Wat duidelijk naar voren komt is dat duurzaamheidsambities en -eisen integraal worden meegenomen in de (her)ontwikkeling. Zo heeft de gemeenteraad in het najaar van 2023 extra krediet beschikbaar gesteld voor de aanschaf van accu's om energieproblemen bij sporthal De Duinpan op te lossen,¹² en is het van het gas af gaan randvoorwaardelijk voor de herbestemming van De Schulpwei. Gymadora is ten slotte opgeleverd volgens de meest recente standaarden rondom duurzaamheid. Voor deze locatie geldt ook dat er een relatie is met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2024-2039, omdat twee scholen hier bewegingsonderwijs aanbieden.

Meer regie op beheer en onderhoud

In de Sportnota 2016-2020 is opgenomen dat de gemeente, na eigen investeringen, de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud overdraagt aan de gebruiker. In de interviews komt echter naar voren dat deze overdracht van verantwoordelijkheden beperkt of wisselend is uitgewerkt in de contracten tussen gemeente en verenigingen. Dit heeft geleid tot een situatie waarin het niet altijd helder was wie waarvoor aan de lat staat. Zo geven ook sportverenigingen zelf aan dat zij het beheer en onderhoud zelf doen, zonder dat hier duidelijke afspraken onder liggen.

De startnotitie voor de nieuwe Sportvisie vormt het fundament van een nieuwe aanpak. Met een nieuwe koers wil de gemeente meer regie en verantwoordelijkheid nemen en het beheer en onderhoud meer naar zich toe trekken. Dit krijgt een plek in de vierde pijler van de Sportvisie (toekomstbestendige accommodaties) waaraan, zo is aangegeven, 27 actiepunten zijn verbonden. De nieuwe Sportvisie was op het moment van schrijven alleen nog maar vastgesteld door het college van BenW. Vanuit het feitelijk wederhoor op het conceptrapport is aangegeven dat de Sportvisie in september is vastgesteld door de raad.¹³ De doelen en actiepunten, verbonden aan de nieuwe pijler 'Toekomstbestendige en verduurzaamde sportaccommodaties', zijn opgenomen in bijlage 2.

Met de nieuwe aanpak streeft Wassenaar naar een gelijk(er) speelveld met een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeente en de sportverenigingen. De gemeente wil wel aandacht blijven houden voor de 'zelfwerkzaamheid' van de verenigingen. Eenvoudigere werkzaamheden, zoals het trekken van lijnen, kunnen blijven worden opgepakt door de vereniging. Ook het beheer en onderhoud van het verenigingsgebouw blijft de verantwoordelijkheid van de vereniging zelf.

¹¹ Zie dashboard.

¹² Gemeente Wassenaar (20 oktober 2023). *Informatiebrief Toezeggingen Sporthal weth. Van Doeverten cie B&M 3 okt. 2023.*

¹³ [Gemeente Wassenaar \(23 september 2025\). Vaststelling Sportvisie.](#)

Noodzakelijk vervangingsonderhoud om de sport goed te kunnen beoefenen, bijvoorbeeld de drainage van velden, of ballenvangers, wordt daarentegen expliciet een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Deze nieuw te maken verdeling van afspraken dient, na het vaststellen van de Sportvisie, verder uitgewerkt te worden in de demarcatielijsten.

De gemeente wenst op deze manier meer zicht te hebben op het totaal aan onderhoudsbehoeften op de buitensportaccommodaties. Deze onderhoudsbehoefte moet voor alle accommodaties voor een langere periode in meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) worden vastgelegd, zodat er gericht kan worden gestuurd op noodzakelijk onderhoud. Uit de documenten, gesprekken en data maken we op dat deze meerjarige onderhoudsbehoefte voor de recent opgeleverde nieuwbouwaccommodaties en het zwembad wel helder is uitgewerkt en is vastgelegd. Voor de buitensportaccommodaties zien we de meerjarige onderhoudsbehoefte (nog) niet is uitgewerkt.¹⁴ Wel zien we in de Kadernota (2026) dat er reeds middelen, in 2026 en 2027 € 250.000 en vanaf 2028 € 305.000, zijn opgenomen voor *onderhoud buitensportaccommodaties*.¹⁵

3.2. Voorschoten

3.2.1. Beschrijving beleidsontwikkeling

Figuur 9 geeft de belangrijkste beleidskaders van de gemeente Voorschoten inzake sportaccommodaties weer. Onder de figuur geven we een korte beschrijving van de inhoud van de afzonderlijke documenten.

Figuur 9. Beleidskaders gemeente Voorschoten inzake sportaccommodaties

31 maart 2016 | Toetsingskader en beoordeling aanvragen sportaccommodaties

Om de verzoeken van sportverenigingen tot uitbreiding of wijziging van hun sportvoorzieningen te kunnen beoordelen en prioriteren, is in 2016 het 'Toetsingskader en beoordeling aanvragen sportaccommodaties' vastgesteld door de raad.¹⁶ Dit toetsingskader moet een objectieve methode bieden om sportaccommodatieaanvragen te beoordelen binnen de financiële mogelijkheden van de gemeente.

Als uitgangspunt staat beschreven alle verenigingen gelijk te behandelen ten aanzien van de aanvragen. Er is daarom een inventarisatie gemaakt van de contracten en afspraken met betrekking tot de diverse accommodaties van de verenigingen, om te zien in hoeverre daar één lijn uit te halen is. De (contractuele) situaties die in het verleden zijn ontstaan, zijn echter zo verschillend, dat niet ineens overgegaan kan worden tot één dezelfde lijn per vereniging.

Wel kwam uit de analyse van de contracten naar voren dat met een aantal clubs heldere afspraken waren gemaakt over hetgeen zij zelf zouden oppakken. Dit heeft geleid tot het volgende criterium: *Een vereniging die (vrijwel) geen huur betaalt en daarvoor zelf aanleg en onderhoud voor haar rekening neemt, kan nu ook niet verwachten dat de gemeente grote investeringen doet qua onderhoud of zelfs vernieuwing. Een vereniging die altijd een forse huur heeft betaald voor een veld of locatie, mag verwachten dat de gemeente als verhuurder, als dat zo is afgesproken, ook het nodige onderhoud voor haar rekening neemt als dat nodig blijkt.*¹⁷

¹⁴ Zie dashboard.

¹⁵ Gemeente Wassenaar (2025). *Kadernota 2026*.

¹⁶ Gemeente Voorschoten (31 maart 2016). *Toetsingskader en beoordeling aanvragen sportaccommodaties*.

¹⁷ Ibid, pagina 6.

7 december 2023 | Visie op sport en bewegen 2023-2026

Op 23 maart 2023 is de startnotitie voor een nieuwe sportvisie behandeld in de commissie Mens & Samenleving. In december 2023 is de 'Visie op sport en bewegen 2023-2026' vastgesteld.¹⁸ Beschreven staat dat Voorschoten een hechte gemeente is met een rijk verenigingsleven. De uitgaven aan sport en bewegen per inwoner zijn echter bijna de helft lager dan gemiddeld in Nederland. Daarnaast is er een hoge grijze druk in de gemeente (vergrijzing).

In de visie zijn 15 opgaven benoemd waaraan de gemeente gaat werken, die moeten leiden tot de volgende effecten:

1. In 2027 is 80% van de sportverenigingen vitaal, toekomstgericht of wordt waar mogelijk samengewerkt met andere verenigingen.
2. In 2027 zijn 1.000 inwoners meer in beweging en werken zij aan een gezonde levensstijl op weg naar een gezonde generatie 2040.
3. Van 2024 tot 2027 zijn meerdere initiatieven gerealiseerd om te komen tot een toekomstbestendig lokaal sport- en beweegklimaat.
4. De gemeente investeert in een sociaal veilige sportomgeving waar iedere inwoner met een passend sport- of beweegaanbod in een veilige omgeving kan sporten en bewegen.

Sportaccommodaties worden niet expliciet meegenomen in de visie maar later in een aparte beleidsnota opgenomen.

4 juli 2024 | Sportaccommodatiebeleid Voorschoten 2024-2030

Aanvullend op de Sportvisie heeft de raad van Voorschoten in juli 2024 het Sportaccommodatiebeleid 2024-2030 (geamendeerd) vastgesteld.¹⁹ Eerder heeft de raad kaders meegegeven via de motie 316.²⁰ Hier wordt in hoofdstuk 5 nader bij stilgestaan. Dit Sportaccommodatiebeleid vervangt het 'Toetsingskader en beoordeling aanvragen sportaccommodaties', van maart 2016.

Specifiek Sportaccommodatiebeleid zag de gemeente als noodzakelijk, zodat de sportaccommodaties het sportbeleid kunnen versterken. De aanleiding bestaat daarnaast uit de behoefte aan:

- Kaders voor besluitvorming over investeringen in sportvoorzieningen.
- Meer duidelijkheid en gelijkheid tussen verenigingen.
- Heldere afspraken over tarieven, rollen, taken en verantwoordelijkheden.
- Een oplossing voor de verouderde voorzieningen/opstallen.

De doelstelling van het Sportaccommodatiebeleid is dat Voorschoten betaalbare, bereikbare en toegankelijke sportaccommodaties heeft die goed afgestemd zijn op de vraag van de inwoners en optimaal worden benut. Dit doet Voorschoten door:

- De huidige situatie (nul-situatie) helder in beeld te brengen.
- Een analyse te maken van de beschikbare en benodigde capaciteit.
- Kaders vast te stellen voor besluitvorming over investeringen in (nieuwe) sportaccommodaties.
- Kaders vast te stellen voor besluitvorming over de instandhouding van sportaccommodaties.
- Een doorkijk te geven naar benodigde maatregelen om de sportaccommodaties toekomstbestendig te maken.

Het beleid kent de onderstaande twaalf uitgangspunten die verwerkt moeten worden in een uitvoeringsplan.

¹⁸ Gemeente Voorschoten (7 december 2023). *Raadsbesluit Visie op Sport en Bewegen 2023-2026*.

¹⁹ Gemeente Voorschoten (4 juli 2024). *Sportaccommodatiebeleid Voorschoten 2024-2030*.

²⁰ Gemeente Voorschoten (1 februari 2024). *Motie 316: Kaders Sportaccommodatiebeleid*.

Uitgangspunt	Uitvoeringsplan
1. De basis op orde: het bestaande aanbod wordt in stand gehouden.	- Vervanging onder- en toplaag atletiekbaan 2025. - Vervanging kunstgrasvoetbal- en kunstgrashockeyvelden, handbal en honk- en softbalveld conform vervangingstermijn. - Opstellen programma van eisen met locatieonderzoek en financiële consequenties nieuwe sporthal in combinatie met het plan van aanpak voor het zwembad, zodat integrale besluitvorming kan plaatsvinden over de sporthal en het zwembad (Q1 2025). - Realisatie nieuwe sporthal met prioriteit 2027-2028.
2. Voldoende capaciteit om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen voor het huisvesten van het bewegingsonderwijs.	- Samenwerking Integraal Huisvestingsplan (IHP) bij opstellen programma van eisen en locatieonderzoek sporthal om te bezien of er een optimaliseringsslag mogelijk is.
3. Duidelijke rol voor de gemeente als verhuurder van de velden en de binnensport. • De gemeente is als eigenaar van binnensport verantwoordelijk voor vervanging en instandhouding van de sporthal en gymzalen. • De gemeente wordt als eigenaar van buitensportvelden verantwoordelijk voor vervanging. Voor instandhouding worden afspraken gemaakt over beheer en onderhoud. • Voor buitensportverenigingen die zelf verantwoordelijk willen blijven voor vervanging en instandhouding velden, is maatwerk mogelijk.	- Opstellen nieuwe huurovereenkomsten. - Evaluatie exploitatie Sportfondsen Voorschoten BV en onderzoek best passende beheer- en exploitatievorm, rekening houdend met de nieuwe situatie. Dit integraal oppakken met het plan van aanpak voor het zwembad en het onderzoek naar de sporthal.
4. Afbakening naar type accommodatie: maatschappelijk en voor breedtesport.	- -
5. Opstallen blijven in eigendom van de verenigingen/stichtingen.	- Vestigen recht van opstal op opstallen die juridisch nog niet in eigendom zijn van de verenigingen en opnemen in grondbeleid. - Aanpassen bestaande overeenkomsten met de verenigingen. - Beoordelen aanvragen garantstellingsregeling.
6. Voor nieuwe sportvoorzieningen die in eigendom zijn van de vereniging of stichting kan aanspraak gemaakt worden op de 1/3 regeling. - De gemeente subsidieert max. 1/3 van de kosten die niet onder basisvoorzieningen vallen maar wel bijdragen aan de visie op sport en bewegen 2023-2026 tot een maximum van € 200k. - De gemeente staat voor de overige 2/3 garant. - Het totale overzicht van in aanmerking komende aanvragen komt een keer per jaar bij de raad (ter info); definitieve aanvragen worden in de kadernota meegenomen.	- Uitwerken en vaststellen 1/3 regeling. - Beoordelen aanvragen 1/3 regeling, subsidieverstrekking.
7. Tarieven worden geharmoniseerd om een gelijk speelveld te creëren. - Voor verhuur velden, banen en binnensportvoorzieningen wordt kostprijsgerelateerde huur berekend. Bandbreedte: 12%-20%. - Wordt verwerkt door college in de tarievennota. Rekening wordt gehouden met vervallen van huurkosten voor verenigingen/stichtingen die zelf eigenaar blijven van velden en banen.	- Doorrekenen kostprijsgerelateerde huur. - Opstellen tarievennota met bijbehorende tarieven voor de verhuur van de velden in overleg met de verenigingen.

Uitgangspunt	Uitvoeringsplan
8. Afspraken harmoniseren, niet uniformeren - Op basis van 'keuzemodel' demarcatie beheer en onderhoud.	- Opstellen en vaststellen demarcatielijst beheer en onderhoud in samenwerking met verenigingen, met bijbehorende onderhoudstarieven. - Opstellen beheer- en onderhoudsplannen, jaarlijkse bijstelling beheer- en onderhoudsplannen. - Uitbesteden/aanbesteden onderhoudswerkzaamheden.
9. Duurzaamheid - Voldoen aan laatste eisen op gebied van duurzaamheid bij renovatie of vervanging van opstallen of velden.	- Toetsen renovatieplannen aan duurzaamheidseisen.
10. Multifunctioneel Sportpark Adegeest: de stip op de horizon.	- Onderzoek over- en ondercapaciteit, oplossing voor natuurgrasveld voetbal. - Gezamenlijk proces onderzoek renovatie/vervanging opstallen met diverse verenigingen op Sportpark Adegeest. - Onderzoek optimale inrichting sportpark, eventueel met gecombineerde functies.
11. Versterken contact tussen gemeente en sportaanbieders. - Uitvoeringsplan wordt jaarlijks bijgewerkt/aangevuld. - Verenigingen hebben aanspreekpunt binnen gemeente.	- Er is voor incidentele inzet/specifieke projecten budget geraamd in het uitvoeringsplan.
12. Voortbestaan van bestaande verenigingen/stichtingen. - Het college kan gemotiveerd afwijken bij gevaar voortbestaan vereniging/stichting.	

Figuur 10. Samenvattende tabel Sportaccommodatiebeleid gemeente Voorschoten (2024)

3.2.2. Analyse beleidsontwikkeling

Zichtbare beleidsontwikkeling en meer regie

Op basis van de voorgaande beschrijving constateren we dat de gemeente zichtbaar heeft geïnvesteerd in de beleidsontwikkeling rondom sportaccommodaties. Uit de documenten en gesprekken komt een aantal overwegingen voor deze beleidsontwikkeling naar voren. Allereerst is in Voorschoten geconstateerd dat de gemeentelijke uitgaven voor sport ruim onder het landelijk gemiddelde liggen. Tegelijkertijd hebben diverse verenigingen moeite om het hoofd boven water te houden, mede door een trend van teruglopende vrijwilligers-aantallen en individualisering van sportactiviteiten. Met het Sportaccommodatiebeleid pakt de gemeente zelf meer regie op het investeren in sportaccommodaties. Het beleid dient als een kader waaraan besluitvorming over investeringen in sportvoorzieningen kan worden opgehangen.

Een belangrijk uitgangspunt van het nieuwe Sportaccommodatiebeleid is de 'basis op orde' brengen en het bestaande aanbod in stand houden. Dit vergt de noodzakelijke investeringen van de gemeente in de vervanging van diverse onder- en toplagen en velden.

Ook wordt er ingezet op de vervanging c.q. bouw van een nieuwe sporthal (business case sporthal), waarvan de voorbereidingen op dit moment plaatsvinden. Deze investeringen zien we ook duidelijk terugkomen in de financiële prognoses.²¹

Een andere belangrijke katalysator voor nieuw beleid is de constatering dat er in de afgelopen periode uiteenlopende afspraken zijn gemaakt met verenigingen over beheer en onderhoud. Al in het Toetsingskader 'beoordeling aanvragen sportaccommodaties' (2016) heeft de gemeente het uitgangspunt opgenomen om alle verenigingen gelijk te behandelen ten aanzien van de aanvragen. Toen al werd geconstateerd dat (contractuele) situaties die in het verleden zijn ontstaan, dusdanig verschillend waren dat er niet direct overgegaan kon worden tot eenzelfde lijn per vereniging. In de afgelopen jaren is het creëren van een meer eenduidige lijn nog niet gelukt. Uitgangspunt van het nieuwe beleid is dan ook dat er meer duidelijkheid en gelijkheid tussen verenigingen moet komen met daarbij heldere afspraken over tarieven, rollen, taken en verantwoordelijkheden. De gemeente neemt daarmee zichtbaar zelf meer regie als verantwoordelijk eigenaar voor de sportaccommodaties.

3.3. Oegstgeest

3.3.1. Beschrijving beleidsontwikkeling

Figuur 11 geeft de belangrijkste beleidskaders van de gemeente Oegstgeest inzake sportaccommodaties weer. Onder de figuur geven we een korte beschrijving van de inhoud van de afzonderlijke documenten.

Figuur 11. Beleidskaders gemeente Oegstgeest inzake sportaccommodaties

2010 | Nota Vastgoed onder één dak

In het kader van het feitelijk wederhoor op het conceptrapport heeft de gemeente de Nota Vastgoed onder één dak gedeeld met de onderzoekers. In deze nota wordt aangegeven dat de gemeenteraad op 9 juli 2009 het college van BenW heeft verzocht te onderzoeken op welke wijze het onroerend goed optimaal en integraal kan worden ingezet en beheerd, en de effecten van dit onderzoek mee te nemen tijdens de jaarlijkse begrotingsronde.

Dit onderzoek heeft geleid tot deze nota die onder andere als doel heeft:

- De huidige situatie in kaart brengen en middels een aantal verbeterlagen het beheer van het totale vastgoedbestand te professionaliseren en het gebruik daarvan te optimaliseren, waarbij het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2009-2012 als leidraad geldt bij het huisvestingsbeleid in relatie tot de maximale bezetting.
- Aan te geven wat de huidige technische staat is van de diverse gemeentelijke gebouwen en opstallen.
- Inzicht krijgen in de maatregelen en kosten die nodig zijn om de gebouwen op het gewenste kwaliteitsniveau te brengen en te houden, zowel voor de korte termijn als langjarig.
- Inzicht geven in de beleidsaspecten die voor het gemeentelijk vastgoed van belang zijn met daarbij vooral de nadruk op aspecten die voortvloeien uit wettelijke kaders en overeenkomsten.
- Het regelen en vaststellen van werkprocessen bij zich voordoende bouw-, verbouw- en renovatieprojecten.
- Aangeven welke externe omstandigheden van invloed zijn.
- Bepalen van een organisatiestructuur, inclusief het vastleggen van de bijbehorende werkprocessen.

Over het beoogde onderhoudsniveau van het vastgoed is aangegeven dat dit aan minimaal de wettelijke eisen dient te voldoen. Voor de doelmatige inzet van middelen wordt per object het onderhoudsniveau gedefinieerd, dat als uitgangspunt zal dienen voor het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan (MJOP).

²¹ Zie dashboard.

Oktober 2019 | Sportakkoord Oegstgeest Beweegt 2019-2024

In oktober 2019 is het lokaal Sportakkoord 2019-2024 Oegstgeest Beweegt 2019-2024 ondertekend door veertien sportverenigingen en de Oegstgeester Sport Federatie.²² In het akkoord zijn vijf ambities opgenomen:

1. Inclusief sporten en bewegen. Iedere inwoner uit Oegstgeest moet een leven lang kunnen sporten en bewegen, belemmeringen worden daarom weggenomen.
2. De diversiteit, capaciteit, kwaliteit van en deelname aan amateursport in stand houden en verder verbeteren, mede in het licht van de verwachte bevolkingsgroei.
3. Verdere uitbouw van de preventieve waarde van de sportvereniging door - behalve aan sport - ook aandacht te schenken aan andere gezondheidsthema's, zoals gezonde voeding.
4. Uitgangspunt is dat verenigingen waar het kan op eigen kracht functioneren, waar nodig ondersteund door de gemeente, om vitaal en klaar voor de toekomst sport mogelijk te blijven maken.
5. Verduurzaming van sportaccommodaties.

Elke ambitie bevat een set afspraken. In totaal bevat het akkoord daarmee 39 afspraken. De, voor dit onderzoek, meest relevante afspraken inzake sportaccommodaties worden gemaakt onder ambitie 4:

- 4.3 De gemeente stimuleert de mogelijkheden voor verenigingen om zelf inkomsten te verwerven.
- 4.4 Verenigingen zijn/worden zelf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van hun sportaccommodaties.
- 4.5 De gemeente ondersteunt verenigingen bij investeringen in de accommodaties.
- 4.6 De gemeente verlaagt de retributiekosten per m² voor sportverenigingen.
- 4.7 De gemeente rekent een symbolische retributie van €1,--.
- 4.8 De gemeente stelt de sporthal en gymzalen tegen gereduceerd tarief beschikbaar aan verenigingen.

Overige relevante afspraken zijn onder meer:

- 2.5 Multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties op weekdays tot 16:00 uur.
- 2.6 (Her)investeringen in accommodaties met oog voor ouderen, kinderen en volwassenen met een beperking evenals aanbod, passend bij individualiseringstrend en multifunctioneel gebruik accommodaties.
- 5.3 Bij vervangingsinvesteringen zetten verenigingen in op milieuvriendelijke alternatieven.

22 februari 2024 | Routekaart Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed

In februari 2024 is de Routekaart Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed vastgesteld. De ambitie van deze routekaart is maatregelen te adviseren, die vóór 2030 kunnen worden uitgevoerd, die een vermindering in CO₂-uitstoot van minimaal 573 ton/jaar bewerkstelligen. In de portefeuille zijn 17 gebouwen in beschouwing genomen.

Toegelicht is dat in de afgelopen jaren al duurzame opwekmaatregelen zijn genomen, door middel van het plaatsen van zonnepanelen op een aantal locaties uit deze routekaart, onder andere bij Gymzaal Poelweyde, Sporthal De Cuyl, en Gymzaal Jan Wolkers.

29 februari 2024 | Nota grondbeleid 2024 en grondprijzenbrief 2024-2025

Op 29 februari 2024 heeft de raad de Nota Grondbeleid 2024 en de grondprijzenbrief 2024-2025 vastgesteld.²³ Het beschreven doel van de Nota grondbeleid 2024 is om een meer situationeel grondbeleid te voeren waarbij maatwerk bij grondtransacties geleverd kan worden. De gemeente wil actief grondbeleid gaan voeren als de gemeente een maatschappelijke of publieke doelstelling wenst te realiseren, waarbij zij zelf het Initiatief neemt. In de grondprijzenbrief is de prijs per vierkante meter in euro's vastgesteld voor onder andere maatschappelijk vastgoed, waaronder sportaccommodaties.

²² Gemeente Oegstgeest (oktober 2019). *Sportakkoord Oegstgeest Beweegt 2019-2024*.

²³ Gemeente Oegstgeest (29 februari 2024). *Raadsbesluit Nota Grondbeleid 2024*.

5 november 2024 | Samen sterk in beweging Sport- en beweegakkoord Oegstgeest 2025-2028²⁴

In november 2024 is het Sportakkoord Oegstgeest beweegt 2019-2024 geëvalueerd en herschreven zodat het aansluit op de ambities van het landelijke Sportakkoord II. Het nieuwe akkoord sluit daarmee aan bij het landelijke Sportakkoord II (2022) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (2023).

Het akkoord focust op de volgende 4 van de 6 thema's van het landelijke Sportakkoord II:

1. Sociale veilige sport.
2. Inclusie en diversiteit.
3. Vitale sportaanbieders.
4. Vaardig in beweging.

Aan deze 4 thema's zijn 14 doelstellingen gekoppeld.

Met name onder doelstelling 11 (*Verenigingen en ondernemende sportaanbieders weten het Kernteam te vinden en weten dat ze bij ons terecht kunnen voor informatie en om mee te denken en advies te geven.*) zijn, voor dit rekenkameronderzoek, relevante acties en uitgangspunten in het kader van sportaccommodaties en -velden geformuleerd. Hierna geven we deze geclusterd weer.

Ondersteuning voor verenigingen (is maatwerk)

- Verenigingen zijn niet gelijk aan elkaar en (financiële) ondersteuning is wisselend nodig. Dit is maatwerk.

Tarieven sport- en maatschappelijke accommodaties

- De sporthal en gymzalen worden tegen een gereduceerd tarief aan sportverenigingen en aan derden tegen een marktconform tarief verhuurd.
- De huur- en gebruikstarieven zijn in 2024 door het college vastgesteld en worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP).
- Vanaf 2025 worden de tarieven voor het sportseizoen (september-augustus) jaarlijks in mei bekendgemaakt.

Inkomsten genereren

- De gemeente stimuleert de mogelijkheden van verenigingen om zelf inkomsten te genereren, bijvoorbeeld door multifunctioneel gebruik van accommodaties.

Beheer en onderhoud sportcomplexen

- Verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de sportcomplexen (met uitzondering van de sporthal, de gymzalen en het zwembad).
- Vanaf januari 2025 wordt ernaar gestreefd dat binnen 3 jaar de verenigingen zelf het beheer en onderhoud verzorgen.
- Bij de overdracht van het beheer en onderhoud aan de verenigingen worden nadere afspraken hierover vastgelegd in een aparte (beheer)overeenkomst.
- De gemeente controleert het onderhoud op basis van het vigerende Beleidsplan Groen en Water 2022-2031.
- Wanneer een vereniging de werkelijke kosten van beheer en onderhoud niet kan dragen, is financiële ondersteuning mogelijk. Dit is maatwerk.

(Vervangings)investeringen

- Financiële ondersteuning bij (vervangings)investeringen is eveneens maatwerk en wordt gebaseerd op een businesscase.
- De gemeente investeert dan niet zelf maar staat, afhankelijk van risico's, garant.

²⁴ Gemeente Oegstgeest (5 november 2024). *Samen sterk in beweging Sport- en beweegakkoord Oegstgeest 2025-2028*.

Retributiekosten

- De gemeente ondersteunt de sportverenigingen door lage retributiekosten voor opstallen te hanteren.
- Voor sportieve activiteiten in verenigingsverband hanteert de gemeente een percentage van 3%. Dit geldt voor de bijbehorende faciliteiten, zoals kleedkamers, clubgebouwen, tribunes etc. Voor 2025 komt de retributie uit op € 6,90 per m². Met ingang van 2026 wordt er een nieuwe grondprijzenbrief vastgesteld.
- De gemeente ondersteunt door een symbolische retributie te hanteren voor sportcomplexen/sportruimtes. Voor de velden waarop of de ruimten waarin verenigingen daadwerkelijk de eigen sport uitoefenen, geldt een retributie van in totaal € 1,-- per jaar per sportvereniging, ongeacht het aantal velden en vierkante meters. Dit is inclusief de groenstroken en paden rondom de velden/accommodaties.

Ruimte voor sport in Oegstgeest

- De gemeente Oegstgeest wil, samen met de andere gemeenten in de Leidse regio, de behoefte aan sportruimte als gevolg van de bevolkingsgroei, in beeld brengen. Dit onderzoek zal inzicht geven in zowel de huidige als de toekomstige behoefte aan binnen- en buitensportaccommodaties in Oegstgeest en de regio.

3.3.2. Analyse beleidsontwikkeling

Beheer en onderhoud: faciliteren in plaats van regie

Met het Sportakkoord 2019-2024 als basis heeft de gemeente er in 2019 beleidsmatig voor gekozen om beheer en onderhoud bij buitensportverenigingen te beleggen. Met het Sportakkoord 2025-2028 wordt deze lijn doorgezet. In de interviews met de gemeente is toegelicht dat de (buitensport)verenigingen in Oegstgeest zeer zelfstandig zijn en dat zij zelf hebben aangegeven met behulp van vrijwilligers deze taken op zich te nemen.

Mede daardoor is het beleid van de gemeente Oegstgeest er op gericht om (buitensport)verenigingen maximaal zelfstandig te laten opereren. Dit uit zich ook in het eigenaarschap van de accommodaties. De gemeente heeft voor de buitensportaccommodaties opstalrecht afgegeven en er is sprake van erfpacht (zie ook hoofdstuk 2.) Met het beleid worden verenigingen gestimuleerd om zelf inkomsten te genereren en beperkt de gemeente zich tot een meer faciliterende rol. Deze komt tot uiting in onder andere de symbolische retributie van € 1,-- per vereniging voor opstallen, velden waarop of de ruimten waarin verenigingen daadwerkelijk de eigen sport uitoefenen, met als doel dat de sportverenigingen hun contributie betaalbaar/lager kunnen houden. De gemeente ondersteunt alleen als verenigingen hun beheer- en onderhoudsopgave echt niet kunnen dragen, bijvoorbeeld door - afhankelijk van de risico's - garant te staan bij (vervangings)investeringen.

Hoewel de gemeente vanaf 2019 inzet op een volledige overdracht van beheer en onderhoud ten behoeve van buitensportverenigingen, is de praktijk weerbarstiger. Uitgangspunt van de gemeente is dat de vereniging verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud in handen voor alles wat deel uitmaakt van het sportpark, van groenstroken en kleedkamers tot en met de velden. In de praktijk komt het echter voor dat de gemeente bij de ene vereniging nog groenstroken beheert en bij de andere niet. Ambtelijk is toegelicht dat er sprake is van een te grote diversiteit aan afspraken.

Voor binnensport geldt dat de gemeente wel verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud. Dit wordt uitgevoerd via een externe partij. Voor de binnensportaccommodaties geldt dat de opgave voor onderhoud is vastgelegd in MJOP's per object. Een belangrijk overkoepelend beleidskader hiervoor is de Nota Vastgoed onder één dak.

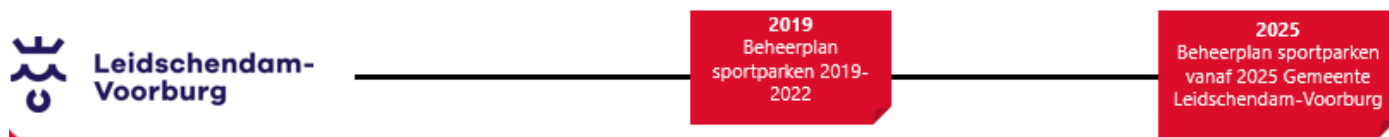
Het beleidsmatige beeld sluit aan bij de financiële gegevens die in het kader van dit onderzoek zijn gedeeld.²⁵ In de met ons gedeelde informatie zien we geen budgetten voor beheer en onderhoud voor *buitensport*-verenigingen. Wel zien we dat de gemeente Oegstgeest ten behoeve van *binnensport* in 2025 voor twee eigen gymzalen, een sporthal en een sportzaal duurzaamheidsinvesteringen heeft geraamd en dat er meerjarig beheer- en onderhoudskosten zijn op basis van het MJOP 'vastgoed en terrein'. Deze duurzaamheidsmaatregelen zijn in lijn met de Routekaart Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed.

²⁵ Zie dashboard.

3.4. Leidschendam-Voorburg

Figuur 12 geeft de belangrijkste beleidskaders van de gemeente Leidschendam-Voorburg inzake sportaccommodaties weer. Onder de figuur geven we een korte beschrijving van de inhoud van de afzonderlijke documenten.

Figuur 12. Beleidskaders gemeente Leidschendam-Voorburg inzake sportaccommodaties

3.4.1. Beschrijving beleidsontwikkeling

2019 | Beheerplan sportparken 2019-2022

In 2019 is het Beheerplan sportparken 2019-2022 van de gemeente Leidschendam-Voorburg vastgesteld. De hoogtepunten uit dit plan worden hierna beknopt beschreven.

Het Beheerplan heeft als hoofddoelstelling: *"Het zorgdragen voor goed bespeelbare en gebruiksvriendelijke buitensportaccommodaties en het inzichtelijk maken van de daarbij benodigde financiële middelen."* Het uitgangspunt hierbij is 'veilig en doelmatig'. Het Beheerplan omvat alle sportvelden, verhardingen, groenvoorzieningen, hekwerken en veldverlichting binnen de 6 in Leidschendam-Voorburg aanwezige sportparken.

Het plan richt zich op renovatie en vervanging van bestaande faciliteiten; niet op uitbreiding van/met nieuwe sportparken. De focus ligt op het behouden van de huidige kwaliteit en capaciteit van de 6 bestaande buiten-sportparken. Het Beheerplan biedt een systematische aanpak voor 15 jaar vooruitkijkend beheer, met een jaarlijkse actualisatie van het investeringsplan op basis van werkelijk gebruik en slijtage.

Voor beheer en onderhoud geldt dat het kwaliteitsniveau minimaal 'voldoende' moet zijn. Dit betekent dat de accommodaties veilig en functioneel dienen te zijn. Een deel van het beheer in eigen beheer gebeurt door de gemeente; een ander deel wordt uitbesteed via RAW-onderhoudsbestek.

De gemeente maakt in het plan onderscheid tussen een dagelijks onderhoudsplan (DoP) en een Meerjaren Investeringsplan (MIP). In het DoP wordt gestreefd naar zo veel mogelijk gelijke afspraken met betrekking tot het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden. Belangrijke afspraken over de beheerverantwoordelijkheid zijn vastgelegd in het plan. Jaarlijks wordt er een 'kruisjeslijst' gemaakt voor de onderhoudsplanung. Het DoP leidt tot een overzicht van beheerkosten, waarbij rekening is gehouden met 12% extra kosten voor toezicht en begeleiding.

Het MIP geeft inzicht in de benodigde kosten voor het renoveren of vervangen van de sportvelden en alle omliggende inrichtingselementen. Aan de hand van de vastgestelde kwaliteit tijdens de inventarisatie/nulmeting is per element een vervangings- of renovatiemoment vastgesteld.

Aan alle elementen zijn renovatie- of vervangingsbedragen gekoppeld. Deze zijn verwerkt in een schematisch overzicht per sportpark. Daarnaast is er een totaaloverzicht gemaakt.

Sportpark	
t Loo	€ 76.850,00
Duivesteyn	€ 60.300,00
Westvliet	€ 183.000,00
Kastelenring	€ 135.450,00
de Meerhorst	€ 36.600,00
Overdam	€ 0,00
Totaal	€ 492.200,00

Figuur 13. Jaarlijkse kosten DoP
Beheerplan sportparken 2019-2022

In 2019-2023 wordt rekening gehouden met de volgende investeringsbedragen.

Sportpark	2019	2020	2021	2022	Totaal
t Loo	€ 54.850,00	€ 57.000,00		€ 1.440,00	€ 113.290,00
Duivesteyn		€ 281.650,00			€ 281.650,00
Westvliet	€ 845.520,00	€ 26.580,00	€ 21.940,00	€ 44.660,00	€ 938.700,00
Kastelenring	€ 45.510,00	€ 121.420,00		€ 7.220,00	€ 172.150,00
de Meerhorst		€ 6.050,00			€ 6.050,00
Overdam					
Totaal	€ 943.880,00	€ 492.700,00	€ 21.940,00	€ 53.520,00	

Figuur 14. MIP-investeringen sportparken periode 2019-2023

25 maart 2025 | Beheerplan sportparken vanaf 2025 Gemeente Leidschendam-Voorburg

Op 25 maart 2025 heeft het college van BenW van Leidschendam-Voorburg het Beheerplan Sportparken vanaf 2025 vastgesteld.²⁶ Dit besluit is genomen om de kwaliteit van de gemeentelijke buitensportaccommodaties te waarborgen. Met het Beheerplan worden doelen gesteld op het gebied van beheer, onderhoud en vervanging van de sportvoorzieningen. Op deze manier wenst de gemeente te blijven investeren in de buitensportaccommodaties en daarmee in het welzijn van de samenleving.

Het doel van het Beheerplan is te zorgen voor volwaardige, aantrekkelijke en veilig bespeelbare sportvoorzieningen die voldoen aan de sporttechnische normeringen van de sportbonden. Daarnaast wordt gestreefd naar toekomstbestendig beheer, waarbij rekening wordt gehouden met kostenefficiënt beheer en duurzaamheid. Om dit te bereiken, richt het Beheerplan zich op het gestructureerd beheren en onderhouden van de buitensportaccommodaties.

Het plan bevat maatregelen voor zowel regulier onderhoud als noodzakelijke investeringen, en biedt een prognose voor wanneer sportvelden en bijbehorende voorzieningen aan vervanging of preventief onderhoud toe zijn. Hierbij wordt efficiënt materiaalgebruik toegepast, worden energiezuinige onderhoudsmethoden gehanteerd en wordt voldaan aan de geldende milieuwetgeving.

²⁶ Gemeente Leidschendam-Voorburg (25 maart 2025). *Beheerplan sportparken vanaf 2025 Gemeente Leidschendam-Voorburg*.

Hierna wordt een aantal zaken uitgelicht.

Kwaliteit

De gemeente hanteert verschillende kwaliteitsniveaus voor op de sportparken. Leidschendam-Voorburg heeft als streefwaarde dat de kwaliteit op de sportparken minimaal een 'voldoende' is.

Uit een inventarisatie van de accommodaties komt naar voren dat alle accommodaties op dit moment van voldoende of goede kwaliteit zijn, met uitzondering van halfverharding H&S (deze is 'matig').

Duurzaamheid

Er zijn enkele uitgangspunten rondom duurzaamheid opgenomen:

- Geen SBR-rubber meer: bij renovatie/aanleg van voetbalkunstgras wordt geen SBR-rubber meer toegepast.
- Natuurlijke infill: gebruik van kurk, gemalen olijpit en mais in plaats van synthetische materialen.
- Kantopsluiting: kunstgrasvoetbalvelden worden voorzien van kantopsluiting om verspreiding van microplastics te voorkomen.
- LED-verlichting: bij ombouw naar LED blijft de installatie eigendom van de gemeente.

Meerjaren Investeringsplan (MIP)

De gemeente heeft een Meerjaren Investeringsplan (MIP) opgesteld. Dit geeft inzicht in de benodigde kosten voor het renoveren of vervangen van de sportvoorzieningen en de overige inrichtingselementen op de sportparken. In onderstaande tabel zijn de verwachte renovatiekosten per sportpark per jaar voor de eerste 5 jaar weergegeven. Kosten in verband met zorgplichtaanpassingen aan een aantal kunstgrasvelden zijn hierin meegenomen. Het prijspeil van de genoemde bedragen is januari 2025, inclusief projectkosten en exclusief btw.

Sportpark	2025	2026	2027	2028	2029
Duivesteyn	€ 25.050	€ 26.098	€ 12.608	€ 369.806	€ 2.054
Kastelenring	€ 15.268	€ 34.882	€ 562.585	€ 34.521	€ 1.922.866
Meerhorst	€ 1.027	€ 7.479	€ 674.744	€ 3.044	€ 15.114
Westvliet	€ 104.323	€ 307.004	€ 99.745	€ 677.465	€ 551.616
Overdam	€ 588.146	-	-	€ 14.324	€ 2.477
't Loo	€ 103.712	€ 7.895	€ 1.300.760	€ 24.865	€ 523.005
Totaal investeringen	€ 837.527	€ 383.358	€ 2.650.442	€ 1.124.028	€ 3.017.131

Figuur 16. Meerjaren Investeringsplan sportparken 2025-2029 (MIP)

Dagelijks Onderhoudsplan (DoP)

Naast het MIP heeft de gemeente een Dagelijks Onderhoudsplan (DoP) opgesteld. Uitgangspunt van het DoP is dat "... in de gemeente Leidschendam-Voorburg een hoogwaardig duurzaam beheer van de sportaccommodaties wordt nagestreefd. Het is van groot belang voor de sporter om op een veilige en verantwoorde manier de sport te kunnen bedrijven."

Het DoP is uitgewerkt voor:

- Gras en wedstrijd trainingsvelden.
- Kunstgrasvelden.
- Halfverharding (honk- en softbalvelden).

Goed:	De kwaliteit van het element is geschikt, functioneel en veilig voor gebruik. Veelal betreft het elementen die 1-3 jaar oud zijn. Met standaard regulier onderhoud blijft de kwaliteit nog jaren behouden.
Voldoende:	De kwaliteit van het element is geschikt, functioneel en veilig voor gebruik. Met kleine onderhoudsmaatregelen (lichte reparaties) is de kwaliteit gemakkelijk te handhaven. De levensduur zal veelal liggen vanaf ca. een kwart van de afschrijvingsperiode en het object kan nog geruime tijd mee.
Matig:	De kwaliteit van het element is geschikt, functioneel en veilig voor gebruik. Er zijn echter op korte termijn grote onderhoudsmaatregelen (vervanging of deelvervanging) of renovaties noodzakelijk om de kwaliteit, functionaliteit en veiligheid te behouden. Hierna kan het element weer geruime tijd mee. Het element bevindt zich net voor de renovatiefase.
Onvoldoende:	De kwaliteit van het element is ongeschikt, niet functioneel en/of veilig voor gebruik. Het dient op zeer korte termijn vervangen of intensief gerenoveerd te worden om het weer op een acceptabel kwaliteitsniveau te brengen.
Slecht:	Kwaliteit van het element is ongeschikt, niet functioneel en onveilig voor gebruik. Het element kan niet meer als zodanig worden gebruikt en dient per ommegaande buiten gebruik te worden gesteld. Indien noodzakelijk, dient het vervangen te worden.

Figuur 15. Onderhoudsniveaus Beheerplan Sportparken

- Verharde velden.
- Tennisbanen/red-sand tennisbanen.
- Sportveldverlichting.
- Verhardingen, groenvoorzieningen en overige inrichtingselementen.

Uitgangspunten zijn, onder andere

- De preventie en bestrijding van onkruiden, ziekten en plagen natuurgras.
- De preventie en bestrijding van onkruiden in kunstgras.
- Het versterken van de biodiversiteit op de sportparken.

Het onderhoudsniveau dat de gemeente Leidschendam-Voorburg voor het onderhoud van de verhardingen en groenvoorzieningen aanhoudt betreft kwaliteitsniveau A/B en C, zoals omschreven in de Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018. Ook de verhardingen en groenvoorzieningen op de sportparken dienen conform deze kwaliteitsniveaus te worden onderhouden.

Sportpark/ sportveld	Ramingen onderhoud 2024
Sportpark Duivesteijn	
Onderhoud sportpark	€ 25.600
Veld 1 volwater kunstgras hockey	€ 14.500
Veld 2 volwater kunstgras hockey	€ 14.500
Veld 3 kunstgras hockey	€ 13.950
Veld 4 volwater kunstgras hockey	€ 14.550
Veld 5 kunstgras hockey	€ 14.100
Veld 6 kunstgras hockey	€ 4.500
Veld 7 kunstgras hockey	€ 4.800
Totaal Sportpark Duivesteijn	€ 106.500
Sportpark Kastelenring	
Onderhoud sportpark	€ 28.350
Veld 1 kunstgras voetbal	€ 17.850
Veld 2 kunstgras voetbal	€ 16.050
Veld 3 natuurgras voetbal	€ 20.250
Veld 4 natuurgras voetbal	€ 22.200
Veld 5 natuurgras voetbal	€ 21.200
Veld 6 natuurgras voetbal	€ 21.000
Veld 7 kunstgras voetbal	€ 16.300
Veld 8 natuurgras voetbal	€ 10.000
Veld 9 natuurgras voetbal	€ 10.200
Veld 10 kunstgras voetbal	€ 9.700
Veld 11 kunstgras voetbal	€ 10.500
Totaal Sportpark Kastelenring	€ 203.600
Tennispark Overdam	
Onderhoud tennispark	€ 7.600
Banen 1 t/m 14 incl. minibaan	€ 5.900
Totaal tennispark Overdam	€ 13.500
Sportpark 't Loo	
Onderhoud sportpark	€ 12.950
Veld 1 kunstgras voetbal	€ 14.100
Veld 2 kunstgras voetbal	€ 13.750
Veld 3 kunstgras voetbal	€ 25.850
Veld 4 natuurgras voetbal	€ 19.950
Veld 5 natuurgras voetbal	€ 5.650
Veld 6 natuurgras voetbal	€ 12.450
Veld 7 kunstgras voetbal	€ 18.450
Totaal Sportpark 't Loo	€ 123.150
Totaal onderhoud sportparken Leidschendam-Voorburg	€ 805.300

Sportpark Meerhorst	
Onderhoud sportpark	€ 9.600
Veld 1 kunstgras voetbal	€ 14.400
Veld 2 natuurgras voetbal	€ 20.250
Veld 3 natuurgras voetbal	€ 9.900
Veld 4 asfalt handbal	€ 2.050
Totaal Sportpark Meerhorst	€ 56.200
Sportpark Westvliet	
Onderhoud sportpark	€ 40.750
Veld 1 kunstgras voetbal	€ 26.850
Veld 2 kunstgras voetbal	€ 24.900
Veld 3 kunstgras voetbal	€ 24.900
Veld 4 natuurgras voetbal	€ 20.550
Veld 5 natuurgras voetbal	€ 19.300
Veld 6 natuurgras korfbal	€ 6.900
Veld 7 kunstgras korfbal	€ 4.800
Veld 8 kunstgras korfbal	€ 7.200
Veld 9 asfalt handbal	€ 2.050
Veld 10 asfalt handbal	€ 1.700
Veld 11 Honk en softbalveld	€ 34.750
Veld 12 atletiek baan	€ 22.400
Veld 13 natuurgras cricket	€ 38.200
Veld 14 kunstgras rugbyveld	€ 25.450
Veld 15 beachvolley	€ 1.650
Totaal Sportpark Westvliet	€ 302.350

Figuur 17. Dagelijks onderhoudsplan ramingen 2024

3.4.2. Analyse beleidsontwikkeling

Uit de data blijkt dat er in Leidschendam-Voorburg de afgelopen jaren geen nieuwbouwwontwikkelingen hebben plaatsgevonden. Uitzondering hierop vormt de realisatie van een kleedruimte voor de Voorburgse Rugby Club (VRC), waar de raad in 2022 investeringskrediet voor beschikbaar heeft gesteld.²⁷

Meerjarig regie op beheer en onderhoud bij buitensport

De gemeente werkt al jarenlang volgens eenzelfde methodiek voor het beheer en onderhoud voor *buitensport-accommodaties*. Het beheer en onderhoud dat de gemeente hierop voert is gebaseerd op het Beheerplan sportparken vanaf 2025, dat het eerdere Beheerplan uit 2019 heeft vervangen.

Met dit Beheerplan kiest Leidschendam-Voorburg er beleidsmatig voor om zelf de verantwoordelijkheid te dragen voor beheer en onderhoud op de sportaccommodaties. De gemeente ziet namelijk dat verenigingen niet altijd zelf de expertise en middelen (capaciteit en financiën) hebben om velden adequaat te onderhouden. Op deze manier staat de gemeente zelf aan de lat om een 'voldoende' kwaliteit van de velden te kunnen garanderen. Een belangrijk focuspunt van het Beheerplan is 'duurzaamheid'. Door de klimaatverandering ontstaan er nieuwe uitdagingen voor sportaccommodaties, zoals problemen met natuurgras door nattigheid. Dit dwingt tot heroverweging van materiaalgebruik en investeringskeuzes.

Leidschendam-Voorburg vindt het belangrijk dat sportverenigingen weten waar ze aan toe zijn. De gemeente wenst op een duurzame manier zo veel mogelijk dezelfde uitgangspunten te hanteren voor de verschillende gebruikers. Per sport c.q. type gebruiker is daarom uitgewerkt welke uitgangspunten er worden gehanteerd. Uit de gesprekken met betrokkenen aan zowel de gemeentelijke als de gebruikerskant komt naar voren dat dit duidelijk is uitgewerkt in de overeenkomsten met gebruikers en in de demarcatielijsten.

In het Beheerplan maakt de gemeente per sportpark onderscheid in het Dagelijks Onderhoud en het Meerjaren Investeringsplan. In het DoP is aangegeven met welke frequentie en door wie ten behoeve van welk kwaliteitsniveau er onderhoudsmaatregelen uitgevoerd moeten worden. Het MIP richt zich daarentegen op de meerjarige benodigdheden voor renovatie of vervanging op de *sportparken*. Deze methodiek is al langere tijd de standaard binnen de gemeente. Ook in het Beheerplan 2019 werkte de gemeente al via deze systematiek. Dit zorgt voor meerjarig financieel inzicht, zo getuige ook de financiële overzichten die in het kader van dit onderzoek zijn gedeeld.

Een aandachtspunt dat wel naar voren komt, is dat het beleid ten aanzien van sportaccommodaties sterk is ingegeven vanuit beheer en onderhoud. Vanuit beheer en onderhoud worden op dit moment concrete ambities en doelen ten aanzien van sport gemist. Het Sportakkoord 2019-2023²⁸ biedt hierop onvoldoende visie. De enige koppeling met accommodaties die hier gelegd wordt is de constatering dat er behoefte is aan perspectief op en communicatie over de toekomst van de sportaccommodaties en -parken.

Sportaccommodaties dienen nu vooral 'veilig en functioneel' te zijn vanuit de beheer- en onderhoudsopgave. Er is, juist ook vanuit deze opgave, behoefte aan een bredere visie en een coherent verhaal over hoe Leidschendam-Voorburg naar de ontwikkeling van sport kijkt en wat dit betekent voor de behoeften op de accommodaties. Dit kan helpen in het gesprek met verenigingen.

Uit de gesprekken komt ten slotte naar voren dat er ten tijde van de uitvoering van dit Rekenkameronderzoek ook aan een nieuw vastgoedplan wordt gewerkt. Deze Vastgoednota 2025-2030 ligt in september 2025 voor in de raad dient een belangrijk beleidskader te worden voor de *binnensportaccommodaties* (sporthallen, zwembaden en gymzalen).

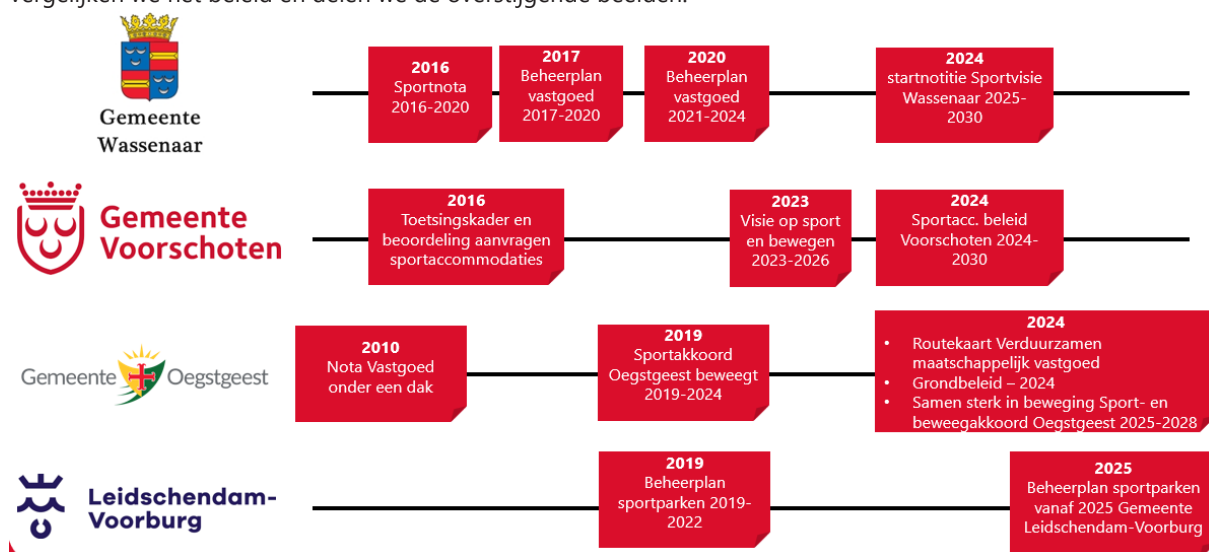
²⁷ Gemeente Leidschendam-Voorburg (8 oktober 2024) *Raadsbrief Informeren over ontwikkelingen nieuwe locatie Voorburgse Rugby Club oktober 2024*.

²⁸ Gemeente Leidschendam-Voorburg (2023) *Sportakkoord 2023-2026*.

3.5. Vergelijking WVOLV-gemeenten en overstijgende beelden

Hierna geven we de beleidsontwikkeling van de vier gemeenten inzake sportaccommodaties weer. In figuur 18 vergelijken we het beleid en delen we de overstijgende beelden.

Figuur 18. Beleidsontwikkeling 'sportaccommodaties' WVOLV

Deelvraag in hoofdstuk 3:

- Welke vormen van beheer en onderhoud onderscheiden de gemeenten? En hoe is dit in beleid opgenomen?

Beleidsmatige inbedding van sportaccommodaties verschilt sterk

Wat als eerste opvalt, is dat er geen sprake is van een uniforme beleidsmatige inbedding van het onderwerp 'sportaccommodaties'. Daar waar de gemeente Wassenaar de sportaccommodaties de afgelopen jaren vooral vanuit de breedte van het gemeentelijk vastgoed heeft benaderd, gaan de sportaccommodaties vanaf het najaar van 2025 expliciet deel uitmaken van de Sportvisie. Voor Oegstgeest geldt daarentegen dat de sportakkoorden al geruimere tijd de belangrijkste kaders vormen voor de visie op sportaccommodaties. Leidschendam-Voorburg kenmerkt zich op haar beurt als een gemeente die al sinds een langere periode werkt met een Beheerplan, specifiek voor sportparken. De focus ligt hier dus beleidsmatig op de buitensportaccommodaties, hoewel een bredere vastgoedvisie in september 2025 in de maak is. Voorschoten heeft ten slotte, in navolging van een nieuwe visie op sport (2023), specifiek Sportaccommodatiebeleid vastgesteld in 2024.

Dat de beleidsmatige inbedding verschilt, is een beeld dat we breder zien bij gemeenten in Nederland. Sportaccommodaties worden enerzijds meer vanuit de vastgoed- en beheeropgave benaderd en anderzijds vanuit overkoepelend sportbeleid. Er is wat dit betreft in onze ogen geen 'goed' of 'fout'. Er is wel een logische volgorde van doeltreffendheid. Het sportinhoudelijke beleid bepaalt wat er moet gebeuren; vastgoed moet hierop reageren. Echter, er is ook een autonome taak vanuit vastgoed om dat wat in eigendom is, ook goed te beheren. Dat vraagt om eigen beleid ten aanzien van onderhoud, veiligheid etc. Daarmee wordt ook gestuurd op doelmatigheid.

Voor beide aspecten (wat willen we met sport (*beleid*) en wat betekent dit voor onze *accommodaties*?) dient voldoende aandacht te zijn. In Wassenaar heeft dit de aandacht met het opstellen van de nieuwe sportvisie waar sportaccommodaties een prominente plek krijgen en in Voorschoten bouwt specifiek Sportaccommodatiebeleid logisch voort op de visie op sport uit 2023. Ook in Oegstgeest wordt in het sportakkoord een visie op sport geschetst en aangegeven wat dit betekent voor de visie op accommodaties. Hoewel we vaststellen dat Leidschendam-Voorburg al jarenlang een duidelijke methodiek heeft voor beheer op de sportparken, wordt hier vanuit beheer en onderhoud nog wel een meerjarenvisie op sport gemist.

Een recente ontwikkeling die we in Nederland ten slotte vaker zien, is dat gemeenten meer gaan werken met een Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport.²⁹ Deze methodiek is al gemeengoed bij onderwijshuisvesting, waarbij geldt dat er een wetsvoorstel in voorbereiding is om dit bij onderwijs te verplichten.³⁰ Voor de WVOLV-gemeenten hebben we voor onderwijs ook dergelijke IHP's aangetroffen, met daarbij een inhoudelijke link met binnensport-accommodaties c.q. gymzalen. De gemeente heeft namelijk ook een wettelijke zorgplicht om te voorzien in voldoende en adequate huisvesting voor bewegingsonderwijs. Specifiek voor sport werken de WVOLV-gemeenten echter niet via de IHP-methodiek. Ook zijn er geen aanwijzingen dat de gemeenten voornemens zijn om dit te gaan doen.

Binnen onderzoeksperiode beperkt nieuwbouw-ontwikkeling

Uit de data en de documenten maken we op dat er de afgelopen jaren beperkt nieuwbouw of renovatie heeft plaatsgevonden. Voor Wassenaar geldt dat er is geïnvesteerd in een nieuwe sporthal en gymzaal en dat er op dit moment een heroriëntatie plaatsvindt op een verouderde sporthal. Deze opgave volgt beleidsmatig vanuit het Beheerplan vastgoed 2021-2024 waarin staat beschreven dat in 2016 een onderzoek is afgerond in relatie tot de behoefte aan binnensportaccommodaties.

Ook de komende jaren staan er beperkt nieuwbouwontwikkelingen op de planning. Alleen in Voorschoten is in de komende jaren de bouw van een nieuwe sporthal voorzien. Deze ontwikkeling volgt beleidsmatig logisch uit het Sportaccommodatiebeleid van 2024.

Wisselende visies op beheer en onderhoud; naar een gelijk(er) speelveld wordt breder gestreefd

Overkoepelend zien we dat twee van de vier gemeenten recentelijk bewust meer grip en regie pakken op hun beheer- en onderhoudsopgave ten behoeve van sportaccommodaties. De gemeente Voorschoten zet hier zichtbaar op in met het Sportaccommodatiebeleid uit 2024; uit de data blijkt dat dit ook verwerkt is in de beheer- en onderhoudsprognose tot aan 2030. Daarmee geeft de gemeente ook financieel opvolging aan de constatering dat de investeringen in sport ver achterliepen bij het landelijk gemiddelde. Voor de gemeente Wassenaar geldt dat er op dit moment beleid in ontwikkeling is waarbij er meer verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud wordt genomen. Dit is overigens nog niet te zien in de geraamde beheer- en onderhoudskosten. Wassenaar heeft nog een uitdaging om het beleid rondom beheer en onderhoud door te voeren en de bijbehorende investeringsopgave in beeld te brengen.

Daar waar Voorschoten en Wassenaar een koerswijziging doormaken, stellen we vast dat in Leidschendam-Voorburg regie op sportaccommodaties al jarenlang het uitgangspunt is. Voor deze gemeente geldt dat hier ook al geruime tijd een (financiële) systematiek van dagelijks onderhoud en een meerjarig investeringsplan aan is gekoppeld. Leidschendam-Voorburg heeft hierbij zichtbaar grip op haar beheer- en onderhoudsopgave. Dit beleid is echter sterk gericht op de *buitensport*accommodaties.

Het beleid van de gemeente Oegstgeest tot slot wijkt sterk af van de andere drie gemeenten. Oegstgeest kiest qua verdeling van verantwoordelijkheden voor een andere koers, via opstalrecht en erfpacht. De gemeente stelt zich meer op als faciliterend en legt de beheer- en onderhoudsopgave voor buitensportaccommodaties expliciet bij de verenigingen neer. Hierbij wordt een beroep gedaan op de zelfstandigheid van de verenigingen en worden er dus ook andere instrumenten ingezet. Zo wordt er financiële ondersteuning via subsidies of garantstelling geboden; dit is maatwerk.

Ongeacht de visie op de verantwoordelijkheidsverdeling rondom beheer en onderhoud komt naar voren dat alle gemeenten streven naar een gelijk(er) speelveld. Dit principe maakt nadrukkelijk deel uit van de beleidsdocumenten.

²⁹ Voorbeelden van gemeenten zijn [Rotterdam](#), [Eindhoven](#) en [Lelystad](#)

³⁰ [Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting \(36.692\) - Eerste Kamer der Staten-Generaal](#)

Overkoepelende uitdagingen

Vanuit de documenten en gesprekken zien en horen we dat de WVOLV-gemeenten een aantal uitdagingen benoemt die voor alle gemeenten gelden op dit onderwerp en die aandacht behoeven in verdere beleidsontwikkeling rondom sportaccommodaties. Hierna lichten we deze kort toe.

Veranderende sportcultuur en -behoeften

De gemeenten schetsen het beeld van een toename aan sportactiviteiten die niet op sportaccommodaties plaatsvinden. Voorbeelden hiervan zijn wandelen, hardlopen, (race)fietsen, calisthenics en bootcamps. Er is een zichtbaar groeiende vraag naar flexibele sportmogelijkheden buiten de (financiële) relatie tussen gemeente en vereniging. Individuele sportbeoefening verloopt dus ook niet altijd via verenigingen maar ook via directe boekingen bij de eigenaar of beheerder van een sportzaal of -park. Hiermee verplaatst het verantwoordelijkheidsvraagstuk zich van vastgoed- en accommodatiebeleid naar ook (groen)beheer en voorzieningen in de openbare ruimte. Nieuw beleid rondom sport- en sportaccommodaties dient hier goed op in te spelen.

Terugloop vrijwilligers

Gekoppeld aan veranderende sportbehoeften c.q. de individualisering hiervan, is een in het onderzoek veel gehoord signaal dat het aantal vrijwilligers afneemt. Door Leidschendam-Voorburg, Wassenaar en Voorschoten is dit ook benoemd als overweging om zelf meer regie te nemen op beheer en onderhoud. Echter, in Oegstgeest wordt hiervoor bewust vaak een beroep gedaan op vrijwilligers. Een vertegenwoordiging van de verenigingen geeft aan dat het binden van vrijwilligers ook in Oegstgeest een uitdaging is.

Financiële en ruimtelijke druk en regionale samenwerking

Uit de gesprekken komt naar voren dat het voor een enkele gemeente soms financieel uitdagend is om grote projecten als een sporthal of ijsbaan zelfstandig te bouwen of dat het zelfstandig 'in de lucht houden' van een zwembad kostenintensief is. Hier wordt in Oegstgeest bijvoorbeeld al (regionaal) onderzoek naar gedaan (zie hierna, hoofdstuk 5). Daarbij komt naar voren dat sport, naast onder andere wonen, energie en natuur, slechts een van de opgaven is die zorgen voor een claim op de ruimte. Gemeenten zijn druk bezig met het leggen van hun 'ruimtelijke puzzel', terwijl bewegen ook niet ophoudt bij de eigen gemeentegrens.

Vanuit de financiële en ruimtelijke druk is breder de behoefte zichtbaar om het onderwerp 'sportaccommodaties' meer op regionaal niveau te beschouwen. De gemeenteraad van Leiden heeft hier reeds in maart 2025 een motie over ingediend, gevolgd door de motie Regionale samenwerking sportaccommodaties in april 2025 in Voorschoten.³¹ Ook in het Sport- en bewegakkoord van Oegstgeest is al het voornemen opgenomen om zowel de huidige als de toekomstige behoefte aan binnen- en buitensportaccommodaties in Oegstgeest en de regio verder te onderzoeken.

Binnen de Leidse regio (waar Voorschoten en Oegstgeest deel vanuit maken) is dus al zichtbaar aandacht voor de bovenlokale samenwerking op dit vlak. Voor de gemeenten Wassenaar en Leidschendam-Voorburg geldt dat zij meer georiënteerd zijn op de regio Den Haag. Op dit vlak zien we nog beperkter initiatief tot regionale samenwerking ontstaan. Ook voor deze gemeenten geldt echter dat bovenlokale samenwerking wenselijk kan zijn. Een concreet voorbeeld is het feit dat Sportpark Westvliet gesitueerd is op gemeenteground van Den Haag terwijl de gemeente Leidschendam-Voorburg hier beheer en onderhoud uitvoert.

³¹ Zie hoofdstuk 5, Rol van de raad.

3.6. Beoordeling van de normen

Aan dit hoofdstuk is een aantal normen verbonden. Hierna lichten we deze toe en geven we per gemeente beknopt aan hoe ze het doen ten aanzien van deze normen.

Norm 4. De gemeenten hebben een duidelijke asset managementstrategie (vastgoedbeleid en onderhoudsprogramma) en leven deze na.

Wassenaar	De gemeente heeft een duidelijke vastgoedstrategie vanuit het Beheerplan 2021-2024. Dit Beheerplan focust zich sterk op de binnensportaccommodaties. Aan de binnensportaccommodaties zijn ook duidelijk onderhoudsprogramma's gekoppeld. Beleidsmatig gaat via de nieuw vastgestelde Sportvisie meer ingezet worden op een strategie voor buitensportaccommodaties. In de naleving vergt het maken van heldere afspraken met betrokkenen een aandachtspunt (zie ook hoofdstuk 4).
Voorschoten	De gemeente heeft recentelijk specifiek Sportaccommodatiebeleid vastgesteld waaraan een duidelijke vastgoedstrategie is gekoppeld. Ook wordt hieraan een onderhoudsprogramma gekoppeld, waarbij de gemeente beheer en onderhoud voor alle locaties meer naar zich toetrekt. In de naleving vergt het maken van heldere afspraken met betrokkenen een aandachtspunt (zie ook hoofdstuk 4).
Oegstgeest	De gemeente heeft een duidelijke asset managementstrategie, waarbij beheer en onderhoud voor binnensport onder regie van de gemeente gebeurt. Hieraan zijn duidelijke MJOP's gekoppeld. Beheer en onderhoud voor buitensport ligt bewust bij verenigingen. In de naleving hiervan vergt het maken van een heldere rol- en taakverdeling wel een aandachtspunt.
Leidschendam-Voorburg	De gemeente heeft met name voor de buitensportaccommodaties een duidelijke asset managementstrategie, via het Beheerplan Sportparken. Er is sprake van een systematiek die al jarenlang wordt nageleefd. Voor wat betreft de binnensportlocaties is nieuw vastgoedbeleid in ontwikkeling.

Figuur 19. Beoordeling norm 4

Norm 5. De gemeenten hebben zicht op (aanstaande) wet- en regelgeving, bijvoorbeeld op het gebied van bouwregelgeving en duurzaamheid, en schatten in wat de implicaties voor hun investeringsprognoses zijn.

Wassenaar	De gemeente heeft zicht op wet- en regelgeving en betreft die in de investeringsprognoses. Dit speelt met name rondom duurzaamheid. De nieuwe Sportvisie wordt duidelijk gekoppeld aan de Routekaart Verduurzaming Sport. Over bouwregelgeving specifiek is geen inzicht opgedaan.
Voorschoten	De gemeente heeft zicht op wet- en regelgeving en betreft die via het nieuwe sportaccommodatiebeleid in de investeringsprognoses. Dit speelt met name rondom de verduurzaming van de locaties. Over bouwregelgeving specifiek is geen inzicht opgedaan.
Oegstgeest	De gemeente heeft zicht op wet- en regelgeving in het kader van de eigen investeringsprognoses. Dit speelt met name rondom de verduurzaming van de eigen binnensportlocaties, zoals het dashboard ook laat zien. Voor verduurzaming van buitensportlocaties hebben de verenigingen zelf een belangrijke rol. Over bouwregelgeving specifiek is geen inzicht opgedaan.
Leidschendam-Voorburg	De gemeente heeft zicht op wet- en regelgeving in het kader van de eigen investeringsprognoses. Dit speelt met name rondom de verduurzaming van de buitensportaccommodaties; dit is opgenomen in het MIP. Over bouwregelgeving specifiek is geen inzicht opgedaan.

Figuur 20. Beoordeling norm 5

Norm 7. De vastgestelde behoefte aan sportaccommodaties wordt gedekt door het Integraal Huisvestingsplan Sport (IHP Sport).

Wassenaar	Er is geen sprake van een IHP Sport. De behoefte aan (beheer en onderhoud op de) sportaccommodaties maakt deel uit van de recente beleidsontwikkeling (Sportvisie).
Voorschoten	Er is geen sprake van een IHP Sport. De behoefte aan (beheer en onderhoud op de) sportaccommodaties maakt deel uit van het Sportaccommodatiebeleid. De raad heeft per motie gepleit voor het inventariseren van de regionale behoefte.
Oegstgeest	Er is geen sprake van een IHP Sport. De (regionale) behoefte aan sportaccommodaties maakt deel uit van het sport- en beweegakkoord. Een oriëntatie op de haalbaarheid van een nieuw zwembad vindt nu plaats (zie ook hoofdstuk 5).
Leidschendam-Voorburg	Er is geen sprake van een IHP Sport. De behoefte aan (beheer en onderhoud op de) sportaccommodaties maakt deel uit van het Beheerplan Sportparken.

Figuur 21. Beoordeling norm 7

Norm 9. De geraamde kosten volgen uit de vastgestelde behoefte aan sportaccommodaties enerzijds en het asset management anderzijds.

Wassenaar	De geraamde kosten voor binnensportaccommodaties volgden al logisch uit een vastgoedstrategie en bijbehorende MJOP's. Het dashboard laat zien dat een herijking van de geraamde kosten (voor beheer en onderhoud), gekoppeld aan de nieuwe Sportvisie, nog plaats dient te vinden.
Voorschoten	Gekoppeld aan het nieuwe Sportaccommodatiebeleid zijn de visie op beheer en onderhoud voor alle locaties en een strategie voor bijbehorend asset management aan elkaar gekoppeld. Het dashboard laat zien dat de geraamde kosten logisch volgen uit de nieuwe beleidsontwikkeling.
Oegstgeest	De geraamde kosten passen bij de visie van de gemeente op beheer en onderhoud. Zo maakt het dashboard zichtbaar dat er in de asset managementstrategie hoofdzakelijk wordt ingezet op de binnensportaccommodaties.
Leidschendam-Voorburg	De geraamde kosten voor binnensportaccommodaties volgen logisch uit de analyses van de gemeente over de behoeften aan beheer en onderhoud. Hierbij wordt gewerkt met een DoP (t.b.v. dagelijks onderhoud) en MIP (t.b.v. meerjarige investeringen).

Figuur 22. Beoordeling norm 9

4. Organisatie en samenwerking

In dit hoofdstuk gaan we in op de organisatie en samenwerking rondom sportaccommodaties. In §4.1 tot en met §4.4 komen de gemeenten afzonderlijk aan bod. In §4.5 vinden een analyse en een vergelijking plaats tussen de gemeenten en worden overstijgende beelden getuid. We sluiten in §4.6 af met een toets op de normen.

4.1. Gemeente Wassenaar

4.1.1. *Organisatie rondom nieuwbouw, beheer en onderhoud*

In het Beheerplan 2021-2024 is toegelicht dat er rondom (sport)vastgoed- en accommodatievraagstukken een belangrijke rol ligt voor het team Vastgoed binnen de afdeling Omgevingsbeheer (OGB). Integraal werken aan vastgoed- en accommodatievraagstukken is daarbij een centraal uitgangspunt. Het streven is vanuit professioneel vastgoedmanagement de relatie met andere domeinen die met vastgoed en huisvesting belast zijn verder te verbeteren, zoals bijvoorbeeld met Sportfondsen ten behoeve van het zwembad, met buitensport en met duurzaamheid. Uit het huidige organogram maken we op dat er inmiddels gewerkt wordt met een Eenheid Beheer & Vastgoed.

Nieuwbouw

Zoals eerder getuid, heeft de gemeente Wassenaar onlangs twee nieuwbouwprojecten opgeleverd. Uit de documenten en gesprekken volgt dat dit complexe projecten zijn, die op projectbasis worden uitgevoerd. De uniciteit hiervan vergt veel capaciteit van de gemeente die niet altijd voorhanden is. Toegelicht is dat de gemeente hiertoe specifieke kennis moet inhuren en dat dit soort trajecten langlopend is.

Dit maakt de processen kwetsbaar ingeval van verloop van medewerkers. In meerdere gesprekken is aan bod gekomen dat er enkele uitdagingen zijn ontstaan rondom de bouw van sporthal De Duinpan. Zo is er extra geïnvesteerd in de aanschaf van accu's om energieproblemen op te lossen, behoeft de rolstoeltoegankelijkheid van de tribunes aandacht en dient de verlichting beter aan te sluiten bij specifieke sporten. Deze zaken hebben, zo komt naar voren, nu wel de volle aandacht van de gemeente.

Beheer en onderhoud

Binnensport

Het beheer en onderhoud ten behoeve van sportaccommodaties beperkt zich op dit moment (structureel financieel) tot de binnensportaccommodaties Gymadora, De Duinpan en het Sterrenbad. Voor Gymadora geldt dat de gemeente beheer en onderhoud zelf uitvoert op basis van een MJOP. Voor De Duinpan is een overeenkomst gesloten met Kieviten Sporthal Beheer BV. In een bijbehorende demarcatielijst zijn de afspraken verder uitgewerkt. Zo is de gemeente, als eigenaar en verhuurder, verantwoordelijk voor het onderhoud aan het casco, de buitenkant van het gebouw en de installaties. De huurder (Beheer BV) is verantwoordelijk voor het klein en dagelijks onderhoud van de gehuurde ruimten, bijvoorbeeld het uitvoeren van binnenschilderwerk of het repareren van een lekkende kraan. Voor het zwembad geldt dat er een MJOP is vastgesteld door Sportfondsen. De gemeente verstrekt hiervoor een vergoeding en er vindt actief afstemming en controle tussen de gemeente en de exploitant plaats.

Buitensport

Voor de buitensportaccommodaties geldt dat er op dit moment geen structureel financiële relaties zijn ten behoeve van beheer en onderhoud. Zoals eerder geconstateerd, wil Wassenaar aan de hand van de nieuwe Sportvisie meer regie nemen op beheer en onderhoud. Over beheer onderhoud voor alle accommodaties is toegelicht dat dit op dit moment gebeurt op basis van melding. Dit heeft de aandacht van de gemeente. In de nieuwe Sportvisie wordt beheer en onderhoud verder uitgewerkt en krijgt dit een plek in de organisatie.

Uit de interviews komt naar voren dat hier actief één fte op geworven gaat worden. Wassenaar heeft het voornemen om, gekoppeld aan de nieuwe Sportvisie, een specialist aan te trekken die de overeenkomsten met de sportverenigingen ten behoeve van beheer en onderhoud op de accommodaties gaat herijken.

4.1.2. Samenwerking met belanghebbenden

Relatiebeheer en subsidies

Uit de interviews komt naar voren dat het investeren in het relatiebeheer met verenigingen op dit moment een belangrijk aandachtspunt is. De gemeente Wassenaar heeft (pas) vanaf 2024 een eigen beleidsadviseur Sport. Eerder was er nog sprake van een gedeelde ambtelijke werkorganisatie en deed één beleidsadviseur dit voor Wassenaar en Voorschoten samen.

Uit de gesprekken is het beeld ontstaan dat de wethouder Sport ook actief is geweest in het bezoeken van sportverenigingen, onder andere om input op te halen voor de nieuwe Sportvisie. Dit heeft er mede toe geleid dat in de Kadernota 2026 is vastgelegd dat de gemeente de jeugdledensubsidie structureel wenst te verhogen met € 18.000.

Een belangrijke partij in Wassenaar is *het Wassenaars Sportcontact*, opgericht op 1 maart 1953. Hieraan zijn circa 20 sportverenigingen gelieerd. Het Wassenaars Sportcontact geeft de gemeente (het college) advies, zowel gevraagd als ongevraagd. Regelmatig vergadert het Wassenaars Sportcontact met alle leden. In deze vergaderingen worden actuele onderwerpen besproken die de Wassenaarse Sport raken, bijvoorbeeld:

- Het accommodatie- en subsidiebeleid van de gemeente.
- Onderlinge samenwerking tussen de verenigingen.
- Specifieke problemen waar sportverenigingen mee te maken hebben.
- Regelgeving van de overheid (WOZ/kantinebeheer etc.).

Ook is er *Fit in Wassenaar*, dat een belangrijke rol heeft in de uitvoering van het Nationaal Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) in Wassenaar. Fit in Wassenaar ondersteunt clubs en levert beweeg- en buurtsportcoaches. Zowel het Wassenaars Sportcontact als Fit in Wassenaar was actief betrokken bij de startnotitie ten behoeve van de Sportvisie en de uitwerking hiervan. Zo zijn er thema-avonden georganiseerd en hebben de partijen kunnen reageren op concepten.

Het dashboard laat zien dat Wassenaar in de afgelopen periode geen subsidies heeft verstrekt aan buitensportaccommodaties in relatie tot beheer en onderhoud. Wel was er sprake van specifieke uitkeringen (SPUK's) ten behoeve van sporthal De Duinpan en het Sterrenbad.

Perspectief verenigingen

In het kader van dit onderzoek is gesproken met twee verenigingen: een buitensport- en een binnensportvereniging. Uit deze gesprekken is het beeld ontstaan dat de gemeente Wassenaar op dit moment zichtbaar investeert in haar beleid rondom sportaccommodaties. Betrokkenen geven aan dat dit ook sterk noodzakelijk was. Voor de buitensportaccommodaties waren afspraken te lang te summier dan wel te beperkt helder. Verenigingen zien ook dat de gemeente duidelijk aandacht heeft voor het relatiebeheer met de verenigingen. Het contact is verbeterd sinds één ambtenaar de verantwoordelijkheid heeft over één gemeente in plaats van twee. De gemeente lijkt ook open te staan voor het gesprek om problemen rondom de nieuwe sporthal op te lossen. Wel wordt hierbij aangegeven dat er nog onduidelijkheden bestaan rondom de verantwoordelijkheden voor het oplossen hiervan tussen de gemeente en de architect. Dit werkt door richting de verenigingen en zorgt voor onduidelijkheid.

Een ander aandachtspunt is dat verenigingen wijzen op hun sociale bijdrage, waarmee zij mede bijdragen aan de doelen van de gemeente: van veiligheid, tot eenzaamheid en jongerenwerk. De verenigingen zijn daarbij zelfstandig en investeren met eigen middelen in hun accommodaties. Gepleit wordt voor het ruimhartig waarderen van deze activiteiten en het verbinden van middelen aan deze activiteiten, al dan niet vanuit potjes of regelingen waar de verenigingen nu te beperkt aanspraak op kunnen maken.

De gemeente wordt verzocht om een meer netwerkende rol aan te nemen om partijen bij elkaar te brengen en initiatieven vanuit verenigingen te ondersteunen.

4.2. Gemeente Voorschoten

4.2.1. Beschrijving organisatie rondom binnen- en buitensportaccommodaties

Nieuwbouw

Zoals eerder geduïd, heeft de gemeente Voorschoten in de afgelopen jaren geen nieuwbouwprojecten opgeleverd. Wel is in het Sportaccommodatiebeleid (2024) besloten om sporthal De Vliethorst te vervangen door nieuwbouw in 2027-2028. Uit de gesprekken komt naar voren dat dit complexe en unieke opgaven zijn die op projectbasis worden uitgevoerd

Er is een programma van eisen met een investeringsraming opgesteld en er is onderzoek gedaan naar mogelijke locaties. Hiertoe is op interim-basis een 'projectleider sportvoorzieningen' aangesteld, en er zijn een projectteam en een werkgroep aangesteld. Het projectteam bestond uit een vertegenwoordiging van de binnensportverenigingen, het bewegingsonderwijs en de exploitant. De werkgroep werd aangevuld met alle hoofdgebruikers van de sporthal en de technisch beheerder.³²

Beheer en onderhoud

Binnensport

Voor beheer en exploitatie van de binnensportlocaties geldt dat er al vanaf 2008 een samenwerking is met Sportfondsen Voorschoten BV. De afspraken hierover zijn vastgelegd in een beheer- en exploitatieovereenkomst. De huidige overeenkomst trad in werking op 1 januari 2022 en eindigt op 31 december 2025. Inmiddels is er een nieuwe overeenkomst opgesteld die ingaat op 1 januari 2026 en eindigt op 31 december 2030. Deze overeenkomst kan met vijf jaar worden verlengd.

Sportfondsen Voorschoten BV is verantwoordelijk voor het planmatig onderhoud aan de binnensportaccommodaties en het zwembad. De afspraken over de bijdrage van Sportfondsen aan de maatschappelijke agenda van de gemeente, worden jaarlijks vastgelegd in een jaarplan. In het jaarplan wordt de link gelegd tussen de maatschappelijke doelen van de gemeente en de activiteiten die Sportfondsen uitvoert.

Met de uitwerking van het Sportaccommodatiebeleid is, zo staat beschreven, een nieuwe situatie ontstaan. Voor de toekomstige situatie is het daarom wenselijk om de huidige exploitatie te evalueren en te bezien welke beheer- en exploitatievorm het best passend is bij de toekomstige situatie. Dit wil de gemeente vóór 2030 hebben uitgewerkt.³³

Buitensport

In een analyse die ten grondslag ligt aan het nieuwe Sportaccommodatiebeleid (2024) werd geconstateerd dat voor de buitensportaccommodaties gold dat er uiteenlopende afspraken zijn ontstaan over beheer en onderhoud. In Voorschoten is er sprake van historisch gegroeide vergaande privatisering. Verenigingen zijn, na aanleg van door de gemeente, zelf verantwoordelijk voor beheer en onderhoud, vervanging en renovatie. Uitzondering op deze privatisering vormde het (verharde) handbalveld van Handbalvereniging Voorschoten en de twee natuurgrasvelden van Voorschoten '97.

³² Gemeente Voorschoten (3 april 2025). *Raadsvoorstel Toekomst Sporthal en Zwembad*.

³³ Gemeente Voorschoten (4 juli 2024). *Sportaccommodatiebeleid Voorschoten 2024-2030*, p.9 en p.10.

De gemeente was daarnaast op sportpark Adegeest eigenaar van de grond, onderhield het niet-sporttechnische groen op en rond het sportpark en was verantwoordelijk voor de onderlaag van de sportvelden. Ook bleek er sprake van grijze gebieden waarover gemeente en verenigingen geen afspraken hebben gemaakt. Aan de hand van het Sportaccommodatiebeleid worden er nu afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheidsverdeling.

Daarbij wil de gemeente aandacht houden voor maatwerkafspraken met verenigingen die zelf verantwoordelijk willen blijven voor specifieke facetten. Dit uitgangspunt is enerzijds verklaarbaar vanwege het feit dat een enkele vereniging, zo is toegelicht in de gesprekken, nog een eigen terreinman heeft. Anderzijds kan dit maatwerk op gespannen voet staan met het uitgangspunt van een gelijk spelveld. Dit vergt een duidelijke overeenkomst per vereniging en een demarcatielijst. In de interviews is toegelicht dat de huurovereenkomsten geactualiseerd zijn op basis van de uitgangspunten van het Sportaccommodatiebeleid, lopende de uitvoering van dit Rekenkamer-onderzoek. In het feitelijk wederhoor op het conceptrapport is vanuit de organisatie toegelicht dat de huur- en opstalovereenkomsten inmiddels zijn ondertekend.

4.2.2. Samenwerking met belanghebbenden

Relatiebeheer en subsidies

Uit de interviews komt naar voren dat het investeren in het relatiebeheer met verenigingen op dit moment een belangrijk aandachtspunt is. De gemeente Voorschoten heeft (pas) vanaf 2024 een eigen beleidsadviseur Sport. Eerder was er nog sprake van een gedeelde ambtelijke werkorganisatie en deed één beleidsadviseur dit voor Voorschoten en Wassenaar samen. Met de komst van het nieuwe Sportaccommodatiebeleid is ook specifiek een beheerder voor de buitensportaccommodaties aangesteld. Deze houdt zich bezig met het MJOP, het actualiseren van contracten en afspraken, en het dagelijks contact over de buitensportaccommodaties.

Een belangrijk platform in Voorschoten is de *Sporttafel*. In januari 2022 hebben de Voorschotense sportverenigingen de handen ineengeslagen ten behoeve van een sterk sport- en beweegklimaat met als doel: meer samenwerking, de uitwisseling van best practices, het organiseren van gezamenlijke evenementen, en een duidelijker profiel en stemgeluid van organisaties richting de gemeente. Voor de totstandkoming van het nieuwe Sportaccommodatiebeleid zijn de wensen van de verenigingen opgehaald door middel van de vragenlijst voor sportverenigingen, individuele gesprekken en via bijeenkomsten met deze Sporttafel.

Uit het dashboard volgt dat er in 2020 en 2021 voor specifieke accommodaties subsidies beschikbaar zijn gesteld in de afgelopen jaren. Deze subsidies zijn destijds evenredig beschikbaar gesteld ter compensatie voor de huur voor de maanden dat er geen sport beoefend kon worden tijdens de coronaperiode.

In het Sportaccommodatiebeleid heeft de gemeente wel een nieuwe subsidieregeling opgenomen: de zogenoemde 1/3-regeling. Als verenigingen aanvullende wensen hebben, die niet onder eigendom van de gemeente vallen en waarbij de gemeente geen rol heeft als eigenaar/verhuurder maar waarbij de sportvoorziening wel een positieve bijdrage levert aan het sport- en beweegaanbod in Voorschoten, kan hierop aanspraak worden gemaakt. De gemeente subsidieert dan maximaal 1/3 van de kosten, tot een maximum van € 200.000. Voor het overige 2/3 deel staat de gemeente garant. Deze regeling geldt voor uitbreiding van het sportaanbod van de verenigingen die vallen onder dit Sportaccommodatiebeleid, dus ook verenigingen waarbij de gemeente geen rol heeft in de verhuur van de velden.

Perspectief verenigingen

In het kader van dit onderzoek is gesproken met twee buitensportverenigingen. Uit deze gesprekken is het beeld ontstaan dat verenigingen waarderen dat de gemeente investeert in haar beleid rondom sportaccommodaties. Betrokkenen geven aan dat dit ook sterk noodzakelijk was. Voor de buitensportaccommodaties was er te lang sprake van een te beperkt gelijk spelveld. Met het Sportaccommodatiebeleid gaat de gemeente zichtbaar staan voor haar verenigingen en pakt zij verantwoordelijkheid voor haar hele beheer- en onderhoudsopgave.

Ook zien verenigingen dat de gemeente duidelijk aandacht heeft voor het relatiebeheer. Het contact is verbeterd sinds er één ambtenaar is aangesteld die specifiek actief is voor Voorschoten in plaats van dat de aandacht naar twee gemeenten uit moet gaan. Dit heeft te maken met het opheffen van de gezamenlijke ambtelijke werkorganisatie van Wassenaar en Voorschoten. Verenigingen waarderen daarnaast de mogelijkheid om individueel en via de Sporttafel input te leveren op het Sportaccommodatiebeleid en de herijkte overeenkomsten. Zeker voor kleinere verenigingen met beperkte capaciteit werkt een vehikel als de Sporttafel goed om het gesprek met de gemeente te kunnen voeren.

Aandachtspunten voor de gemeente die aan bod komen zijn:

- Kennis van de specifieke sporten en wat dit betekent voor beheer en onderhoud.
- Het integraal blijven benaderen van sportparken ten behoeve van efficiënte inrichting in plaats van focussen op losse activiteiten voor verenigingen.
- Duidelijkheid in de discussie over zittende beheerders. Zoals benoemd, streeft de gemeente naar harmonisatie, met ruimte voor maatwerkafspraken, bijvoorbeeld met verenigingen die nog een eigen beheerder hebben. Over de gevolgen bestaat voor een vereniging al langere tijd onduidelijkheid. Hier is behoefte aan.
- Voor beheer en onderhoud meer samenwerking opzoeken in de Leidse Regio.

4.3. Gemeente Oegstgeest

4.3.1. Organisatie rondom nieuwbouw, beheer en onderhoud

Nieuwbouw, beheer en onderhoud

In 2025 staan er enkele investeringen ten behoeve van duurzaamheid op de planning in de gymzalen Jan Wolkers en Poelwijde, Sporthal De Cuyl en sportzaal Het Dok. Verder volgt regulier beheer en onderhoud op basis van MJOP's, waarvan voor een langere periode is aangegeven wat er (wettelijk) dient te worden vervangen. De benodigde investeringen hiervoor zijn opgenomen in specifieke voorzieningen. Over het MJOP komt naar voren dat dit voor de binnensportaccommodaties op orde is. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud. De verantwoordelijkheid hiervoor is duidelijk belegd bij het team Beheer & Onderhoud.

Voor de buitensportaccommodaties geldt dat de gemeente, meer dan bij de andere WVOLV-gemeenten, faciliterend te werk gaat. Er wordt aan de hand van het Sport- en beweegakkoord (2025-2028) gestreefd naar een situatie waarin al het beheer en onderhoud bij buitensportverenigingen wordt belegd. Hierover komt echter naar voren dat er op dit moment nog een te grote verscheidenheid is aan contracten en afspraken met verenigingen. De huidige contracten en overeenkomsten met verenigingen sluiten nog niet aan op de situatie waar de gemeente naar toe wil. Wel komt naar voren dat de gemeente voornemens is de huidige contracten te inventariseren en actualiseren, passend bij de uitgangspunten uit het Sport- en beweegakkoord (2025-2028).

4.3.2. Samenwerking met belanghebbenden

Relatiebeheer, subsidies en bankgaranties

Ondanks dat de gemeente inzet op zelfstandige verenigingen, wordt er duidelijk waarde gehecht aan een duidelijk aanspreekpunt voor hen. Op dit moment is de huidige positie van de beleidsmedewerker Sport en Volksgezondheid al bijna twee jaar door dezelfde persoon ingevuld. Van hieruit is benoemd dat de verenigingen een grote maatschappelijke rol vervullen. Dat betekent: goed luisteren naar wensen en het verbinden van maatschappelijke initiatieven.

Een belangrijke partij in Oegstgeest is de *Oegstgeestse Sportfederatie (OSF)*. De OSF is het adviesorgaan op het gebied van verenigingssport en behartigt de belangen van de Oegstgeester sportverenigingen. Het bestuur van de OSF is het centrale aanspreekpunt voor de gemeente Oegstgeest. De gemeente en de OSF werken samen in een lokaal kernteam voor de uitvoering van het huidige Sport- en beweegakkoord. Het kernteam bestaat - naast de beleidsmedewerker sport - uit een vertegenwoordiger van de OSF en de coördinator Sport en Preventie. Het lokale kernteam is verantwoordelijk voor de strategie, het uitzetten van de grote lijnen, ziet toe op de voortgang en realisatie van het Sport- en beweegakkoord.

Het dashboard laat zien dat er in Oegstgeest de afgelopen periode een subsidie verbonden was aan de uitvoering van het lokale Sport- en beweegakkoord. Daarbij werd subsidie aangeboden voor onder andere 'het investeren in een Oegstgeester sportvereniging/-stichting of haar accommodatie, om deze toekomstbestendig te maken of te verduurzamen'.³⁴ Hier is door zowel binnen- als buitensportverenigingen gebruik van gemaakt.

Uit het dashboard volgt tevens dat de gemeente de afgelopen drie jaar garantstellingen heeft afgegeven. Dit past bij het uitgangspunt van een faciliterend Sportaccommodatiebeleid. In het Sport- en beweegakkoord is vastgelegd dat de gemeente garant staat voor investeringen door de verenigingen waardoor verenigingen gebruik kunnen maken van het doorgaans lagere rentetarief van de BNG. Uitgangspunten hieromtrent zijn vastgelegd in de Nota garantiebeleid 2017.³⁵

Perspectief verenigingen

In het kader van dit onderzoek is gesproken met een vertegenwoordiging vanuit de OSF. Uit deze gesprekken is het beeld ontstaan dat verenigingen zien dat de gemeente aandacht heeft voor het contact met de verenigingen. De gemeente doet zichtbaar haar best om het contact met de verenigingen te organiseren. Tegelijkertijd worden er rondom beheer en onderhoud specifieke aandachtspunten meegegeven:

- De gemeente heeft één ambtenaar sport die alle contacten met verenigingen én de interne coördinatie moet regelen. Aandacht wordt gevraagd voor voldoende capaciteit en ondersteuning voor deze coördinatie.
- Er bestaan grote verschillen tussen verenigingen in de afspraken over beheer en onderhoud. Dit zorgt voor onduidelijkheid over kosten en verantwoordelijkheden.
- Het overdragen van beheer aan verenigingen om de kosten te drukken, kan contraproductief zijn. Verenigingen moeten dan duurdere externe partijen inschakelen terwijl de gemeente al groenbeheer heeft. Er moet bij de herijking van de afspraken aandacht blijven voor een logische verdeling tussen gemeenten en verenigingen.
- Een grote groep sporters (hardlopers, fietsers) wordt niet vertegenwoordigd door verenigingen maar gebruikt wel de openbare ruimte. Gepleit wordt voor het investeren in sportmogelijkheden in parken, groen-verbindingen en ontmoetingsplekken. Dit past ook bij de bredere scope van het Sport- en beweegakkoord, met sport als onderdeel van gezondheid en welzijn.
- Zwembaden maar ook andere sportaccommodaties bedienen een groter verzorgingsgebied dan alleen Oegstgeest. Bij kostbare voorzieningen, zoals zwembaden, is regionale samenwerking logisch. Gepleit wordt voor het actief voeren van het gesprek hierover met buurgemeenten.

³⁴ [Subsidieregeling lokaal sportakkoord Oegstgeest 2023](#)

³⁵ [Besluit van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Oegstgeest houdende Nota garantiebeleid 2017](#)

4.4. Gemeente Leidschendam-Voorburg

4.4.1. Organisatie rondom nieuwbouw, beheer en onderhoud

Nieuwbouw, beheer en onderhoud

Zoals eerder toegelicht, is er de afgelopen jaren niet geïnvesteerd in nieuwbouw en vervanging.

Voor de binnensportaccommodaties geldt dat er voor het zwembad en twee sporthallen een relatie is met Sportfondsen. De gemeente verstrekt hiertoe een exploitatiebijdrage en er vindt actief afstemming en controle plaats tussen de gemeente en de exploitant. Voor sporthal De Meerhorst geldt dat er een huurovereenkomst is met Stichting Sportpark Meerhorst en voor de turnhal is er een exploitatiecontract gesloten met Stichting Sportaccommodaties LV. De kosten voor beheer en onderhoud voor de binnensportlocaties volgen logisch uit de MJOP's voor het eigen vastgoed.

Voor de buitensportaccommodaties geldt dat de gemeente werkt op basis van het Beheerplan Sportparken. De gemeente maakt in dit plan onderscheid tussen dagelijks onderhoud en meerjarige investeringen. Deze zien we duidelijk terug in het dashboard.

Leidschendam-Voorburg heeft een aantal terreinmeesters in dienst die verantwoordelijk zijn voor een aantal taken op de sportparken, zoals kantenmaaïen. Zij hebben ook een signaalfunctie voor beheer- en onderhoudsopgaven. De grotere beheer- en onderhoudstaken, zoals het maaïen van de velden, zijn uitbesteed bij een aannemer. De gemeente heeft daarvoor een overeenkomst gesloten voor meerdere jaren. De gemeente kreeg hierbij hulp van dezelfde partij die ook betrokken was bij het opstellen van het Beheerplan Sportparken. Deze expert-partner brengt in kaart wat er nodig is op de parken en zet dat weg in de bestekken. Er is een accounthouder die hier verder regie op voert. De gemeente stelt kwartaalrapportages op naar CROW-richtlijnen.³⁶

4.4.2. Samenwerking met belanghebbenden

Uit de interviews komt naar voren dat de gemeente al jarenlang investeert in het relatiebeheer met verenigingen. De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft al bijna zes jaar dezelfde 'accounthouder sportaccommodaties'. Deze is verantwoordelijk voor onder andere:

- Het ontwikkelen van beleid voor de buiten- en binnensportaccommodaties.
- De advisering aan het college.
- Het beheren van contracten met stichtingen en commerciële exploitanten van sportaccommodaties.
- De rol van gesprekspartner voor de sportverenigingen en de beheerstichtingen op de buitensportcomplexen.
- Het voeren van overleggen met de sportbestuurders.
- Het adviseren over het optimaliseren van de beheer- en exploitatieconstructies.
- Het zijn van aanspreekpunt voor de terreinmeesters van de gemeente.

In overeenkomsten met verenigingen is geregeld dat er jaarlijks in oktober/november een verplicht beheer-overleg plaatsvindt. Daarin krijgen verenigingen de kans om aandachtspunten mee te geven. De gemeente registreert hier lessen uit en vertaalt die in actiepunten. Als er renovatie of vervanging plaats gaat vinden op de locatie (volgend vanuit het MIP), is dit ook het moment om de verenigingen mee te nemen in de plannen op de accommodaties.

Toegelicht is dat, als er ad hoc-zaken spelen, verenigingen de accounthouder snel weten te vinden. De accounthouder helpt verenigingen ook als zij een ingang nodig hebben naar vergunningen of mogelijke subsidies.³⁷ Als er afspraken met de wethouder gemaakt moeten worden, is de accounthouder de ambtelijk ondersteuner.

³⁶ Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek.

³⁷ Subsidies inzake beheer en onderhoud van de sportaccommodaties worden niet verstrekt.

Perspectief verenigingen

In het kader van dit onderzoek is een groepsgesprek gepland met meerdere verenigingen. Hier heeft één buitensportvereniging aan deelgenomen. In dit gesprek wordt het beeld bevestigd dat de gemeente al jarenlang zichtbaar investeert in haar relatiebeheer met de verenigingen. De gemeente biedt vanuit haar Beheerplan duidelijkheid over haar rol ten opzichte van beheer en onderhoud op de locaties. De gemeente wordt omschreven als zuiver en werkend op basis van duidelijke demarcatieafspraken. Ook staat Leidschendam-Voorburg open om in gesprek te gaan over problemen op de locatie. Mocht er iets kapot zijn op de accommodatie, dan wordt daar snel op gereageerd. De gemeente wordt beschreven als facilitair en kundig. Hoewel dit volgt vanuit slechts één gesprekspartner, deelt de geïnterviewde vereniging dat er breder wordt gehoord dat de gemeente wordt beschouwd als een fijne samenwerkingspartner. Er wordt gezien dat de Leidschendam-Voorburg mee wil denken in wat voor clubs belangrijk is.

Het enige aandachtspunt dat naar voren komt is de bovenlokale samenwerking tussen de gemeente Leidschendam-Voorburg en de gemeente Den Haag. Er is sprake van een unieke situatie van één sportpark dat op grond van Den Haag staat maar waar de gemeente Leidschendam-Voorburg beheer over uitvoert. Dit vergt veel afstemming, coördinatie en een gelijk speelveld tussen de twee gemeenten.

4.5. Vergelijking WVOLV-gemeenten en overstijgend beeld

Deelvragen in hoofdstuk 4

- Hoe heeft de gemeente de beleidsmatige besluitvorming over nieuwbouw, vervanging en groot beheer en onderhoud georganiseerd?
- Wat is de formele en/of informele rol hierbij van belanghebbenden zoals sportverenigingen?

Nieuwbouw als tijdelijke opgave; potentieel om bij elkaar te leren

In de afgelopen jaren vonden er beperkt nieuwbouwprojecten plaats rondom (binnen)sportaccommodaties bij drie gemeenten. Wassenaar vormt hierop de uitzondering. Omdat dit soort trajecten minder structureel voorkomt, zien we dat hier op projectbasis aan wordt gewerkt. Dit soort trajecten vergt specialisme, is tijdsintensief en kan tegelijkertijd lang duren. Het structureel borgen van projectteams is door verloop onder de betrokkenen een uitdaging. Aan de andere kant is het logisch dat dit uit wordt gevoerd in tijdelijke teamsamenstellingen. Een overstijgend beeld is dat hierover meer geleerd zou kunnen worden van andere gemeenten, die aan vergelijkbare trajecten werken of deze al hebben afgerond. In Wassenaar bijvoorbeeld is benoemd dat er vanaf *scratch* is begonnen en dat er hierbij uitdagingen zijn ontstaan. In meerdere gesprekken wordt gepleit voor het nemen van een 'kijkje in de keuken' bij collega-gemeenten, voorafgaand aan de start van een nieuwbouwontwikkeling, om dit soort uitdagingen te kunnen integreren in het proces.

Wisselend niveau van duidelijkheid in afspraken en gelijk speelveld

Eerder werd al duidelijk dat de gemeenten verschillende visies hebben op de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud bij buitensport. Oegstgeest wijkt zichtbaar af van Wassenaar en Voorschoten die deze opgave recentelijk juist naar zich toetrokken. Ongeacht de visie op de verantwoordelijkheidsverdeling, zagen we echter dat er breed gestreefd wordt naar een zo gelijk mogelijk speelveld.

We zien alleen dat voor zowel Wassenaar, Voorschoten als Oegstgeest blijkt dat er in de praktijk uitdagingen zijn (geweest) op dit gebied. Er was sprake van te weinig duidelijke afspraken met verenigingen of sprake van een te grote verscheidenheid aan overeenkomsten. Een verklarende factor hiervoor is dat het beleid van de gemeenten ook ruimte laat voor maatwerk, omdat de aard van verenigingen sterk kan verschillen. Denk aan aspecten als de eigen vrijwilligerscapaciteit, financiële slagkracht of ledenaantal. Dit principe van maatwerk staat op gespannen voet met het streven naar een gelijk(er) speelveld. Op dit moment heeft het actualiseren van beleid dan wel de onderliggende overeenkomsten, de aandacht in de drie eerdergenoemde gemeenten. In Voorschoten heeft dit ook al geleid tot de recente ondertekening van de huur- en opstalovereenkomsten, waardoor er duidelijkheid in de afspraken is ontstaan en er een gelijk speelveld is gecreëerd.

In Leidschendam-Voorburg zien we dat de gemeente al jarenlang vanuit dezelfde uitgangspunten werkt rondom beheer en onderhoud. De gemeente heeft de meerjaren- en dagelijkse investeringen duidelijk in beeld en werkt met heldere demarcatielijsten. Er is structureel capaciteit beschikbaar voor zowel afstemming (accounthouder-schap) als uitvoering, met eigen terreinmeesters in dienst. Deze koersvastheid van de gemeente vertaalt zich in tevredenheid bij de gebruikers van de accommodaties.

Investeringen in relatiebeheer breed zichtbaar

Een belangrijk overstijgend beeld is dat het structureel organiseren van het relatiebeheer tussen gemeente en verenigingen cruciaal is. De gemeenten Wassenaar en Voorschoten komen uit een situatie van een gedeelde ambtelijke werkorganisatie. Voor deze gemeenten geldt dat er vanaf 2024 een 'eigen' contact is voor de verenigingen, rondom beleid en beheer en onderhoud. Bij hen ligt ook een grote verantwoordelijkheid voor de nieuwe beleidsuitgangspunten (Sportvisie in Wassenaar en Sportaccommodatiebeleid in Voorschoten) en de vertaling hiervan naar de uitvoering. In Oegstgeest is nu bijna twee jaar eenzelfde ambtenaar actief; dit wordt als positief ervaren. Voor Leidschendam-Voorburg geldt tenslotte dat er al bijna zes jaar een vaste 'accounthouder sportaccommodaties' actief is. Hier is zichtbaar sprake van een duidelijk aanspreekpunt en een vertrouwensrelatie.

Wat opvalt is dat er in drie van de vier gemeenten ook duidelijk een verenigingsbreed platform actief is ten behoeve van afstemming met de gemeente. Zij zijn ook duidelijk betrokken bij de ontwikkeling van nieuw beleid (Wassenaar en Voorschoten) dan wel bij de voortgang van beleid (Oegstgeest). Het voordeel van een dergelijk platform is dat er structureel periodiek contact is, dat de wensen over de accommodaties breder kunnen worden gedestilleerd en dat het de mogelijkheid biedt tot het ontzorgen van kleinere verenigingen, die minder capaciteit of expertise hebben om een stevige gesprekspartner te zijn voor de gemeenten. In Leidschendam-Voorburg zien we geen platform vanuit de verenigingen zelf, maar er is wel sprake van een jaarlijks beheeroverleg.

Bovenlokale samenwerking als aandachtspunt vanuit verenigingen

Het thema 'regionale samenwerking' is in hoofdstuk 3 al benoemd als aandachtspunt, vanuit de gesprekken met de gemeenten zelf. Wat echter opvalt is dat dit onderwerp ook in de gesprekken met gebruikers van de accommodaties nadrukkelijk aan bod komt. Zo wordt verwezen naar de grotere schaal van de gemeente Leiden en de eigen pool aan beheerders die deze gemeente heeft ten behoeve van sportaccommodaties. Hier worden mogelijkheden voor samenwerking gezien. Voor de gemeenten in deze regio geldt wel dat er eerder dit jaar op het niveau van de raden aandacht gevraagd is voor regionale samenwerking.

Voor de gemeenten die meer georiënteerd zijn op Den Haag zien we dat hiervoor nog beperkter aandacht bestaat. Echter, ook voor deze gemeenten geldt dat bovenlokale samenwerking wenselijk kan zijn. Een concreet voorbeeld is het feit dat Sportpark Westvliet gesitueerd is op gemeenteground van Den Haag terwijl de gemeente Leidschendam-Voorburg hier beheer en onderhoud uitvoert. Dit vergt voor verenigingen duidelijkheid in verantwoordelijkheden en (financiële) mogelijkheden vanuit deze gemeenten. Het belang van een 'gelijk speelveld' gaat hier ook over gemeentegrenzen heen.

4.6. Beoordeling van de normen

Aan dit hoofdstuk is een aantal normen verbonden. Hierna lichten we deze toe en geven we per gemeente beknopt aan hoe ze het doen ten aanzien van deze normen.

Norm 2. Taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van investeringen in nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties zijn op eenduidige wijze belegd in de organisatie.

Wassenaar	De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van de binnensportaccommodaties zijn helder belegd in de organisatie. Aandachtspunt is de uniciteit van nieuwbouw en de uitvoering van dit soort grootschalige projecten. Ook voor de buitensportaccommodaties geldt dat dit, gekoppeld aan de nieuwe Sportvisie, nog op het gewenste niveau moet worden gebracht.
Voorschoten	De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van de binnensportaccommodaties zijn helder belegd in de organisatie. Gekoppeld aan het in 2024 vastgestelde Sportaccommodatiebeleid is er geïnvesteerd in de interne organisatie voor wat betreft nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties.
Oegstgeest	De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van de binnensportaccommodaties zijn op eenduidige wijze belegd in de organisatie. Voor wat betreft buitensport geldt dat er nog 'grijze gebieden zijn' voor wat betreft beheer en onderhoud op de accommodaties.
Leidschendam-Voorburg	De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ten aanzien van zowel binnen- als buitensport zijn op eenduidige wijze belegd in de organisatie. Dit volgt - met name voor buitensport - logisch vanuit een specifiek Beheerplan.

Figuur 23. Beoordeling norm 2

Norm 8. De gemeenten hebben inzicht in de verschillende belanghebbenden en betrekken deze bij het IHP Sport.

Wassenaar	De gemeente heeft zicht op de verschillende belanghebbenden en betreft deze bij de nieuwe Sportvisie en de uitwerking hiervan richting de accommodaties. Aandachtspunt is het creëren van een gelijk(er) speelveld via heldere afspraken met verenigingen.
Voorschoten	De gemeente heeft zicht op de verschillende belanghebbenden en betreft deze zichtbaar bij het Sportaccommodatiebeleid en de uitwerking hiervan richting de accommodaties. Aandachtspunt is het creëren van een gelijk(er) speelveld via heldere afspraken met verenigingen.
Oegstgeest	De gemeente heeft zicht op de verschillende belanghebbenden. Aandachtspunt is het creëren van een gelijk(er) speelveld via heldere afspraken met verenigingen.
Leidschendam-Voorburg	De gemeente heeft inzicht in de verschillende belanghebbenden en heeft heldere afspraken gemaakt over beheer en onderhoud met de verenigingen.

Figuur 24. Beoordeling norm 8

5. Betrokkenheid van de gemeenteraden

In dit hoofdstuk gaan we in op de betrokkenheid van de gemeenteraden rond het onderwerp 'sportaccommodaties'. In §5.1 tot en met §5.4 komen de gemeenten afzonderlijk aan bod. In §5.5 vinden een analyse en een vergelijking plaats tussen de gemeenten en worden overstijgende beelden geduid. We sluiten in §5.6 af met een beoordeling van de normen die aan dit hoofdstuk zijn verbonden.

Planning- & controlcyclus | Begrotingsjaar 2024

In dit hoofdstuk schetsen we de informatiepositie van de raden vanuit de planning- & control (P&C-)cyclus. We gaan hierbij in op wat er over 'sportaccommodaties' wordt aangegeven in de P&C-stukken uit 2024. Dit is het meest recente, volledig afgesloten begrotingsjaar. We staan stil bij de verschillende P&C-documenten en kijken ook expliciet naar het taakveld Sportaccommodaties.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft namelijk voor dat gemeenten verantwoording afleggen op taakveldniveau. 'Sportaccommodaties' (5.2) is een van de taakvelden. Hiertoe behoren alle accommodaties voor sportbeoefening:

- Sporthallen, zwembaden, schaatshallen etc.
- (Groene en kunst)velden, terreinen en opstallen, inclusief faciliteiten en technische voorzieningen.
- Trapveldjes in de wijk.

Tot dit taakveld behoren niet:

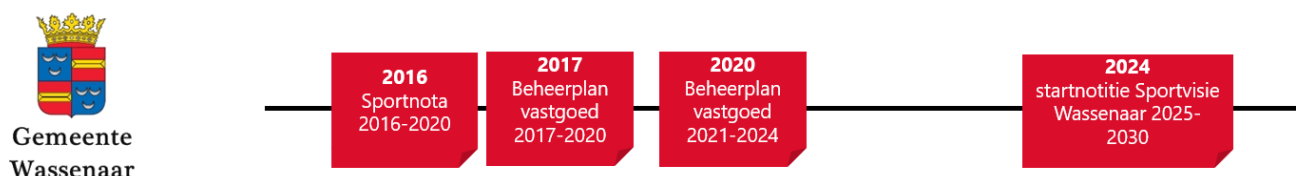
- Gymlokalen en velden die horen bij de exploitatie van scholen; die horen thuis onder taakveld 4.2 (Onderwijs-huisvesting).³⁸

5.1. Wassenaar

5.1.1. Beschrijving betrokkenheid bij (beleids)ontwikkelingen

Kaderstelling op beleid

Hierna halen we de beleidsontwikkeling terug, zoals geschetst in hoofdstuk 3.

Figuur 7. Beleidsontwikkeling gemeente Wassenaar inzake sportaccommodaties.

Als we figuur 7 nader beschouwen, dan zien we dat de raad de eerdere Sportnota uit 2016 per raadsbesluit heeft vastgesteld.³⁹ Ook de startnotitie voor de nieuwe Sportvisie die in september 2025 voorlag, is door de raad vastgesteld, op 4 juni 2024.⁴⁰ Uit het Raadsinformatiesysteem (RIS) komt ook naar voren dat het Beheerplan vastgoed uit 2017 door de raad is vastgesteld.⁴¹ Het Beheerplan uit 2020 voor de periode 2021-2024 treffen we daarentegen niet aan in dit systeem.

³⁸ Geraadpleegd via: Findo – Data Financiën Decentrale Overheden.

³⁹ Gemeente Wassenaar (19 september 2016). *Raadsbesluit Sportnota 2016-2020*.

⁴⁰ Gemeente Wassenaar (4 juni 2024). *Raadsbesluit Startnotitie Sportvisie*.

⁴¹ Gemeente Wassenaar (28 februari 2017). *Raadsbesluit Beheerplan Vastgoed 2017-2020*.

Betrokkenheid bij (nieuwbouw)ontwikkelingen

Uit het RIS maken we ook op dat de raad bij de (nieuwbouw)ontwikkelingen rondom sportaccommodaties is betrokken. De raad heeft op 21 november 2017 besloten de twee sporthallen, gelegen aan de Dr. Mansveltkade (De Schulpwei en De Kieviten) te vervangen door een nieuw te bouwen sporthal op de locatie van sporthal De Kieviten. Daarbij stonden nog enkele onderzoeksvragen open die onderzocht moesten worden. Dit heeft geleid tot het raadsbesluit voor een nieuwe combisporthal en vervanging van de bestaande tennishal en sporthal De Schulpwei.⁴² De raad heeft hierbij besloten over een taakstellend budget.

In 2023 werd duidelijk dat kredieten waren overschreden en dat er onvoorziene maatregelen getroffen moesten worden ten behoeve van de energiehuishouding. De raad heeft hiervoor in oktober krediet ter beschikking gesteld. De wethouder heeft bij de behandeling in de commissie toegezegd dat het project na afronding geëvalueerd zou worden. Hiertoe is bij de behandeling in de raad ook een motie aangenomen.⁴³ De nieuwe sporthal is in mei 2024 in gebruik genomen onder de naam De Duinpan. Op 17 oktober 2024 verscheen er nog een informatiebrief aan de raad getiteld 'financiën sporthal De Duinpan'.⁴⁴ Daarin werd een verwachte overschrijding van het investeringskrediet met 6,6% aangegeven. Ook werd ingegaan op knelpunten rondom de toegankelijkheid van de sporthal en verbeteringen hieromtrent.

De komst van De Duinpan zou gepaard gaan met de sloop van sporthal De Schulpwei. Dit maakte deel uit van dezelfde besluitvorming in 2017 en 2023. Maar bij de Voorjaarsnota van 2023 stelde de raad middelen beschikbaar om te verkennen hoe De Schulpwei het beste kon worden herontwikkeld.⁴⁵ Op 29 november 2024 gaf het college de raad per informatiebrief een update over de stand van zaken. Hieruit bleek dat sloop niet nodig was, mits de sporthal van het gas kon worden afgesloten. Ook werden de verdere stappen voor herbesteding/-ontwikkeling geschetst. Verwacht werd dat het college rond de zomer van 2024 terug zou komen met informatie richting de raad.

5.1.2. Beschrijving betrokkenheid via P&C-cyclus

In de volgende tabel geven we voor het begrotingsjaar 2024 (dit is het meest recente, volledig afgesloten begrotingsjaar) weer hoe er in de P&C-cyclus verantwoording plaatsvond over het onderwerp 'sportaccommodaties'. Achtereenvolgens gaan we in op:

- De kadernota 2024.
- De programmabegroting 2024.
- De voorjaarsrapportage 2024.
- De najaarsrapportage 2022.
- De jaarstukken 2024.

⁴² Gemeente Wassenaar (16 juli 2019). *Realisatie sporthal Dr. Mansveltkade*.

⁴³ Gemeente Wassenaar (24 oktober 2023). *Motie evaluatie gemeentelijke sporthal*.

⁴⁴ Gemeente Wassenaar (17 oktober 2024). *Financiën Sporthal De Duinpan*.

⁴⁵ Gemeente Wassenaar (2022) *Voorjaarsnota 2023*, p.13.

Kadernota 2024

Onder 'nieuw beleid' wordt aangegeven dat er wordt ingezet op sport, inclusief het opleveren van sportbeleid. Door uitbreiding van de formatie kan in 2024 een Sportvisie worden opgeleverd en daarna ook uitvoering worden gegeven aan de acties uit deze visie. Hiertoe wordt in de periode 2024-2027 elk jaar een inzet van € 50.000 voorzien.

Specifiek over het project De Schulpwei wordt het volgende aangegeven: "In het derde kwartaal van 2023 wordt opgeleverd, kan De Schulpwei worden afgestoten. Bezien moet worden wat er mogelijk is ten aanzien van herontwikkeling of herbestemming van de locatie. Ook zullen er gesprekken moeten plaatsvinden met de grondeigenaar. Dit project zal in 2023 starten, om onnodige leegstand en verpaupering te voorkomen. Ook in 2024 worden hiervoor kosten voorzien. De gemeenteraad zal hierbij betrokken worden, na een eerste initiële verkenning van de (on)mogelijkheden." Hiertoe wordt in 2024 een incidentele post van € 50.000 voorzien.

Begroting 2024

Zoals het BBV voorschrijft, wordt er een overzicht gegeven van de baten en lasten per taakveld. Onder het programma Mens en Maatschappij komt taakveld 5.2 Sportaccommodaties aan bod.

Programma:P2 Mens en Maatschappij	Begroting 2024	Begroting 2024	Begroting 2024
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	600.000	-819.130	-219.130
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	783.671	-2.103.847	-1.320.176
5.1 Sportbeleid en activering	241.296	-675.375	-434.079
5.2 Sportaccommodaties 	519.707	-1.829.438	-1.309.731
5.3 Cultuurpresent.,-prod.en-particip	54.915	-575.946	-521.031

Figuur 25. Begroting baten en lasten '5.2 Sportaccommodaties' (2024)

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen wordt ingegaan op het beheerareaal, en ook op het Beheerplan vastgoed 2021-2024. Onder de categorie Sport en Bewegen worden vier objecten geschaard. Specifiek wordt het volgende aangegeven.

Beheerplan	Areaal-gegevens	Kwaliteits-niveau	Toelichting
Vastgoed 2021-2024	Maatschappelijk & commercieel 18 Sport & bewegen 4 Eigen huisvesting 3 Woningen 12 Bijzondere objecten	Basis	In 2020 is een beheerplan vastgoed 2021-2024 opgesteld. Hierin is een indeling gemaakt naar een kern- en strategische portefeuille. Voor de kernportefeuille, objecten waar geen verandering in gebruik en functie is voorzien, is het uitgangspunt om deze sober en doelmatig in stand te houden. Het gaat hier om 21 objecten waar maatschappelijke functies worden gehuisvest en 30 objecten ter bevordering van de kwaliteit van de

Figuur 26. Verwijzing naar Beheerplan vastgoed in begroting 2024

De ontwikkelingen die in de kadernota aan bod kwamen rondom de Sportvisie en project De Schulpwei, inclusief incidentele middelen, komen ook terug in de begroting. Aanvullend hierop wordt ingegaan op de multifunctionele sporthal aan de Dr. Mansveltkaade 11: "De sporthal wordt in 2024 in gebruik genomen en zal de sport in Wassenaar op een hoger plan brengen. Voor de exploitatie van de sporthal ontvangt Kieviten Sporthal Beheer BV een instandhoudings-vergoeding."

Voorjaarsrapportage 2024

De voortgang onder het punt Sportvisie wordt groen gevinkt. Hierbij wordt aangegeven dat de eerste stap is genomen. De startnotitie staat gepland voor de raadsvergadering van 4 juni 2024 en de visie zelf voor eind 2024. In deze visie ligt de focus op het versterken van de sport-aanbieders en het verhogen van de sportdeelname. Ook is er aandacht voor een beweegvriendelijke openbare ruimte en toekomst-bestendige en verduurzaamde sportaccommodaties. Over de multifunctionele sporthal wordt aangegeven dat deze op 1 april 2024 in gebruik is genomen door Kieviten Exploitatie Beheer BV. Op 18 mei 2024 wordt deze officieel geopend. Het clubhuis wordt vanaf 1 mei 2024 verhuurd aan De Kieviten. Deze wordt half mei in gebruik genomen, wanneer ook de bar

door De Kieviten is geplaatst. Momenteel worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd aan het buitenterrein. Kabels worden ingegraven, er wordt bestraat en in het najaar worden de gekapte bomen vervangen door nieuwe bomen.

Door een aantal oorzaken zijn tegenvallers en risico's ingecalculeerd die ertoe leiden dat het beschikbare krediet wordt overschreden. Zo is er een verschil van opvatting over extra in rekening gebrachte kosten voor directievoering, is er - als gevolg van een gebruikerstest - inpandige schade ontstaan wat mogelijk kan leiden tot een juridisch geschil, en is er - als gevolg van de vereisten van een sportbond - extra sportmateriaal nodig. Er is geen rekening gehouden met de kosten van openingsfestiviteiten. Bovendien is er een Raadsnotie aangenomen voor een evaluatie van dit project, zonder daarbij een dekking van de kosten aan te geven.

Over *De Schulpwei* wordt aangegeven dat er naar vervolgstappen wordt gekeken. In de komende periode wordt een verkenning uitgevoerd, waarbij wordt gekeken naar onder andere verkoop in de huidige staat (afstoten), bruikleen of slopen. In de Begroting 2024 is al rekening gehouden met de uitvoering van dit onderzoek, waarvoor € 50.000 beschikbaar is gesteld. De verwachting is dat dit budget voldoende is om de beoogde plannings- en onderzoekskosten tot en met de besluitvorming van de raad te dekken. Na de zomer 2024 staat de besluitvorming gepland.

Najaarsrapportage 2024

De voortgang onder het punt Sportvisie wordt ‘oranje’ gevinkt. De Sportvisie staat gepland in maart 2025 voor behandeling in de raad. In het najaar van 2024 zijn meerdere activiteiten gepland op het gebied van participatie.

Over de multifunctionele sporthal wordt aangegeven: “De komende maanden moet voor de afronding van het project nog een aantal afrondings- en herstelwerkzaamheden uitgevoerd worden, welke om aanvullende middelen vragen. Een raadsinformatiebrief (108) is in oktober 2024 aan de raad toegestuurd, waarbij een nadere toelichting is gegeven op het benodigde aanvullende krediet van € 489.000 in totaal, boven op het gevoteerde krediet van € 7.411.000. Beoogd is het krediet eind van dit jaar af te sluiten.”

Over *De Schulpwei* wordt aangegeven dat er naar vervolgstappen is gekeken. Er is een verkenning uitgevoerd, het gebouw is geïnspecteerd en er is gesproken met de buurtpartners en de grondeigenaar. Uit de markt blijkt interesse in dergelijke overdekte ruimten. Eind 2024 wordt er een besluit genomen over de toekomst van *De Schulpwei*.

Jaarstukken 2024

Net als in de begroting, wordt er in de jaarstukken verantwoord over taakveld 5.2 Sportaccommodaties. Specifiek is de volgende tabel opgenomen.

Programma:P2 Mens en maatschappij	Begroting primair 2024			Begroting na wijziging 2024			Realisatie 2024		
Saldo van baten en lasten per taakveld	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
4.1 Openbaar basisonderwijs	600.000	-819.130	-219.130	600.000	-1.100.539	-500.539	197.962	-626.877	-428.915
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	783.671	-2.103.847	-1.320.176	1.062.671	-2.411.003	-1.348.332	528.277	-1.866.682	-1.338.405
5.1 Sportbeleid en activering	241.296	-675.375	-434.079	265.096	-690.652	-425.556	147.078	-652.232	-505.154
5.2 Sportaccommodaties	519.707	-1.829.438	-1.309.731	519.707	-2.404.886	-1.885.179	600.854	-2.170.226	-1.569.372

Figuur 27. Realisatie baten en lasten ‘5.2 Sportaccommodaties’ (2024)

Als toelichting op het taakveld worden drie zaken uitgelicht: de specifieke uitkering Meerkosten energie openbare zwembaden (MEOZ), sporthal De Duinpan en sporthal De Schulpwei.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

a. Specifieke uitkering Meerkosten energie openbare zwembaden (per saldo neutraal: lagere baten € 474.471, lagere lasten € 474.471)

In 2023 is een specifieke uitkering door Het Rijk van € 587.312 als voorschot verstrekt als gedeeltelijke vergoeding van de meerkosten voor energie die een openbaar zwembad (MEOZ) had in 2022 en in 2023. In 2024 is die specifieke uitkering MEOZ definitief vastgesteld. De door het ministerie berekende meerkosten in 2022 en 2023 vallen fors lager uit dan het voorschot van 2023. De uitkering is vastgesteld op € 112.841 en de gemeente moet € 474.471 terugbetalen. Doordat eerder al rekening werd gehouden met een lagere vergoeding, ontstaan zowel lagere lasten als lagere baten van € 474.471.

b. Sporthal De Duinpan (saldo voordelig € 140.000, voordeel lagere lasten € 222.000, nadeel lagere baten € 82.000)

Naast de afgerekende vergoeding voor transitiekosten zijn ook de kosten voor de aansluiting van de led-verlichting binnen de daarvoor incidenteel beschikbaar gestelde budgetten verantwoord. Daarnaast zijn niet alle structureel in de begroting opgenomen jaarbudgetten voor De Duinpan tot realisatie gekomen, vanwege de opening van het nieuwe gebouw in mei 2024. De instandhoudingsvergoeding aan de exploitant is wel volledig bevoorschot.

c. Sporthal De Schulpwei (saldo voordelig € 75.000, voordeel lagere lasten € 42.000, voordeel hogere baten € 33.000)

Voor sporthal de Schulpwei zijn minder kosten gemaakt voor elektra- en gasverbruik. Vanwege de onvoorziene inzet van de sporthal zijn de huuropbrengsten van diverse sportverenigingen € 33.000 hoger dan begroot. Er wordt de gemeenteraad voorgesteld om door middel van resultaatbestemming een bedrag van € 14.664 met bijbehorende dekking uit de Reserve Grote projecten beschikbaar te stellen in 2025 om de sporthal een nieuwe bestemming te geven.

Figuur 28. Screenshot uit jaarstukken 2024: taakveld 5.2 Sportaccommodaties

5.1.3. Analyse betrokkenheid van de raad bij sportaccommodaties

We zien dat de raad zichtbaar kaderstellend was op het onderwerp 'sportaccommodaties'. Die recente betrokkenheid uitte zich vooral in het vaststellen van de startnotitie voor de nieuwe sportvisie en de behandeling hiervan. Uit de gesprekken met de organisatie komt naar voren dat behandeling vóór de zomer van 2025 voorzien was. Omdat de raad echter de tijd wilde nemen voor het goed doorgronden van de stukken en de behandeling hiervan, is dit opgeschoven tot na de zomer (september 2025).

De raad was nadrukkelijk betrokken bij de ontwikkelingen rondom sloop/nieuwbouw. De kaderstellende rol hier zit op kredietvotingen vanuit het budgetrecht van de raad. Daarnaast vindt er informatievoorziening plaats over de ontwikkelingen via aparte brieven en via de reguliere P&C-cyclus. Uit de informatievoorziening wordt de complexiteit van de ontwikkelingen zichtbaar. Wel wordt geïnvesteerd in het voor de raad herleidbaar maken van hoe informatie zich verhoudt tot eerder genomen besluiten door de raad en/of moties.

De informatievoorziening over beheer en onderhoud van accommodaties is summier. Voor de raad wordt niet inzichtelijk gemaakt wat er onder taakveld 5.2 valt, laat staan welke afwegingen hieraan ten grondslag liggen. De vier sporthallen worden onderhouden op het niveau 'basis', maar niet duidelijk is wat dit kwaliteitsniveau behelst. In de verantwoording is ook geen aandacht voor de vraag of het lukt om op dit kwaliteitsniveau in beheer en onderhoud te voorzien.

In de nieuwe Sportvisie is ten slotte opgenomen dat de gemeente een bestemmingsreserve voor sportaccommodaties buitensport op wil stellen.⁴⁶

⁴⁶ Gemeente Wassenaar (23 september 2025). *Sportvisie*.

5.2. Voorschoten

5.2.1. Beschrijving betrokkenheid bij (beleids)ontwikkelingen

Kaderstelling op beleid

Hierna halen we de beleidsontwikkeling terug, zoals geschetst in hoofdstuk 3.

Figuur 9. Beleidsontwikkeling gemeente Voorschoten inzake sportaccommodaties

Als we figuur 9 nader beschouwen, dan zien we dat de raad in mei 2016 heeft besloten om kennis te nemen van het Toetsingskader en beoordeling aanvragen sportaccommodaties. Deze volgt uit een motie tijdens de begrotingsbehandeling in november 2015, waarin de raad het college verzocht om een dergelijk kader op te stellen.⁴⁷

Meer recent heeft de raad in december 2023 de Visie op sport en bewegen 2023-2026 vastgesteld.⁴⁸ Het onderwerp 'sportaccommodaties' is niet expliciet meegenomen in deze visie maar krijgt later een plek in een aparte beleidsnota. Via motie 316 geeft de raad hiertoe de volgende kaders mee:⁴⁹

1. Het Sportaccommodatiebeleid moet zorgen voor een aanbod aan sportaccommodaties dat bijdraagt aan een sportief en gezond Voorschoten, waarmee de Sportvisie de komende jaren gerealiseerd wordt.
2. Voor sport- en bewegingsaanbieders moet er een gelijk speelveld zijn qua ondersteuning vanuit de gemeente.
3. Aanvragen voor (financiële) ondersteuning van (aanpassingen aan) accommodaties voor sport- en bewegingsaanbieders worden behandeld op basis van vastgestelde kaders in het Sportaccommodatiebeleid, waaronder duurzaamheid.
4. Bij aanvragen door sportaanbieders kunnen afspraken worden gemaakt met de gemeente op grond van het Sportaccommodatiebeleid. Bij financiële ondersteuning door de gemeente is er altijd sprake van cofinanciering door de aanbieder. Ook kunnen afspraken worden gemaakt over het (meerjarig) gebruik van de grond, onderhoud van de accommodatie(s) en/of mogelijke garantstelling voor andere financiering. Bij deze afspraken wordt rekening gehouden met het gebruik van de accommodaties in relatie tot de doelgroep.
5. Bij het beleid wordt onderscheid gemaakt in bezit en/of beheer van accommodaties door:
 - a. Commerciële aanbieders.
 - b. Niet-commerciële particuliere aanbieders (veelal verenigingen).
 - c. Gemeentelijk aanbod (zoals de sporthal). Het zwembad wordt bij dit Sportaccommodatiebeleid nog buiten beschouwing gelaten omdat hierover een apart besluitvormingsproces volgt.

Op 4 juli 2024 stelt de raad het Sportaccommodatiebeleid 2024-2030 vast.⁵⁰

Betrokkenheid bij (nieuwbouw)ontwikkelingen

Op dit moment vinden er diverse ontwikkelingen plaats rondom de sportaccommodaties. In het beleid is vastgelegd dat er locatieonderzoek, inclusief financiële consequenties, voor een nieuwe sporthal in combinatie met het plan van aanpak voor het zwembad wordt uitgevoerd. Al in 2019 is er een motie aangenomen voor nieuw beleid over het zwembad⁵¹ en in 2022 is een aanvullende motie hierop gedaan over aanvullend onderzoek.⁵²

⁴⁷ Gemeente Voorschoten (12 mei 2016). *Toetsingskader en beoordeling aanvragen sportaccommodaties*.

⁴⁸ Gemeente Voorschoten (7 december 2023). *Raadsbesluit Visie op Sport en Bewegen 2023-2026*.

⁴⁹ Gemeente Voorschoten (1 februari 2024). *Motie 316: Kaders Sportaccommodatiebeleid*.

⁵⁰ Gemeente Voorschoten (4 juli 2024). *Sportaccommodatiebeleid Voorschoten 2024-2030*.

⁵¹ Gemeente Voorschoten (11 juli 2019). *Motie Beleidskader zwembad*.

⁵² Gemeente Voorschoten (10 november 2022). *Motie Onderzoek zwembad in aanloop naar besluit in 2025*.

Op 3 april 2025 lag het raadsvoorstel Toekomst Sporthal en Zwembad voor.⁵³ De raad heeft daarbij besloten om onder andere:

- Zo snel als mogelijk nieuwbouw voor zwembad Het Wedde te realiseren en in afwachting hiervan het huidige zwembad open te houden tot uiterlijk 2040, onder voorbehoud van de integrale afweging bij de kadernota.
- De locatie sportpark Adegeest bij zwembad Het Wedde aan te wijzen als voorkeurslocatie voor de nieuwe sporthal en het college opdracht te geven alleen deze locatie nader uit te werken voor zowel de kleine als de grote variant, en de resultaten van beide varianten aan de gemeenteraad voor te leggen voor definitieve besluitvorming.

Bij de behandeling van dit raadsvoorstel is motie 348 aangenomen ten behoeve van verdere regionale samenwerking, overwegende dat:

- Sporten niet ophoudt bij de gemeentegrens.
- Het voor individuele gemeenten lastig kan zijn grotere bouwtrajecten te organiseren en te financieren, zoals een sporthal of een zwembad vernieuwen of bouwen.
- Samenwerking op regionaal niveau de slagkracht vergroot en meer mogelijk maakt.
- Als de sportaccommodaties in de regio niet overeind blijven, dit ook voor de Voorschotense sporters gevolgen heeft ...

... wordt het college verzocht om:

- Met buurgemeenten te onderzoeken of het mogelijk is toe te werken naar een intensieve regionale samenwerking en afstemming van sportaccommodaties.
- Te onderzoeken welke financiële samenwerking mogelijk is voor realisatie en beheer van huidige en toekomstige sportaccommodaties, bijvoorbeeld middels een gezamenlijk fonds.
- Hierover in 2025 aan de raad te rapporteren.

Er heeft nog geen informatievoorziening over opvolging van deze motie plaatsgevonden.

5.2.2. Beschrijving betrokkenheid via P&C-cyclus

In onderstaande tabel geven we voor het begrotingsjaar 2024 (dit is het meest recente, volledig afgesloten begrotingsjaar) weer hoe er in de P&C-cyclus verantwoording plaatsvond over het onderwerp 'sportaccommodatie's. Achtereenvolgens gaan we in op:

- De kadernota 2024.
- De programmabegroting 2024.
- De voorjaarsnota 2024.
- De najaarsnota 2024.
- De jaarstukken 2024.

Kadernota 2024

Onder Impuls Sport is opgenomen is dat het college graag een impuls wil geven aan diverse verzoeken voor aanvullende sportaccommodaties. Belangrijk hierbij is dat dit vanuit een visie moet gebeuren, om afgewogen besluiten te kunnen nemen. Het gaat immers om hoe je omgaat met wensen vanuit de gemeenschap en tegelijkertijd welke rol het college voor de gemeente ziet. Daarnaast is urgentie gebleken voor vervanging van de atletiekbaan en bijbehorende atletiekonderdelen van Omnivereniging Voorschoten '97. Om te komen tot een dergelijk (sport)accommodatiebeleid en realisaties, wordt een bedrag van € 125.000 beschikbaar gesteld om de noodzakelijke expertise in te kunnen zetten.

Begroting 2024

Zoals het BBV voorschrijft, wordt er een overzicht gegeven van de baten en lasten per taakveld. Onder het programma Sport, Cultuur en Recreatie worden de belangrijkste (beoogde) resultaten voor 2024 opgenomen. Dit zijn:

- De realisatie van een combibaan (skeeler- en schaatsbaan).
- Grondige renovatie atletiekbaan Voorschoten '97.
- Beleidsplan sportaccommodaties.
- Behoeften-/participatieonderzoek toekomst zwemmen in Voorschoten.

⁵³ Gemeente Voorschoten (3 april 2025). *Raadsvoorstel Toekomst Sporthal en Zwembad*.

Deze resultaten worden daarna toegelicht. Zo wordt aangegeven dat de gemeente het vervangen van de atletiekbaan en bijbehorende atletiekonderdelen in het Investeringsplan 2024 opneemt en dat in de huidige overeenkomsten met sportverenigingen meer harmonie en duidelijkheid moet komen.

Daarnaast wordt het volgende opgenomen.

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Programma: P5 Sport, cultuur en recreatie		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	151	125	164	164	144	144
	Lasten	-243	-489	-474	-504	-513	-513
	Saldo	-92	-365	-310	-340	-369	-369
5.2 Sportaccommodaties	Baten	616	646	664	684	703	703
	Lasten	-1.578	-1.650	-1.673	-1.593	-1.625	-1.649
	Saldo	-962	-1.004	-1.008	-909	-921	-946

Figuur 29. Begroting baten en lasten '5.2 Sportaccommodaties' (2024)

Specifiek ten aanzien van de 'combibaan' wordt voorgesteld om € 150.000 uit de concernreserve te storten in een nieuw in te stellen bestemmingsreserve sportaccommodaties. Hiermee wordt een bedrag gereserveerd voor een bijdrage in het particuliere initiatief om een nieuwe skeeler- en schaatsbaan te realiseren. Ook is er een bestemmingsreserve 'sporthal De Vliethorst' van € 181.000.

Reserves en voorzieningen (Bedragen x € 1.000)													
Overzicht reserves 2023-2027 per 31 december	Begroting 2023	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Begroting 2024	Vermeerderingen 2025	Verminderingen 2025	Begroting 2025	Vermeerderingen 2026	Verminderingen 2026	Begroting 2026	Vermeerderingen 2027	Verminderingen 2027	Begroting 2027
BR Opvang Oekraïners	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BR Sporthal de Vliethorst	181	0	0	181	0	0	181	0	0	181	0	0	181
BR Sportaccommodaties	0	150	0	150	0	0	150	0	0	150	0	0	150

Figuur 30. Bestemmingsreserves sporthal De Vliethorst en Sportaccommodaties in begroting (2024)

Voorjaarsnota 2024

In de Voorjaarsnota vindt verantwoording plaats over de beoogde resultaten die in de begroting (2024) zijn opgenomen.

5.2.1 Realisatie combibaan (skeeler- en schaatsbaan).	!
Bij de vaststelling van de begroting 2024 is besloten eerst het sportaccommodatiebeleid vast te stellen alvorens tot een eventuele (bijdrage voor de) realisatie over te gaan.	
5.2.2 Grondige renovatie atletiekbaan Voorschoten '97.	!
Bij de vaststelling van de begroting 2024 is besloten eerst het sportaccommodatiebeleid vast te stellen alvorens tot een besluit en uitvoering van de renovatie over te gaan.	
5.2.3 Beleidsplan sportaccommodaties.	✓
Beleidsplan is in wording; op woensdag 10 april 2024 is er een technische bijeenkomst voor de gemeenteraad georganiseerd waarin de deelnemers geïnformeerd zijn over de koers en richting van het aankomende beleidsplan.	
5.2.4 Behoeften-/ participatieonderzoek toekomst zwemmen in Voorschoten.	!
Op 4 juli ligt het sportaccommodatiebeleid in de raad. In dit beleid is procedureel voorstel voorgelegd inzake het zwembad.	

Figuur 31. Voortgang resultaten sportaccommodaties in voorjaarsnota (2024)

Aan de voortgang wordt ook een financiële verantwoording op taakveldniveau (5.2) gekoppeld.

Programma: P5 Sport, cultuur en recreatie		Begroting voor	Voorjaarsnota	Begroting na
Bedragen x € 1.000		Voorjaarsnota	2024	Voorjaarsnota
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	185	0	185
	Lasten	483	0	483
	Saldo	-298	0	-298
5.2 Sportaccommodaties	Baten	664	-2	663
	Lasten	1.675	82	1.757
	Saldo	-1.011	-84	-1.095

Figuur 32. Voortgang baten en lasten '5.2 Sportaccommodaties' (voorjaarsnota 2024)

Daarbij wordt het volgende toegelicht over de voortgang op het taakveld.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Onderzoek toekomst zwembad Het Wedde

Mutatie hogere lasten € 23.000 lagere baten € 0

Motie 113 (2019: Levensvatbaarheid in exploitatie van het zwembad) en motie 272 (2022: verwachte exploitatiekosten incl. verduurzaamheid zwembad) moeten vóór einde van het jaar afgedaan worden. Een extern adviesbureau zal de gemeente ondersteunen bij het uitvoeren van deze moties. Dit onderzoek is in lijn met het sportaccommodatiebeleid. De kosten worden geraamd op € 23.000.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Sportfondsen meerkosten energie en indexering

Mutatie hogere lasten € 59.200 lagere baten € 0

De geactualiseerde raming van Sportfondsen Voorschoten BV voor het jaar 2024 laat een tekort zien van € 46.000. Dit bedrag heeft voornamelijk te maken met gestegen energiekosten die niet meegenomen zijn in de exploitatievergoeding in de begroting 2024 van de gemeente Voorschoten. Daarnaast was de indexering van de jaarlijkse indexering te laag begroot. De aanpassing bedraagt € 13.200. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 59.200 bij te ramen.

Figuur 33. Verantwoording over taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Najaarsnota 2024

Ook in de Najaarsnota vindt verantwoording plaats over de beoogde resultaten die in de begroting (2024) zijn opgenomen.

5.2.1 Realisatie combibaan (skeeler- en schaatsbaan).

De Ijsvereniging kan een aanvraag indienen voor een 1/3de subsidieregeling nadat deze door het college is vastgesteld. De aanvraag wordt ter kennisname gedeeld met de raad en meegenomen in de kadernota 2026 voor besluitvorming. Samen met de Ijsvereniging worden de ruimtelijke consequenties voor realisatie van een combibaan dit jaar nader uitgewerkt.

5.2.2 Grondige renovatie atletiekbaan Voorschoten '97.

Voor deze aanleg is binnen het vastgestelde sportaccommodatiebeleid akkoord gegeven. De realisatie vindt plaats in 2025, in plaats van in 2024. De voorbereidingen voor de aanbesteding en het opstellen van het bestek zijn in volle gang.

5.2.3 Beleidsplan sportaccommodaties.

Het Sportaccommodatiebeleid 2024-2030 is op 4 juli 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. De hieruit voortvloeiende werkzaamheden worden opgepakt.

5.2.4 Behoeften-/ participatieonderzoek toekomst zwemmen in Voorschoten.

Momenteel vindt onderzoek plaats in combinatie met een locatieonderzoek voor een nieuwe sporthal. Dit komt in het eerste kwartaal van 2025 naar de Raad.

Figuur 34. Voortgang resultaten sportaccommodaties in najaarsnota (2024)

Aan de voortgang wordt ook een financiële verantwoording op taakveldniveau (5.2) gekoppeld.

Programma: P5 Sport, cultuur en recreatie		Begroting voor	Najaarsnota	Begroting na
Bedragen x € 1.000		Najaarsnota	2024	Najaarsnota
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	185	-46	139
	Lasten	483	-96	387
	Saldo	-298	50	-248
5.2 Sportaccommodaties	Baten	663	0	663
	Lasten	1.757	49	1.807
	Saldo	-1.095	-49	-1.144

Figuur 35. Voortgang baten en lasten '5.2 Sportaccommodaties' (najaarsnota 2024)

Daarbij wordt het volgende toegelicht over de voortgang op het taakveld.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties & Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, -prod.en-particip & Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed & Taakveld 5.6 Media & Taakveld 5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie

Actualisatie verzekeringen en materiële lasten

Mutatie hogere lasten € 8.279 lagere baten € 0

Zie programma 0 voor de toelichting.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Onderhoud natuurgrasvelden 2024

Mutatie hogere lasten € 50.000 lagere baten € 0

Het onderhoud van de natuurgrasvelden bij Voorschoten '97 is de verantwoordelijkheid van de gemeente. De kosten hiervoor zijn in 2024 € 50.000. Vanaf 2025 zijn deze kosten structureel meegenomen met het sportaccommodatiebeleid.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Naar voren halen dekking voor werkzaamheden sportaccommodatiebeleid

Mutatie hogere lasten € 25.000 lagere baten € 0

De voorbereiding en het opstellen van het plan van aanpak voor de sporthal is in 2024 voorzien, de dekking staat volledig in 2025. Voorgesteld wordt een deel van deze middelen van 2025 naar 2024 over te hevelen.

Figuur 36. Verantwoording over taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Zo wordt voorgesteld om de dekking van 2025 naar voren te halen als dekking voor werkzaamheden ten behoeve van het Sportaccommodatiebeleid.

Jaarstukken 2024

In de jaarstukken wordt inhoudelijk verantwoord over de resultaten die in de begroting zijn opgenomen. Concreet wordt toegelicht:

- *Realisatie combibaan (skeeler- en schaatsbaan).* De ijsvereniging is via het Sportaccommodatiebeleid in de gelegenheid gesteld een aanvraag in te dienen voor een 1/3 subsidieregeling, nadat deze door het college is vastgesteld. De aanvraag wordt ter kennisname gedeeld met de raad. Samen met de ijsvereniging worden de ruimtelijke consequenties voor realisatie van een combibaan in 2025 nader uitgewerkt.
- *Grondige renovatie atletiekbaan Voorschoten '97.* Voor deze aanleg is binnen het vastgestelde Sportaccommodatiebeleid akkoord gegeven. De realisatie vindt plaats in 2025. Dit verloopt volgens planning.
- *Beleidsplan sportaccommodaties.* Het Sportaccommodatiebeleid 2024-2030 is op 4 juli 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. De hieruit voortvloeiende werkzaamheden, zoals het opstellen van nieuwe contracten, worden opgepakt.
- *Behoeften-/participatieonderzoek toekomst zwemmen in Voorschoten.* Momenteel vindt onderzoek plaats, in combinatie met een locatieonderzoek, voor een nieuwe sporthal. De resultaten komen in het eerste kwartaal van 2025 naar de raad.

Aan het taakveld worden de volgende kosten verbonden.

P5 Sport, cultuur en recreatie bedragen x € 1.000,- ("-" = nadeel / "+" = voordeel)		Begroting 2024 primair	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Verschil 2024 Begr. na wijziging / rekening
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	164	139	157	18
	Lasten	-474	-387	-407	-20
	Saldo	-310	-248	-250	-2
5.2 Sportaccommodaties	Baten	664	663	648	-14
	Lasten	-1.673	-1.807	-1.590	217
	Saldo	-1.008	-1.144	-941	203

Figuur 37. Realisatie baten en lasten '5.2 Sportaccommodaties' (2024)

Er wordt toegelicht dat er een voordeel is van € 203.000. De bijdrage voor het onderhoud aan en de exploitatie van de sporthal De Vliethorst is lager dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat de vervanging van luchtbehandelingskasten niet doorging, omdat in het Sportaccommodatiebeleid is ingestemd met een nieuwe sporthal en de vervanging van de luchtbehandelingskasten daarmee geen noodzaak meer heeft. Het voordeel bedraagt € 195.000. Het onderzoek vanuit het Sportaccommodatiebeleid en motie 113 en motie 272 voor de locatie van de nieuwe sporthal en de toekomst van het zwembad, lopen samen door in 2025 en worden in april 2025 voorgelegd aan de raad. Voorgesteld wordt om € 26.000 (waarvan € 16.000 gedekt uit de concernreserve) over te hevelen naar 2025 om de kosten te dekken van onderzoek in 2025. Dit effect is per saldo neutraal voor de exploitatie. Ook zijn er verschillen door het onderhoud aan de sportvelden in 2024 en een administratieve correctie van eerdere jaren bij de huur van de velden (totaal een nadeel van € 27.000); de wijziging van de omslagrente (zie programma 0 voor een toelichting) geeft een voordeel van € 13.000. Het resterend nadeel van € 4.000 betreft overige kleine verschillen.

Ten slotte is er sprake van een ingestelde bestemmingsreserve ten behoeve van een bijdrage aan toekomstige combibaan.

Naam	Reserve Sportaccommodaties
Doelstelling	Reservering van beoogde bijdrage aan een toekomstige combibaan
Functie	Bestedingsfunctie
Vervaldatum	
Onttrekking	Geen
Toevoeging	Instellen bestemmingsreserve Sportaccommodaties €774.000
Omvang per 1-1-2024	€ 0
Omvang per 31-12-2024	€ 774.000
Bijzonderheden	Geen

Figuur 38. Instellen bestemmingsreserve sportaccommodaties (jaarstukken 2024)

5.2.3. Analyse betrokkenheid van de raad bij sportaccommodaties

We zien dat de raad recentelijk zichtbaar kaderstellend was op het onderwerp 'sportaccommodaties'. Deze betrokkenheid uitte zich vooral in het per motie meegeven van kaders voor het nieuwe Sportaccommodatiebeleid en het vaststellen van specifiek accommodatiebeleid in juni 2024.

De raad was nadrukkelijk betrokken bij recente ontwikkelingen rondom de sportaccommodaties, meer specifiek bij het vaststellen van keuzes over de toekomst van het zwembad en een nieuw te bouwen sporthal. De ontwikkelingen rondom het zwembad volgden logisch na moties van de raad uit 2019 en 2022 en de integrale afweging over het zwembad en de sporthal is herleidbaar vanuit het Sportaccommodatiebeleid dat de raad heeft vastgesteld. Met de motie over regionale samenwerking probeerde de raad in 2025 richting te geven aan bovenlokaal onderzoek over de accommodaties.

De raad wordt duidelijk geïnformeerd via de reguliere P&C-cyclus. Wat opvalt is dat aan het taakveld 5.2 niet alleen op hoog abstractieniveau baten en lasten worden gedeeld. Hier worden expliciet beoogde resultaten aan gekoppeld. De voortgang op deze resultaten komt ook terug in de tussenrapportages, waardoor er sprake is van logische informatie-opvolging in de P&C-cyclus.

De informatievoorziening over het gevoerde beheer en onderhoud in de jaarstukken was daarentegen nog redelijk summier. Het is beperkt herleidbaar welke activiteiten hierop worden ontplooid, en op welk kwaliteitsniveau dit gebeurt.

5.3. Oegstgeest

5.3.1. Beschrijving betrokkenheid bij (beleids)ontwikkelingen

Kaderstelling op beleid

Hierna halen we de beleidsontwikkeling terug, zoals geschetst in hoofdstuk 3.

Figuur 11. Beleidsontwikkeling in Oegstgeest inzake sportaccommodaties

De visie op sportaccommodaties vindt haar oorsprong vooral in de akkoorden van 2019 en 2024. De raad besloot op 19 december 2019 kennis te nemen van het Sportakkoord 2019-2024 en stemde in met het verlagen van de retributiekosten voor opstellen van sportverenigingen.⁵⁴ Het Sport- en beweegakkoord werd op 29 oktober 2024 vastgesteld door het college en de sportverenigingen en op 5 november 2024 als raadsmededeling met de raad gedeeld.⁵⁵ Onderliggende documenten voor het huidige sportakkoord zijn wel door de raad vastgesteld, te weten zoals de Nota Vastgoed onder één dak (2010) en het huidige Grondbeleid (2024).

Betrokkenheid bij (nieuwbouw)ontwikkelingen

Op 7 januari 2024 werd de raad per raadsmededeling geïnformeerd over het haalbaarheidsonderzoek naar de bouw van een nieuw zwembad. Toegelicht wordt dat een extern bureau opdracht kreeg om verschillende scenario's door te rekenen. Dit gebeurde in samenspraak met de raad, sportverenigingen, commerciële aanbieders en overige stakeholders van het zwembad. Daarnaast werden de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Voorschoten, Noordwijk, Sassenheim en Wassenaar op de hoogte gesteld van het onderzoek. De locatiemanagers van de verschillende zwembaden in de eerdergenoemde gemeenten werden benaderd om mee te denken over de mogelijkheden en samenwerkingsvormen in de regio. Het inzicht wat hiermee verkregen werd, is belangrijk voor de toekomstige besluitvorming over de nieuwbouw van een zwembad.⁵⁶ Op 17 april 2025 wordt een presentatie gegeven over het onderzoek en de eerste resultaten.

5.3.2. Beschrijving betrokkenheid via P&C-cyclus

In de volgende tabel geven we voor het begrotingsjaar 2024 (dit is het meest recente, volledig afgesloten begrotingsjaar) weer hoe er in de P&C-cyclus verantwoording plaatsvond over het onderwerp 'sportaccommodaties'. Achtereenvolgens gaan we in op:

- De kaderbrief 2024.
- De programmabegroting 2024.
- De voorjaarsnota 2024.
- De najaarsnota 2024.
- De jaarstukken 2024.

Kaderbrief 2024

In de Kaderbrief 2024 vindt geen verwijzing naar sport of sportaccommodaties plaats.

Begroting 2024

Zoals het BBV voorschrijft, wordt er een overzicht gegeven van de baten en lasten per taakveld. Onder het programma Taakveldenoverzicht is het volgende opgenomen.

Hoofdtakveld (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Taakveld omschrijving	Lasten	Baten
Sport, cultuur en recreatie	5.1	Sportbeleid en activering	103	182
	5.2	Sportaccommodaties	363	1.249

Figuur 39. Begroting baten en lasten '5.2 Sportaccommodaties' (2024)

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen wordt verwezen naar onder andere onderhoud van de sporthal, de sportvelden, en de kleedaccommodaties sport. Hierover wordt toegelicht:

- Sinds 2009 beheren en exploiteren we de sporthal op sportpark De Voscuyl. Sporthal De Cuyl is te verdelen in drie zalen, door middel van scheidingswanden. De skybox op de eerste verdieping is permanent verhuurd aan een fysiotherapiepraktijk. We onderzoeken of een regionale samenwerking in het beheer van de sporthal financieel aantrekkelijk kan zijn.
→ Achterstallig onderhoud: niet van toepassing op dit Beheerplan.

⁵⁴ Gemeente Oegstgeest (19 december 2019). *Vaststelling sportakkoord 2019*.

⁵⁵ Gemeente Oegstgeest (5 november 2024). *Raadsmededeling Sport- en beweegakkoord 2025-2028*.

⁵⁶ Gemeente Oegstgeest (7 januari 2024). *Haalbaarheidsonderzoek zwembad Oegstgeest*.

- Sportvelden: het Beheerplan sportvelden uit 2021 gaat over de sportvelden die worden onderhouden door de gemeente Oegstgeest. Deze sportvelden zijn gelegen op sportpark De Voscuyl en het scoutingterrein aan de Abtspoelweg. De geldende normen van NOC*NSF vormen het uitgangspunt voor de beheer kwaliteit. Het Beheerplan is in 2021 geactualiseerd en de financiële gevolgen van de actualisatie zijn verwerkt. We onderzoeken of het beheer van de sportvelden aan de verenigingen kan worden overgedragen.
→ Achterstallig onderhoud: veld 6 (FC Oegstgeest/OGC Golf) zit in het MJOP.
- Kleedaccommodaties sport: dit betreft de kleedaccommodatie bij korfbalvereniging Fiks. We onderzoeken de mogelijkheid deze over te dragen aan Fiks.
→ Achterstallig onderhoud: niet van toepassing op dit Beheerplan.

Nr.	Omschrijving beheerplan (jaar van vaststelling)	Frequentie actualisatie areaal /planning	Eerstvolgende actualisatie
Programma 4 Sociale infrastructuur			
10	Sporthal (2019)	Jaarlijks/1 x per 3 jaar	2023
11	Sportvelden (2021)	Jaarlijks/1 x per 3 jaar	2024
12	Kleedaccommodaties sport (2019)	Jaarlijks/1 x per 3 jaar	2023
13	Gymnastieklokalen (2019)	Jaarlijks/1 x per 3 jaar	2023
14	Multifunctionele accommodaties (2019)	Jaarlijks/1 x per 3 jaar	2023
15	Beeldende kunstwerken (2019)	Jaarlijks/1x per 5 jaar	2024

Figuur 40. Beheerplannen in begroting (2024)

De sportvelden maken deel uit van de begroting 'groen' in onderstaand overzicht.

5. Overzicht budget per beheerplan

Begroting (bedragen x €1.000)	2024	2025	2026	2027
G. Groen incl. sportvelden prog. 1 & 4				
Kapitaallasten	268	301	316	311
Jaarlijks onderhoud	1.029	1.108	859	859
Groot onderhoud / storting voorziening	372	372	372	372

Figuur 41. Verwijzing naar sportparken in begroting (2024)

Specifiek wordt ook ingegaan op de voorziening ten behoeve van onderhoud op de sporthal.

C. Voorziening onderhoud sporthal

Doel voorziening	Verrichten van onderhoud volgens het meerjarenonderhoudsplan aan sporthal De Cuyl en de inventaris ervan.
Voeding	Op basis van het meerjarenonderhoudsplan hebben we een berekening gemaakt van de jaarlijks benodigde storting.
Meerjarige mutaties	Stortingen: 2024 t/m 2027 € 111.000 Onttrekkingen: 2024 € 125.000, 2025 € 165.000, 2026 € 24.000 en 2027 € 24.000

Figuur 42. Voorziening sporthal de Cuyl in begroting (2024)

Voorjaarsnota 2024

Onder beleidsthema 4.4 Een brede kijk op gezondheid wordt toegelicht: *"Samen met de sportverenigingen werken we verder aan het uitvoeren van een geactualiseerd Sportakkoord. Hierbij zijn een inclusief sportaanbod voor mensen met een beperking en aandacht voor discriminatie en de toegankelijkheid van sport voor de LHBTIQ+ gemeenschap speerpunten."*

Daarnaast wordt onder Sport toegelicht:

- Bij controle op de berekening van dotaties onderhoudsvoorzieningen is geconstateerd dat niet alle dotaties juist waren aangeleverd bij de Begroting 2024-2027 (€ 38.000 N). De gemeente ontvangt jaarlijks een vergoeding in het kader van de Regeling specifieke uitkering stimulering sport. Het betreft een (gedeeltelijke) vergoeding in de kosten voor sportaccommodaties die ter beschikking worden gesteld aan derden (sportverenigingen) ten behoeve van actieve sportbeoefening. De verwachting is dat de regeling met terugwerkende kracht met ingang van 2024 wordt aangepast. Dit leidt tot een structureel lagere Rijksbijdrage van € 28.000. Het wetsvoorstel ligt bij de Tweede Kamer ter goedkeuring. (€ 28.000 N).
- Door het college is, op verzoek van Optisport, besloten gebruik te maken van de uitzondering op de regeling btw-vrijstelling voor sportorganisaties voor het zwembad Poelmeer door Optisport Oegstgeest BV. Dit betekent dat zowel de huurprijs die Optisport betaalt aan de gemeente als de exploitatie-

bijdrage voor het gebruik van zwembad Poelmeer wordt verrekend tegen kostprijs. Dit draagt bij aan een financieel gezonde exploitatie van het zwembad (€ 805.000 N & € 772.000 V).

- Er zijn middelen nodig om een bestuursopdracht, gericht op de toekomst van het zwembad na 2030, te kunnen uitvoeren. Er moeten scenario's worden ontwikkeld en een marktverkenning worden gedaan naar de mogelijkheid een zwembad te exploiteren door een private partij, als onderdeel van een health en wellness-concept. Er moet participatie met het dorp worden georganiseerd. Om de uitvoering door een extern bureau te laten doen, moet budget opgenomen worden in de begroting. De kosten bedragen € 100.000 waarvan € 50.000 in 2024 en € 50.000 in 2025.

Najaarsnota 2024

Onder beleidsthema 4.4 Een brede kijk op gezondheid wordt toegelicht: *"Samen met de sportverenigingen werken we verder aan het uitvoeren van een geactualiseerd sportakkoord. Hierbij zijn een inclusief sportaanbod voor mensen met een beperking en aandacht voor discriminatie en de toegankelijkheid van sport voor de LHBTIQ+ gemeenschap speerpunten."*

Jaarstukken 2024

Onder beleidsthema 'een brede kijk op gezondheid' wordt het volgende toegelicht.

"Oegstgeest is in 2024 de sportiefste gemeente in Zuid-Holland en nr. 2 in heel Nederland. Daar mogen we trots op zijn. In 2024 zijn er in het kader van het lokaal sportakkoord verschillende initiatieven ter stimulering van inclusief sporten en bewegen gefinancierd. Zo zijn er 323 schoolgaande jongeren tot 18 jaar die in 2024 gebruik hebben gemaakt van het sport- en beweegaanbod van Schoolsport071. Schoolsport071 werkt met verschillende partijen samen met als doel kinderen meer te laten bewegen. In het kader van sociaal veilige sport is er een symposium georganiseerd voor sport- (en cultuur)verenigingen in de Leidse regio over het voorkomen van- en omgaan met crisissituaties. Daarnaast heeft LOHC een subsidie ontvangen voor het voortzetten van het initiatief 'Positiviteit Scoort' met als doel om de positieve betrokkenheid en positief gedrag langs de lijn te bevorderen. En hebben vijf verenigingen (Loopgroep Oegstgeest, Basketbalvereniging Oegstgeest, Volleybalclub Oegstgeest, Vivax Zwem- en Waterpolovereniging en de Oegstgeester Gymnastiekvereniging) de masterclass vrijwilligersmanagement gevolgd. De verenigingen hebben geleerd aan welke knoppen zij kunnen draaien om genoeg vrijwilligers te vinden, te behouden én te zorgen dat ze plezier hebben in wat ze doen. Naast het volgen van de masterclass ontvingen de vijf verenigingen een subsidie voor activiteiten die het werven en behouden van vrijwilligers ondersteunen. De verenigingen in Oegstgeest bieden een rijk aanbod aan activiteiten om iedereen mee te laten doen, waaronder golfclubs voor mensen met een beperking, sporten met statushouders en wandelvoetbal bij FC Oegstgeest. Eind 2024 is een nieuw sportakkoord vastgesteld dat de basis biedt voor de doorontwikkeling van het sportbeleid in de komende jaren."

Net als in de begroting wordt er verantwoord op het taakveld 5.2 Sportaccommodaties over de baten en lasten.

		Geboekt	Baten	Lasten
Sport, cultuur en recreatie	5.1	Sportbeleid en activering	-165	303
	5.2	Sportaccommodaties	-1.158	2.259

Figuur 43. Taakveld 5.2 in jaarstukken (2024)

Net als in de begroting wordt er in de paragraaf 'Onderhoud en Kapitaalgoederen' toegelicht hoe er met beheer wordt omgegaan.

Omschrijving beheerplan	Frequentie actualisatie areaal/planning	Eerstvolgende actualisatie
Programma 4 Sociale infrastructuur		
G. Sportvelden (2021)	Jaarlijks/1 x per 5 jaar	2026
I. Sporthal (2024)	Jaarlijks/1 x per 3 jaar	2027
I. Zwembad (2013)	Jaarlijks/1 x per 3 jaar	Beheer uitbesteed aan externe partij
I. Kleedaccommodaties sport (2024)	Jaarlijks/1 x per 3 jaar	2027

Figuur 44. Beheerplannen in jaarstukken (2024)

Over de accommodaties wordt aangegeven: *"De verwarmingssystemen van gymzaal Jan Wolkers en sporthal De Cuyl zijn waterzijdig ingeregeld."*

Sportvelden maken, net als in de begroting, deel uit van de post 'groen'.

G. Groen incl. sportvelden programma 1 & 4	Kapitaallasten	204	200	-3
	Jaarlijks onderhoud	1.177	1.148	-30
	Groot onderhoud / storting voorziening	372	372	0

Figuur 45. Sportvelden in jaarstukken (2024)

Ten slotte komt de sporthal aan bod in de toelichting op de 'voorzieningen'.

C. Voorziening Onderhoud sporthal

Doel voorziening

Het verrichten van onderhoud aan sporthal De Cuyl en de inventaris.

Voeding

Op basis van het MJOP is een berekening gemaakt van de jaarlijks benodigde storting.

Mutaties 2024

- Begrote storting: € 145.000
- Storting: € 145.000
- Begrote aanwending: € 43.000
- Aanwending: € 99.000

Het CCTV systeem, de geluidsinstallatie en de friteuses zijn vervangen. Een LED scorebord is geplaatst. Verder zijn de verplichte keuringen en onderhoud uitgevoerd.

Figuur 46. Verantwoording over voorziening De Cuyl in jaarstukken (2024).

5.3.3. Analyse betrokkenheid van de raad bij sportaccommodaties

We zien dat de raad recentelijk beperkt eigen kaders heeft gesteld rondom het onderwerp 'sportaccommodaties'. Het huidige Sport- en beweegakkoord is niet door de raad vastgesteld maar ter informatie met de raad gedeeld.

De raad was wel nadrukkelijker betrokken bij recente ontwikkelingen rondom de sportaccommodaties, meer specifiek bij een haalbaarheidsonderzoek naar de bouw van een nieuw zwembad. In dit onderzoek was ook zichtbaar aandacht voor bovenlokale samenwerking en afwegingen rondom het zwembad.

Het onderwerp 'sportaccommodaties' komt ook aan bod in de reguliere P&C-cyclus. Er was duidelijk aandacht voor t beheer en onderhoud in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen. Daarbij wordt ingegaan op al dan niet achterstallig onderhoud, en de acties die hierop plaatsvinden. Een belangrijk punt is het onderzoeken van de mogelijkheid of het beheer van de sportvelden aan de verenigingen kan worden overgedragen. Hetzelfde geldt voor de kledingaccommodatie van de korfbalvereniging.

Eerder constateerden we dat er geen budgetten voor beheer en onderhoud voor buitensport zijn gedeeld in het kader van de informatie-uitvraag van dit onderzoek. In de P&C-stukken zien we wel dat er kapitaallasten en onderhoud aan sportvelden worden toegeschreven onder het kopje 'groen'. Niet duidelijk was de omvang hiervan, specifiek van de sportvelden, laat staan wat hier onder valt en wat niet. In het feitelijk wederhoor is toegelicht dat de sportvelden onderdeel zijn van het Beheerplan Groen maar niet van het budget (openbaar) Groen. De kosten van de sportvelden zijn vermeld in programma 4: sociale infrastructuur. Toegelicht is dat er geen investeringen zijn die drukken op de exploitatie.

Ook de informatievoorziening over het taakveld 5.2 Sportaccommodaties is redelijk summier. Er wordt niet inzichtelijk gemaakt wat er onder de baten en lasten onder taakveld 5.2 valt, laat staan welke afwegingen hieraan ten grondslag liggen. Wel wordt in de jaarstukken helder inzichtelijk gemaakt wat er specifiek gedaan wordt vanuit de voorziening Onderhoud sporthal en welke mutaties hiermee gemoeid zijn.

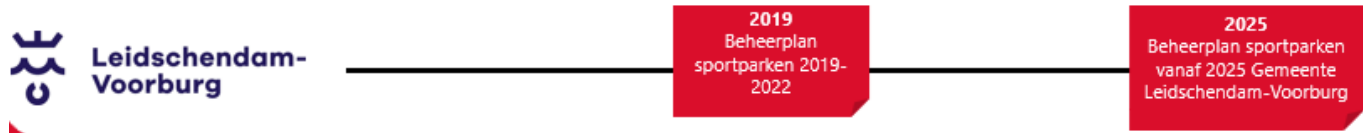

5.4. Leidschendam-Voorburg

5.4.1. Beschrijving betrokkenheid bij (beleids)ontwikkelingen

Kaderstelling op beleid

Hierna halen we de beleidsontwikkeling terug, zoals geschetst in hoofdstuk 3.

Figuur 12. Beleidskaders gemeente Leidschendam-Voorburg inzake sportaccommodaties

Als we figuur 12 nader beschouwen, dan zien we dat het college verantwoordelijk was voor het vaststellen van de Beheerplannen voor de sportparken. Het Beheerplan uit 2019 is, voor zover we uit het RIS kunnen herleiden, niet actief gedeeld met de raad. Naar aanleiding van een vraag hierover vanuit een raadsfractie op 27 mei 2020, werd het plan gedeeld met de raad.⁵⁷ Het Beheerplan 2025 werd op 25 maart vastgesteld door het college en op dezelfde dag per raadsbrief gedeeld met de raad. Tijdens de commissie Samenleving van 25 mei 2025 is het plan geagendeerd door twee fracties. Op deze manier willen de fracties graag richting geven aan het college met betrekking tot duurzame maatregelen.⁵⁸

Nieuw vastgoedbeleid als kader voor binnensportaccommodaties is in ontwikkeling. Dit ligt in september 2025 voor in de raad.

Betrokkenheid bij ontwikkelingen

Vanuit het RIS maken we ook op hoe de raad betrokken was bij ontwikkelingen rondom de accommodaties. Tijdens de raadsvergadering van 2 februari 2021 is afgesproken dat de gemeenteraad op de hoogte zou worden gehouden van nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot de sportaccommodatie van de Voorburgse Rugby Club (VRC). Hiertoe werden op 12 juli 2022 en op 8 oktober 2024 raadsbrieven gedeeld.

5.4.2. Beschrijving betrokkenheid via P&C-cyclus

In de volgende tabel geven we voor het begrotingsjaar 2024 (dit is het meest recente, volledig afgesloten begrotingsjaar) weer hoe er in de P&C-cyclus verantwoording plaatsvond over het onderwerp 'sportaccommodaties'. Achtereenvolgens gaan we in op:

- De kadernota 2024.
- De programmabegroting 2024.
- De 1e tussentijdse rapportage 2024.
- De 2e tussentijdse rapportage 2024.
- De jaarstukken 2024.

⁵⁷ Gemeente Leidschendam-Voorburg (27 mei 2020) *Feitelijke vraag Beheerplan sportparken 2019-2022*.

⁵⁸ Geraadpleegd via: [Agenda lv - Commissie Samenleving maandag 12 mei 2025 19:30 - 23:00 - iBabs Publieksporaal](#)

Kadernota 2024

Toegelicht wordt dat eind 2023 het MJOP-gebouwen is geactualiseerd, inclusief de hieraan gekoppelde voorziening. Het MJOP geeft inzicht in het beheer- en onderhoudsprogramma van het gemeentelijk vastgoedareaal met een planningshorizon van 25 jaar. Bij vervanging wordt altijd gekeken naar een duurzame oplossing, zoals bij het vervangen van de verlichting voor sporthallen en gymzalen. Tijdens de actualisatie wordt ook bekend wat de hoogte van de jaarlijkse dotatie zal zijn of dat er een eenmalige extra storting in de voorziening nodig is. De actualisatie en de dan bekende financiële consequenties worden via een separaat raadsvoorstel aan raad aangeboden

Programmabegroting 2024

De gemeente heeft een programma Sport, Cultuur en Recreatie. Daarover wordt toegelicht over sportaccommodaties: *“Samen met sportverenigingen blijft de gemeente investeren in hoogwaardige sportfaciliteiten. In 2023 heeft Sportpark Westvliet een upgrade gekregen met de aanleg van een rugbyveld en beachvolleybalvelden. Om te blijven voldoen aan de eisen van de verschillende sportbonden wordt het onderhoud uitgevoerd volgens het geldende Beheerplan buitensportvoorzieningen en de Meerjaren Onderhoudsprognose voor gebouwen. Vanaf 2024 wordt het onderhoud van het rugbyveld op sportpark Westvliet toegevoegd.”*

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen wordt expliciet ingegaan op de sportparken.

- **Kaders en doelen:** de gemeente draagt zorg voor goed bespeelbare en gebruiksvriendelijke buitensportaccommodaties. Om dit uit te kunnen voeren is het Beheerplan sportparken gemeente Leidschendam-Voorburg opgesteld. Het Beheerplan bestaat uit het Dagelijks Onderhoud Plan (DoP) en het Meerjaren Investerings Plan (MIP). Het Beheerplan is ook de financiële onderbouwing voor de begroting.
- **Kwaliteit:** op het gebied van sportparken en de bijhorende inrichtingselementen worden de kwaliteitsniveaus onderscheiden in goed, voldoende, matig, onvoldoende en slecht. De gemeente hanteert als streefwaarde voor de te leveren kwaliteit op de sportparken minimaal een voldoende.
- **Beheer:** het onderhoud wordt uitgevoerd volgens het (nog vast te stellen) Beheerplan sportparken gemeente Leidschendam-Voorburg 2024-2028.

Over de sporthallen komt in deze paragraaf naar voren:

- Het onderhoud vindt plaats op basis van een MJOP.
- De kwaliteit voor het (onderhoud) vastgoed wordt vastgesteld door conditiemetingen. De conditiemetingen van de gemeentelijke gebouwen zijn gebaseerd op het in Nederland algemeen erkende normenstelsel NEN 2767. De meting van de staat van onderhoud conform NEN 2767 kent een scoreverloop van 1 (zeer goed [splinternieuw]) tot 6 (zeer slecht [krot]). Een conditiescore van 3 is - naar de maatstaf van de meeste vastgoed-portefeuillehouders en gebruikers - voldoende.
- Voor de verhuurde panden en de sportgebouwen wordt conditie 2-3 aangehouden. Dat houdt in een goede tot redelijke onderhoudstoestand, afhankelijk van de ouderdom van het gebouw.

In de begroting is ook een Meerjaren Investeringsplan opgenomen waarin onder andere de volgende investeringen op de sportparken zijn opgenomen.

Activa Nummer	Omschrijving Activa	Totaal beschikbaar gesteld krediet		Krediet gerealiseerd en geraamd t/m 2023		Investeringen 2024		Investeringen 2025		Investeringen 2026		Investeringen 2027	
		Uitg.	Ink.	Uitg.	Ink.	Uitg.	Ink.	Uitg.	Ink.	Uitg.	Ink.	Uitg.	Ink.
20241034	Verv sporttechn laag Duivesteijn veld 5	97.256	0	0	0	97.256	0	0	0	0	0	0	0
20251001	Kast.ring topl.ren. Kv1 + verv div mat.	787.475	0	0	0	0	0	0	0	0	0	787.475	0
20251002	t Loo algemene inri./verhard.	133.838	0	0	0	0	0	133.838	0	0	0	0	0
20251003	t Loo Topl.ren. Kv 2	715.422	0	0	0	0	0	0	0	0	0	715.422	0
20251004	t Loo Topl.ren. Kv 1	719.442	0	0	0	0	0	0	0	0	0	719.442	0
20251005	Westvliet algemene inrichting	171.992	0	0	0	0	0	171.992	0	0	0	0	0
20251008	Duiv. Topl.ren. Kv5 + verv div mat.	453.005	0	0	0	453.005	0	0	0	0	0	0	0
20251009	Overdam topl.ren. Kunstg. Tennisb.	652.321	0	0	0	0	0	652.321	0	0	0	0	0
20251020	Vervangen speelvoorzieningen 2025	518.000	0	0	0	0	0	518.000	0	0	0	0	0
20251034	Overdam Algemene inrichting	49.393	0	0	0	0	0	49.393	0	0	0	0	0
20251035	Renovatie kunstgr doelgebieden Westvliet	40.966	0	0	0	0	0	40.966	0	0	0	0	0
20261001	Westvliet Crick.v topl.ren gras	345.040	0	0	0	0	0	0	0	345.040	0	0	0
20261002	Duiv. Algemene inrichting	57.366	0	0	0	0	0	0	0	57.366	0	0	0
20261014	Vervangen speelvoorzieningen 2026	518.000	0	0	0	0	0	0	0	518.000	0	0	0
20271005	Meerh. Topl.ren. Kv1 + verv div mat.	572.474	0	0	0	0	0	0	0	0	0	572.474	0
20271006	Westvliet algemene inrichting	107.665	0	0	0	0	0	0	0	0	0	107.665	0

Figuur 47. MIP – sportparken in begroting (2024)

Ten slotte wordt ook op taakveldniveau (5.2) verwezen naar de sportaccommodaties.

Begroting naar taakvelden

Nr.	Taakveldnaam	Lasten	Baten	Saldo
T51	Sportbeleid en activering	1.070	400	-670
T52	Sportaccommodaties	7.549	3.892	-3.656

Figuur 48. Taakveld 5.2 in begroting (2024)

1^e tussentijdse rapportage 2024

In de 1^e tussentijdse rapportage worden onder het programma Sport, Cultuur en Recreatie de doelen ten behoeve van sport en de sportaccommodaties herhaald.

Specifiek wordt ingegaan op de hogere energiekosten voor Sportfondsen Nederland. Door het afsluiten van nieuwe energiecontracten door Sportfondsen Nederland stijgen deze kosten fors ten opzichte van 2023. Er wordt voor 3 jaar een jaarlijks bedrag van € 175.000 beschikbaar gesteld ten laste van de reserve ondersteuning energielasten.

2^e tussentijdse rapportage 2024

In de 2^e tussentijdse rapportage worden onder het programma Sport, Cultuur en Recreatie de doelen ten behoeve van sport herhaald. Specifiek wordt over de sportaccommodaties het volgende toegelicht.

Bij de sportaccommodaties vinden - naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden op de sportparken - de volgende projecten plaats:

- De realisatie van de kleedruimte voor de Voorburgse Rugby Club.
- De aanbestedingsvoorbereidingen voor de renovatie van de tennisbanen op tennispark Overdam. Uitvoering renovatie volgt in 2025.
- Het project veiligheid in en rond de sportparken wordt naar verwachting in het 2e halfjaar van 2024 uitgevoerd.

Het in 2022 beschikbaar gestelde investeringskrediet voor het realiseren van de nieuwe rugby-accommodatie is niet toereikend als gevolg van stijgende loon- en bouwkosten. Voorgesteld wordt om met de vaststelling van de 2e Tussentijdse rapportage 2024 het investeringskrediet op basis van een nieuwe kostenraming te verhogen met € 438.186 tot een totaalbedrag van € 914.469. De raad wordt hierover verder geïnformeerd via een aparte raadsbrief.

Jaarstukken 2024

Onder het programma Sport, Cultuur en Recreatie komt het volgende aan bod. De gemeente heeft in 2024 geïnvesteerd in sportfaciliteiten en het onderhoud van de faciliteiten. Zo is in 2024 het handbalveld bij Stompwijk '92 gerenoveerd evenals twee hockeyvelden bij Cartouche. Het onderhoud van sportparken en bijbehorende voorzieningen is uitgevoerd volgens het geldende Beheerplan Sportparken en de Meerjaren Onderhoudsprognose voor gebouwen. Het Beheerplan Sportparken is recentelijk geactualiseerd en wordt voortaan jaarlijks herzien om in te spelen op ontwikkelingen op het gebied van sport-accommodaties en om de kwaliteit en veiligheid van de faciliteiten te waarborgen.

- Er zijn extra kosten gemaakt voor onderhoud sportvelden en terreinen door onvoorziene werkzaamheden, zoals een gebroken lichtmast en wateroverlast bij de Meerhorst en Westvliet (nadeel € 162.000).
- De WOZ-waarde van de sportaccommodaties is harder gestegen dan verwacht. De hieruit voortvloeiende belastingen en heffingen zijn daardoor hoger uitgevallen (nadeel € 105.000).

Over het taakveld 5.2 Sportaccommodaties komt het volgende naar voren.

Taakveld	Begroot Lasten	Begroot Baten	Begroot Saldo	Realisatie Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Saldo
5.2 Sportaccommodaties	6.303	2.387	-3.916	6.591	2.647	-3.944

Figuur 49. Taakveld 5.2 in jaarstukken (2024)

Informatie over de sporthallen en sportparken is wederom zichtbaar in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen. Daar worden de uitgangspunten herhaald die in de begroting zijn opgenomen.

Over de sportparken is, aanvullend op de begroting 2024, toegelicht: "Overigens is het omboeken van de investeringen sport naar een voorziening sportparken onderzocht. Met het oogpunt op de verlaagde uitkering vanuit het Rijk is het advies om de omzetting van de investeringen sport naar een voorziening sportparken nog niet te doen en dit plan te parkeren."

In de jaarstukken wordt ten slotte verantwoord over de realisatie van het investeringsplan 2024. Daar komt onder andere het volgende aan bod over de sportparken.

Programma	Investeringsgroep	Nummer	Deelproject Omschrijving	Totaal	Realisatie	Restant-saldo	Cat.
					2024	eind 2024	
Sport, cultuur en recreatie	Beschoeiingen	I10300-100	Vervanging hout/kunststof beschoeiingen 2024	170.000	71.088	98.912	b.
		I10309-100	Aanleg onbeschoeide natuurvriendelijke oevers 2024	61.000	46.779	14.221	f.
	Bibliotheek	I10041-100	Bibliotheek Leidschendam FPP12	3.553.776	605.264	2.948.512	e.
		I10430-100	FluitPolderPlein 12 - Bibliotheek Inventaris	854.826	-	854.826	e.
		I10431-100	FluitPolderPlein 12 - Bibliotheek Verduurzaming	1.271.306	-	1.271.306	e.
		I10432-100	FluitPolderPlein10 - Herinrichting Verduurzaming	491.446	-	491.446	e.
	Park Vreugd & Rust	I10338-100	Brug aan de Vliet (Park Vreugd & Rust)	296.001	12.674	283.327	a.
		I10433-100	Nieuw dierenverblijf Park Vreugd & Rust	120.000	-	120.000	d.
		I10101-100	Speeltuin Gravin Catharinalaan	81.555	81.136	419	f.
		I10114-100	Vervangen speelvoorzieningen 2024	779.273	786.414	-7.141	f.
	Sportparken inrichting	I10075-100	Westvliet algemene inrichting 2023	89.850	46.799	43.051	c.
	Sportparken veldrenovatie	I10017-100	SPP Kastelenring renovatie veld 6	97.562	37.507	60.055	e.
		I10073-100	Meerh. Topl.asv. Handb. V4 + div. inr.	148.023	127.031	20.992	i.
		I10088-100	Duiv. Algemene inrichting 2023	60.056	13.080	46.976	b.
		I10316-100	SPP Duivensteijn renovatie veld 1	312.059	267.033	45.026	b.
	Sportparken Verlichting	I10021-100	LED-verl. velden (bijdr. aan derden)	466.500	298.266	168.234	e.
	Sportparken Westvliet Rugby	I10053-100	Multi beachsportveld	150.000	196.196	-46.196	i.
		I10060-100	Spp.Westvliet Rugby kunstgrasv.toplaag	490.465	613.713	-123.248	i.

Figuur 50. Verantwoording over MIP in jaarstukken (2024)

5.4.3. Analyse betrokkenheid van de raad bij sportaccommodaties

We zien dat de raad recentelijk beperkt eigen kaders heeft gesteld rondom het onderwerp 'sportaccommodaties'. De Beheerplannen worden vastgesteld door het college en niet door de raad. Het eerdere Beheerplan is ook pas reactief gedeeld na vragen van de raad. Het recente Beheerplan is wel actief gedeeld en ook geagendeerd door de raad om richting mee te geven rondom duurzaamheid.

De raad is vanuit zijn controlerende rol in positie gebracht bij recente ontwikkelingen rondom de sportaccommodaties; meer specifiek gaat het om de verplaatsing van en ontwikkelingen rondom de rugbyclub. De raad is hier per raadsbrieven over geïnformeerd. Ook komt informatievoorziening hierover duidelijk terug in de 2^e tussentijdse rapportage.

Het onderwerp 'sportaccommodaties' komt ook aan bod in de reguliere P&C-cyclus. Er is duidelijk aandacht voor dit onderwerp onder het programma Sport, Cultuur en Recreatie en voor beheer en onderhoud in de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen. Daarbij wordt voor de sportparken ingegaan op kaders en doelen rondom beheer en onderhoud, het beoogde kwaliteitsniveau en het beheer. Ook voor de gemeentelijke gebouwen - waar de binnensportruimten onder vallen - wordt ingegaan op het MJOP en het beoogde kwaliteitsniveau.

Wat opvalt is dat de gemeente gedetailleerd zichtbaar maakt welke investeringen er op de sportparken gedaan wordt. Dit is vastgelegd in het Meerjaren Investeringsplan dat aan de begroting is gekoppeld. Hier wordt ook zichtbaar op teruggesproken in de jaarstukken. Op deze manier is per jaar zichtbaar welke beheer- en onderhoudsactiviteiten er uitgevoerd zijn op de sportparken.

5.5. Vergelijking WVOLV-gemeenten en rode draden

Deelvraag in hoofdstuk 5

- Zijn de gemeenten in staat om met de beschikbare middelen de gemeentelijke sportaccommodaties op niveau te houden? (Dit niveau moet dan wel gedefinieerd zijn.)

Wisselend (pro)actieve kaderstelling op beleid door de raden

Wat als eerste opvalt is dat er geen sprake is van een uniforme betrokkenheid van de raden op het onderwerp 'sportaccommodaties'. Dit past bij het beeld dat er sprake is van een wisselende beleidsmatige inbedding. De gemeente Voorschoten heeft met het vaststellen van het Sportaccommodatiebeleid actief kaders gesteld en geeft via moties ook actief kaders mee.

Voor de gemeente Wassenaar lijkt hetzelfde te gaan gelden, daar zij nieuwe kaders gaan vaststellen middels de nieuwe Sportvisie. Voor Oegstgeest geldt daarentegen dat de Sport- en beweegakkoorden de belangrijkste kaders vormen voor de visie op sportaccommodaties. Deze zijn niet door de raad vastgesteld maar door het college. In Leidschendam-Voorburg geldt ten slotte dat de Beheerplannen de belangrijkste kaders vormen voor de sportparken. Ook deze worden (periodiek) door het college vastgesteld en niet door de raad.

Geen eenduidig inzicht in investeringen in sportaccommodaties

Voor alle vier de gemeenten geldt dat de raden actief worden meegenomen op ontwikkelingen die het onderwerp 'sportaccommodaties' raken. Wat opvalt is dat het onderwerp hiermee meer 'incident-gedreven' is en dat er beperkter sprake is van een periodieke agendering dan wel structureel gesprek hierover tussen raad en college. Oegstgeest geeft hierover in het feitelijk wederhoor aan dat dit past bij de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeente en de verenigingen. Omdat buitensportaccommodaties binnen de verantwoordelijkheid van de verenigingen vallen, was er geen aanleiding om specifiek over investeringen in sportaccommodaties in de raad het gesprek te voeren.

En dat terwijl in een gezamenlijke sessie met een vertegenwoordiging van de raden deze behoefte wel aan bod kwam. Raadsleden ervaren breder een gevoel van beperktere controle op het onderwerp. Er is, unaniem, weinig inzicht in het level playing field dat de gemeente hanteert. De vraag *"wie krijgt wat, waarom en welke afspraken liggen daarachter?"* leeft bij de raden. Daar komt bij dat het detailniveau van informatie niet aansluit bij de informatiebehoefte. Raadsleden vragen zich af wat er achter kostenposten zit, bijvoorbeeld in de verdeling tussen verenigingen en welk kwaliteitsniveau er wordt nagestreefd.

Zoals we zelf ook constateerden per gemeente, is er sprake van een summiere verantwoording in de P&C-stukken over de baten en lasten onder taakveld 5.2 Sportaccommodaties. Er wordt niet structureel ingegaan op het kwaliteitsniveau van het beheer en onderhoud en de relatie tussen de middelen en dit kwaliteitsniveau.

Positieve voorbeelden van heldere informatievoorziening daarentegen zijn:

- De concrete resultaten die in Voorschoten aan het taakveld worden gekoppeld en de opvolging van informatie hierover in de P&C-cyclus.
- Het Meerjaren Investeringsplan en de realisatie hiervan in Leidschendam-Voorburg. Hier wordt op detailniveau inzicht gegeven in de beheer- en onderhoudsactiviteiten.

Het is overigens wel de vraag of de P&C-stukken het beste vehikel zijn om op hoger detailniveau inzicht te geven in het level playing field. Een passende vorm is afhankelijk van de specifieke wensen van de raden.

Wisselende vormgeving van investeringen in sportaccommodaties

Wat ten slotte opvalt is dat de investeringen in de sportaccommodaties op een wisselende manier worden vormgegeven. Wassenaar, Oegstgeest en Voorschoten werken met bestemmingsreserves of voorziening om de investeringen vorm te geven. Het voordeel van een bestemmingsreserve of voorziening is dat er al middelen gereserveerd zijn voor de investeringen. Leidschendam-Voorburg daarentegen werken ten behoeve van de sportparken met vervangingsinvesteringen. Als de gemeente wil afwijken van het MJOP en bijvoorbeeld kredieten naar voren wil halen ten behoeve van investeringen, moet er terug worden gegaan naar de raad. Dit zijn tijd-rovende processen. In 2024 is daarom ook het voornemen opgenomen om ook voor de sportparken een voorziening in te stellen. Gelet op het feit dat hiertoe een eenmalige storting dient plaats te vinden terwijl de uitkering van het Rijk wordt verlaagd, is besloten dit plan voorlopig te parkeren.

5.6. Beoordeling van de normen

Norm 1. De gemeenteraden hebben duidelijke kaders vastgesteld waarbinnen de gemeenten de investeringen in nieuwbouw, vervanging, beheer en onderhoud van sportaccommodaties kunnen vormgeven.

Wassenaar	De raad heeft de afgelopen periode beperkt kaders gesteld ten behoeve van de omgang met sportaccommodaties, daar het Beheerplan 2021-2024 niet door de raad lijkt te zijn vastgesteld. Een belangrijk inhoudelijk kader voor de investeringen rondom de sportaccommodaties wordt de nieuwe, door de raad vast te stellen Sportvisie.
Voorschoten	De raad was, met het vaststellen van het Sportaccommodatiebeleid en het eerder meegeven van kaders voor het opstellen hiervan, duidelijk kaderstellend aan de wijze waarop nu investeringen rondom de sportaccommodaties gaan worden vormgegeven.
Oegstgeest	Het belangrijkste inhoudelijke kader in Oegstgeest is het sport- en beweegakkoord dat het college van BenW heeft vastgesteld. De raad heeft hiermee beperkt <i>zelf</i> een inhoudelijke visie vastgesteld ten aanzien van de omgang met buitensportaccommodaties. Beleid voor vastgoed en grondbeleid is wel degelijk door de raad vastgesteld.
Leidschendam-Voorburg	De raad heeft de afgelopen periode beperkt kaders gesteld ten behoeve van de omgang met sportaccommodaties, daar het Beheerplan Sportparken niet door de raad is vastgesteld. Nieuw vastgoedbeleid als kader voor binnensportaccommodaties is in ontwikkeling.

Figuur 51. Beoordeling norm 1

Norm 6. De gemeenten hebben meerjarenplannen voor investeringen in nieuwbouw en vervanging. Deze meerjarenplannen zijn financieel gedekt.

Wassenaar	De gemeente heeft voor binnensportaccommodaties meerjarenplannen voor investeringen in nieuwbouw en vervanging; deze zijn meerjarig gedekt. Investerings in vervanging voor buitensportaccommodaties dienen te worden gekoppeld aan de nieuwe Sportvisie. Deze zijn ook nog niet zichtbaar in het dashboard.
Voorschoten	De gemeente heeft voor zowel binnen- als buitensportaccommodaties meerjarenplannen voor investeringen in nieuwbouw en vervanging; deze zijn meerjarig gedekt. De financiële dekking volgt na een zichtbare investering hierin vanuit het Sportaccommodatiebeleid.
Oegstgeest	De gemeente heeft voor binnensportaccommodaties meerjarenplannen voor investeringen in nieuwbouw en vervanging; deze zijn meerjarig gedekt. Passend bij de visie op de verantwoordelijkheidsverdeling zijn er geen meerjarige investeringen in buitensportaccommodaties zichtbaar in het dashboard.
Leidschendam-Voorburg	De gemeente heeft vooral voor de buitensportaccommodaties een duidelijk meerjarenplan voor investeringen in vervanging; dit wordt gedekt via een MIP in het Beheerplan Sportparken.

Figuur 52. Beoordeling norm 6

Norm 10. De gemeenteraden worden tijdig betrokken en beschikken over voldoende informatie om hun kaderstellende en controlerende rol te kunnen vervullen.

Wassenaar	De raad wordt zichtbaar in positie gebracht om zijn kaderstellende en controlerende rol in te vullen bij (nieuwbouw)ontwikkelingen rondom de accommodaties. Informatie over sportaccommodaties via de reguliere P&C-cyclus is summier en biedt de raad beperkt inzicht in de koppeling tussen inzet van middelen en de kwaliteit van beheer en onderhoud.
Voorschoten	De raad wordt zichtbaar in positie gebracht om zijn kaderstellende en controlerende rol in te vullen bij (nieuwbouw)ontwikkelingen rondom de accommodaties. Informatie over sportaccommodaties via de reguliere P&C-cyclus vindt consequent plaats en koppelt resultaten aan baten en lasten. Het inzicht in de kwaliteit van beheer en onderhoud is daarentegen beperkter.
Oegstgeest	De raad wordt zichtbaar in positie gebracht bij (nieuwbouw)ontwikkelingen rondom accommodaties. In de P&C-stukken is er op een passend abstractieniveau aandacht voor het beheer en onderhoud bij de binnensportaccommodaties. Het zicht op (kwaliteit van) onderhoud aan sportvelden is summier, evenals de inhoudelijke verantwoording over baten en lasten bij het taakveld Sportaccommodaties.
Leidschendam-Voorburg	De raad wordt, conform afspraken, vanuit zijn controlerende rol in positie gebracht bij recente ontwikkelingen rondom de sportaccommodaties. In de P&C-cyclus is passende aandacht voor het onderwerp 'sportaccommodaties' en de kwaliteit van beheer en onderhoud. De investeringen in buitensportaccommodaties komen zichtbaar terug in de begroting en de jaarstukken, tot op een hoog detailniveau.

Figuur 53. Beoordeling norm 10

Bijlagen

Bijlage 1 | Data- en informatie-uitvraag

Documentenuitvraag

Voor een gedegen analyse van de beleidsmatige besluitvorming, financiering en het beheer van sportaccommodaties, verzoeken wij de volgende documenten.

Beleidsdocumenten en kaders

- Sportbeleid, vastgoedbeleid, accommodatiebeleid, portefeuillebeleid en assetmanagementbeleid.
- Integraal Huisvestingsplan Sport (IHP).
- Relevante subsidieregelingen en financiële afspraken met derden.
- Kaders/afspraken met huurders, sportverenigingen en exploitanten.

Financiële en beheerdocumenten

- Begrotingen en jaarrekeningen van de afgelopen vijf jaar (m.b.t. sportaccommodaties).
- Voortgangs- en verantwoordingsrapportages over sportaccommodaties.
- Contracten en overeenkomsten met exploitanten, huurders (zoals verenigingen) en onderhoudspartijen (m.b.t. sportaccommodaties).
- Overzichten van financiële stromen naar sportaccommodaties en betrokken partijen.
- Meerjarenonderhoudsplannen per sportaccommodatie.

Data-uitvraag

Om de kosten, investeringen en het beheer van sportaccommodaties verder in kaart te brengen, verzoeken wij de volgende kwantitatieve gegevens.

Basisgegevens

Voor dit onderdeel (Basisgegevens) is een Excel met twee invoertabellen opgenomen: een tabel voor vastgoed/velden in eigendom en een tabel voor accommodaties van derden. Ons verzoek hierbij is enkel dit bestand te gebruiken voor de aanlevering van de basisgegevens:

- Overzicht van alle sportaccommodaties in gemeentelijk eigendom (incl. adres, type accommodatie en huurders).
- Overzicht van sportaccommodaties met een financiële relatie tot de gemeente.

Financiële gegevens

Voor dit onderdeel (Financiële gegevens) gebruiken we geen invoertabellen om verlies van informatie bij de omzetting vanuit het gemeentelijk financiële systeem te voorkomen. We ontvangen graag een overzicht (Excel) waaruit blijkt:

- Kosten nieuwbouw en vervanging afgelopen vijf jaar, met een beknopte toelichting wat de investering betrof per sportaccommodatie (2020-2024).
- Geplande uitgaven voor nieuwbouw en vervanging komende vijf jaar, met een beknopte toelichting wat de investering betreft per sportaccommodatie (2025-2029).
- Gemaakte kosten voor beheer en onderhoud in de afgelopen vijf jaar per sportaccommodatie (2020-2024).
- Gedane dotatie(s) aan de onderhoudsvoorziening per sportaccommodatie (2020-2024).
- Geplande kosten voor beheer en onderhoud komende vijf jaar per sportaccommodatie (2025-2029).
- Begrote dotaties aan de onderhoudsvoorziening per sportaccommodatie (2025-2029).
- Huurinkomsten per sportaccommodatie en mate van kostendekking (2020-2024).
- Subsidies aan organisaties ten aanzien van sportaccommodaties per sportaccommodatie (2020-2024).
- Andersoortige financiële bijdragen (bijv. exploitatiesubsidies, garantstellingen) per sportaccommodatie (2020-2024).

Bijlage 2 | Doelen en actiepunten Sportvisie Wassenaar (september 2025)

Doel	Indicator	Bron indicator
Pijler 4: Toekomstbestendige en verduurzaamde sportaccommodaties		
Doel 6: In 2035 zijn de sportparken aan de Dr. Mansveltkade, Kerkehout en De Roggewoning toekomstbestendig, duurzaam en multifunctioneler met meerdere sport- en beweegvormen en openbaar toegankelijk. Voor 0 tot 100 jaar is hier een aantrekkelijk sport- en beweegaanbod die goed toegankelijk en bereikbaar is	Metten van de multifunctionaliteit en duurzaamheid van de sportaccommodaties: ➢ Aantal toegevoegde sport- en beweegvormen op sportparken ➢ Aantal uitgevoerde duurzaamheidsmaatregelen op sportparken ➢ Openingstijden sportparken	Speelruimte beleidsplan Notitie Duurzaamheid Tweejaarlijkse afname verenigingsmonitor
Doel 7: De gemeente creëert een transparant speelveld door eenduidige subsidies en tarieven. Er wordt onder meer een nieuwe sportsubsidieregeling opgesteld	N.v.t.	Subsidieregeling Sport en Scouting
Doel 8: Het beheer en onderhoud van gemeentelijke sportvelden voor de buitensport wordt organisatorisch en financieel vanaf 2026 ondergebracht bij de gemeente (afdeling Vastgoed) om te komen tot een uniforme aanpak van sportaccommodaties.	Uitgevoerde beheer- en onderhoudsactiviteiten aan gemeentelijke sportvelden	Demarcatielijsten
Doel 9: Het planmatige en vervangingsonderhoud van gemeentelijke sportvelden komt voor rekening van de gemeente. Het dagelijkse en preventieve onderhoud blijft bij de sportverenigingen	N.v.t.	Meerjarig onderhoudsplan
Doel 10: De eigendommen van opstallen van sportverenigingen zijn adequaat vastgelegd.	Onderzoeken wijze van vastlegging eigendommen opstallen van sportverenigingen	Beheersysteem gemeente
Doel 11: De gemeente onderzoekt in welke mate sportvoorzieningen, goed toegankelijk zijn voor mensen met een beperking in 2027	Metten toegankelijkheid binnensport- en buitensportaccommodaties	Richtlijnen Toegankelijkheid Indoor Sportaccommodaties Richtlijnen Toegankelijkheid Buitensportaccommodaties

6.4 Actiepunten pijler 4: toekomstbestendige en verduurzaamde sportaccommodaties

16. Plaatsen aansprekend welkomstbord met lijst van sportverenigingen en andere sportaanbieders bij ingang van sportpark aan Dr. Mansveltkade met bewegwijzering.
17. Realiseren meer fietsenrekken op sportparken om fietsen naar de sportclub te stimuleren.
18. Plaatsen nieuwe startblokken en/of beach waterpoloveld voor wedstrijdbad om zwemsport beter te faciliteren voor trainingen, wedstrijden en kennismaken jeugd met waterpolo.
19. Beter faciliteren van scholen in het primair en voortgezet onderwijs voor het aanbieden van bewegingsonderwijs en andere sportactiviteiten in sporthal De Duinpan door het toevoegen van een onderwijstarief bij het verhuren van zaalruimte. Dit draagt bij aan gezond opgroeien en het verbeteren van de motorische ontwikkeling van leerlingen.

20. Bieden van maatwerkondersteuning bij de verduurzaming van verenigingsgebouwen zoals: energiescans, kennis, aanpak, organisatie en fondsenwerving (behoeftepeiling onder sportverenigingen).
21. Bij het beheer en onderhoud van gemeentelijke sportvelden worden waar mogelijk duurzame oplossingen (energie) meegenomen. Op basis van behoeftepeiling onder sportclubs en landelijke stimuleringsregeling streven/stellen we een plan van aanpak op voor verduurzamen verenigingsgebouwen.
22. Beheer en onderhoud van gemeentelijke sportvelden voor de buitensport organisatorisch en financieel onderbrengen bij gemeente. Eigendommen van opstallen van sportverenigingen worden adequaat vastgelegd.
23. Onderzoek naar inzet regeling borgstelling sportverenigingen voor investeringen aan sportvoorzieningen door verenigingen.
24. Realiseren multifunctionele accommodatie in Kerkehout voor buitensportverenigingen op toekomstbestendige velden met voldoende capaciteit. In de binnenruimte van het multifunctioneel centrum (buurthuis plus) worden onder meer kleedruimten en opslagruimte gerealiseerd. De buurtvereniging kan in MFC een breed scala aan beweeg- en ontmoetingsactiviteiten verzorgen. Op het sportpark wordt bewegen gestimuleerd met bijvoorbeeld een jeu de boulesbaan, een wandelpad en/of kleine beweegtoestellen/ beweegbank.
25. Verbreden sportaanbod op sportpark aan de Dr. Mansveltkade met padel bij De Kieviten, een mogelijke uitbreiding van golfholes bij Rozenstein, het toevoegen van een paardenbak bij het park voor paardensportvereniging Koningin Emma, een opslag met laadstation voor een duofiets voor Stichting Fietsmaatjes en sportieve elementen in de buitenruimte.
26. Realiseren van een nieuwe sportbestemming in de oude sporthal Schulpwei.
27. Streven naar een goede toegankelijkheid van alle gemeentelijke sportaccommodaties voor inwoners met een beperking in 2030. In dit kader start de gemeente met aanpassingen voor een goede toegankelijkheid van sporthal De Duinpan.

Werken met TwynstraGudde betekent samen maatschappelijke transitieën werkend krijgen. Met advies, management en opleidingen helpen we mensen en organisaties bij duurzame veranderingen. Denk aan energie en klimaat, wonen, veiligheid, landbouw, mobiliteit, zorg en onderwijs. Onze kracht ligt in daadkracht. In het creëren van oplossingen die werkbaar zijn én werkbaar blijven. Samen met onze opdrachtgevers - en alle belanghebbenden daaromheen - werken we aan een samenleving die schoon, veilig, gezond en weerbaar is. Zo maken we blijvend impact op morgen.